STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 12108

DI YESOYMEH

Jacob Gordin

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

די יתומה

דראמא אין 4 אַקטען

— פון —

יעקב גאָרדין

ספעציעל געשריעבען פיר

מאַדאַם ק. ליפּצין

1911.

Copyright 1903, by Jacob Cordin.

(קאָפּירייט אין יאָהר 1903, בּיי יעקב גאָרדין).

(שפּיעלען און דרוקען אָהן דיא ערלויבּניס פון פערפאַסער, איז לויט געזעץ שטרענג פערבּאָטען).

Published by Madame K. LIPZIN, New York.

פ ע ר ז אָ נ ע ן:

יואל טראכטענבערג (יולי דאַווידאָוויטש), א רייכער קויפמאַן, טראָגט באַקענבאַרדען (ער טראָגט אויף א רויטע לענטע א גאָלדענע מעדאַל), 50 יאָהר.

פריידע, זיין פרוי, זעהר קורציזיכטיג.

וולאַדימיר (וועלוויל), זיין זוהן, 25 יאָהר.

קאַראָלינע, זייער טאָכטער, 20 יאָהר.

מארק קאָרנווייץ, וויליגער פריסיאזשנע פּאָווערענע, טראָגט א בור־לאַזשערקע, 30 יאָהר.

מאָטיע שטרייכעל, פריידע׳ס שוואָגער, 45 יאָהר.

חאַסיע, זיין טאָכטער, 15 יאָהר אַלט.

א קאמערמעדכען ביי טראַכטענבערג.

יונגע לייט און מאמזעלען.

עס קומט פאָר אין יעקאַטערינאסלאַוו.

ערשטער אקט.

(אַ זאַאַל ביי טראַכטענבערג'ען. רייכע מעבעל, א פּיאַנאָ, איין מעדכען שפּילט טישלאַך צו שפּיעלען אין קאָרטען, טראַכטענבערג קומט לאַנגזאַם, רויכערט אַ סיגאַר, געהט אין זיין קאַבינעט, בעטראַכטענדיג דאס דיענסט־מעדכען, קומט באַלד צוריק מיט עטליכע פּעשלאַך קאָרטען.)

טראַכטענבערג: פּאשאַ! דאַכט זיך, פּאשאַ איז דיין נאָמען? ביי אונז איז אַללע דיענסטאג און פרייטאג נייע דיענסטמעדכען און איך האב אפילו קיין צייט ניט צו זיי צוגעוואָהנען זיך (קוקט זיך ארום) ביזט א היבשעס מעדכען... מיין פּרינציפּ איז, זיין מיט דער דיענער־שאַפט זעהר ליבעראַל... (נעהמט איהר האַנד) הם! ביזט א שעמענ־דיגע, דאס איז גוט. (ביידע שווייגען. קאראַלינע עפענט שטיל די טהיר).

קאראָלינע: (שטיל) אה! דער פּאַפּאַ איז דאָ — מען דארף אונמיסטען ארייננשיקען די מאַמאשאַ. (מאַכט צו די טהיר.)

טראַכטענבערג: ליבעראַל זיין מיט א דיענער זאָגאר, דאס איז מיין פּרינציפּ. (וולאַדימיר קומט פון דרויסען שעהן געקליידעט. ער הערט די לעצטע ווערטער.)

וולאַדימיר: יא, פּאשאַ, דער פּאַפּאַ איז זעהר א ליבעראַלער מענש. (ער הערט שטימען) אה, מיר האבען געסט!..

טראַכטענבערג: (בייז) געסט, אַ! מוסיו וולאַדימיר טראַכ־טענבערג, וואו געהסטו אום גאַנצע טעג און גאַנצע נעכט? א קאָ־מערטשעסקי מענש זאָל ניט האבען קיין בעשעפטיגונג.

וולאַדימיר: פּאַפּאַ, זאָג בעסער, ביזט דו געוועזן אין גאָראָדסקאָי גארטען? דאָרט זינגט א נייע אָרפיאַנקע עלמירע... אה!

טראכטענבערג: לעבט זיך א מענש אהן א פרינציפ — גאר ניט! (אב צו זיך אין קאבינעט.)

וולאדימיר: פאשא, דער אלטער וויל ווערען מיט דיר א מחותן? (נעהמט איהר האנד) ער איז זעהר א ליבעראלער מענש (פריידע עפענט שטיל די טהיר און קוקט זיך צו מיט איהרע קורצזיכטיגע אויגען).

פריידע: דו אלטער בעל עבירה, פער'שרפה'עט זאלסטו ווערען.

וולאדימיר: מאמא, דו מיינסט עס דעם פאפא'ן?

פריידע: (אריין) דו ביזט עס? מיין געראטענער תכשיט — פאשא, מארגען קריגסטו דיין פאספארט און דיין געלד און דו האסט דא מעהר קיין פלאטץ ניט... אין קיך אריין! (דאס מעדכען אב).

טראכטענבערג: (קומט צוריק) פריידע לעבען, באלד עסט דו זיך אב דאס הארץ. זעהר כדאי איבער א דיענסט, א נארישקייט... האסטו געגומען היינט די פילוולען? פערגעסט, נאכדעם ביזטו שוואך.

פריידע: מען קען איבער אייך קיינעם אין שטוב האלטען... דער תכשיט אונזערער, וואס ליעגט איהם אין זינען? ניט לערנען, ניט האנדלען... אוי! אייער גליק וואס דארט זיטצען פרעמדע מענשען.

וולאדימיר: מאמא, דו ווילסט שוין ווידער מוסר זאגען? ווייסט דאך, איך אנטלויף פון מוסר, ווי א טייוועל פון ווייררוך...

פריידע: איך פערשטעהע ניט, דער קבצן דארט... ער האט מיר געשריעבען, ער ברענגט מיר זיין מיידעל פון דארף... אזא וואלט ניט געהאט קיין שכל אויף אזעלכע זאכען....

טראכטענבערג: איך וועל דיר ניט ווידערשפרעכען, דו עסט זיך באלד אב דאס הארץ, אבער מיין פרינציפ פון א קאמערטשעסקי מענשען איז, ניט האבען וואס צו טהאן מיט אייגענע...

וולאדימיר: אין דארף זיינען זיי דאך ווי די ווילדע...

פריידע: נישקשה ביי מיר וואלט זי זיך גיך אויסגעלערנט, פרע־סען, סערווירען צום טיש, רוימען און איך וואלט ניט געהאלטען קיין פרעמדע אין שטוב... אן אייגענע דיענסט איז דאך ניט קיין פרעמדע... ווער רעדט אין אונזער שטוב, ווען מע האט אזא תכשיט... און אזא הערר.

וולאדימיר: אי! איך וויים ניט, אויב אויף דער וועלט איז דא נאך אזא לאנגווייליגע זאך, ווי מוסר...

פריידע: דו האסט פיינט מוסר, איך וויים וואס דו האסט ליעב...

(א גערויש) שא! נו, זיי געהען אהער... (קאראָלינע, מארק, יונגעלייט, מאמזעלען).

קאראָלינע: קאָרטען, טישלאך... מאמזעלען, זעהט בעסער, אונזער וואלדעמאר... זיי האלטען אין איין פרעגען אויף דיר... א שעהנער יונג, הא?

פריידע: (גוטען שמייכעל) דער טייוועל נעהמט איהם ניט... ער איז ניט נאָר שעהן — קיין נארר אויך ניט... אביסעל ניט סאָליד. ע! זיי זיינען אלע אזוי... וועט חתונה האָבען — ווערט ער א סטאטעק...

טראכטענבערג: אלזאָ, יונגע לייט, אין א וועלכע פאראלעל וועט עס ביי אונז הייגט געהען: אָקע אָדער פרעפעראנס?

וולאָדימיר: א יודישע אָקע און יודישע געפילטע פיש, זיינען די צוויי בעסטע יודישע פאראלעלען, איך האָב נאָר פיינט אז מען זאָגט מוסר... פע! א מיאוסער פרינציפ!...

מארק: ער איז א מענש, וואָס האָט ליעב פרינציפען אָהן מוסר. אלזאָ — מיר מאכען אן אָקע. (אלע יא! יא! אָקע! אָקע, זעצען זיך צום טיש. טראכטענבערג טאשט קאָרטען).

טראכטענבערג: שפיעלסט אויך, פריידע? פיהלסטו זיך ניט קאלט?... (געהט שנעלל און ברענגט א ראטאָנדע, וועלכע ער ווארפט אויף איהרע שולטערן).

פריידע: יא, איך שפיעל אויך. (זוכט) איך וואָלט געוואָלט וויסען, וואו איז זיין בריעף, וואָס ער האָט מיר געשיקט פון דאָרף. (א פאפיער פאלט ארויס פון איהר קעשענע).

וולאָדימיר: מאמע, דאָס זוכסט דו?

טראכטענבערג: וואלדאמאר, לעז אומיסטען איבער דעם בריעף פיר אללע... חא! איך האָב קיין פאראלעל צו דעם בריעף אין מיין לעבען געלעזען.

קאראלינא: מאמא, זעטץ דיך שפיעלען... מען דארף ניט לעזען!.. א גרויסע עהרע — שנאָרערס פון דאָרף... פרעמדע מענשען דארפען וויסען... קאָמפרעמעטירען זיך.

אללע: פון וועמען איז דאָס א בריעף?

פריידע: וואָס איז דער בזיון? זי וועט דאך קומען, נאָך וואָס זאָל מען דאָס האלטען בסוד? איך האָב געהאט אן אָרעמע שוועסטער אין

דאַרף. זי איז געשטאָרבען, געבליעבען א יתומה, נעהם איך זי צו זיך... מ'ע דארף ניט פאַרלאָזען אָרעמע פריינד.

וולאַדימיר: אך, יא, מאַמאַ, גיב, איך וועל עס דעקלאַמירען, ווי א פאָעזיע . . .

טראַכטענבערג: לעז, וואלדעמאר, מאָטיע שטרייכעלס בריעף איז איין אַנטיקעל...

מאַרק: גו, מיר זעהען, ווי אַזוי ער וועט ארויסקריכען פון דער עברה, דערווייליע, חברה שטעלט צו פיטאַקלעך, איך גיב קאָרטען. (אַלע שפּיעלען.)

וולאַדימיר: (קוקט אין בריעף) אויב עס איז ניטאָ קיין סך לשון קודש, וועל איך זיך ארויסדראַפּען, שאַ! (מאַמזעלען לאַכען) איהר זעהט, זיי לאַכען, שוין (לעזט) „להחכם השוואָגער הנגיד קאמער־הערר יואל״... ע'... פּאַפּאַ, ער מיינט דו ביזט א קאמערהערר.

טראַכטענבערג: (טהוט אָן פּענסנע) חע! חע! וואו זעהסט דו קאַמערהערר? עס מאַכט כמהורר, א שעהנע פּאַראַלעל: קאַמערהערר און כמהורר!...

וולאַדימיר: אָה, כמהורר? יואל נ״י! וואָס מיינט ער ני? ני־ני!

טראַכטענבערג: „נון יוד״, דאָס מאַכט נרו יאור... למדן מייּ־נער!

וולאַדימיר: אָה, נרו יאור? וואָס איז דאָס, א קאָמפּלימענט, הא? ווייטער „ולאשתו מרז״.

טראַכטענבערג: ניט מרז — מרת, חאַ! חאַ!

וולאַדימיר: מרת פריידע תחאיה.

טראַכטענבערג: תחיה, גוי! (אַללע לאַכען).

פריידע: א מושלם אין אידיש, אין אַללעם!

קאַראַלינא: (שטיל) מאַמאַ, פאַרגעס נאָר ניט, פרעמדע מענ־שען . . .

טראַכטענבערג: (שפּיעלט) אָה! צוויי גיינטעלאך אויפ'ן טיש, ניט קיין שלעכטער פּרינציפּ...

וולאַדימיר: הערט זשע! (לעזט) ראשית, קום איך צו מעלדען דאַנקען השם יתברך פון אייך אויך אין נחת און אין פריידען אמן סלה נצח...

מארק: אמן סלה נצח! איך גיב צוויי פיטאקלעך בלא ראיה...

וולאדימיר: (לעזט) שנית, קום איך צו מעלדען, אז איך און מיין זוגתי טאַלצע מיט אלעמען, לאזען גריסען אייך מיט אלעמען, אויך צו גריסען הבחור החכם וועלוויל „דער בחור החכם דאס בין איך.״ (לעזט) און צו גריסען הבתולה הצנועה קעליע הנקראה קרינאלין תחיה״.

קאראלינע: די בתולה, די צנועה קרינאלין, דאס בין איך (אלע לאכען).

וולאדימיר: „בבקשה ממך, עליה השלום, זינד דיין שוועסטער עטיל איז געשטארבען...

מארק: די בקשה עליה השלום... דריי פיאטאקלאך אויף דריי קארטען.

וולאדימיר: (לעזט) איז געשטארבען געהט מיר שלים שלי מזל, ניט פאר קיין אידען גערדאכט, איך האב געמוזט חתונה האבען דו ווייסט דאך (געלעכטער) קיין עין הרע, האסיע די עלטערע, איז שוין א מויד פיפצעהן יאהר, און יענקעלע, פערעלע און געצעלע, דאס זיינען יתומים׳לאך און א הויז דאס, האב איך שוין פון טאלצען, צו לענגערע יאהר איהר, זעליגען און סאסיעלע, געבוירען פונקט אין שושן פורים. און וואס קען זיין דער תכלית פון האסיע! שוין א מויד און וואס? פערקאטשעט די פאלעס און לויפט אום אין דארף מיט די שיקסלאך און מיט דער שטיף־מאמע אלע טאג אין דרערד אריין און פערשרפה׳עט זאלסט דו ווערען, ביז עס קומט, א חאליערע אויף דיר! א חאליערע אויף דיר! א חאליערע זאל אייך אללע דערווערגען... און אין שטוב פייפט דער דלות, דאך געוועזן א לייבליכע שוועסטער, בכן בעט איך דיך רחמים, למען השם איך וועל זי שיקען צו דיר אדער אליין ברענגען הלואי פון אייך אויך הערען גוטע בשורות, ממני מרדכי שטרייכעל. (געלעכטער).

טראכטענבערג: חא! חא! זיי וואקסען דארט אין דארף ווי חיות אהן א פיציל ציוויליזאציע (געלעכטער), דא אין שטאדט זאגאר דער פראסטער מענש קען זיך בילדען... דער בולוואר בילדעט, די גאַזעטע בילדעט, די קאמערציע בילדעט און נאך אנדערע פאראלעלען... וולאדימיר, זעץ דיך שפיעלען...

וולאַדימיר: איך האָב ניט ליעב שפּיעלען מיט דער מאַמאַ, זי זאָגט באַלד מוסר. (זעצט זיך צו דער פּיאַנאָ און מוזיצירט).

די מאַמזעלען: אך! וולאַדימיר, זינגט עטוואָס! זינגט עט־וואָס!...

וולאַדימיר: פּאַפּאַ, איין מינוט (טרכ'ג געהט צו איהם) באָרג מיר עטליכע רובעל די מאַמאַ זאָל ניט וויסען... איך האָב ניט אַ גראָ־שען ביי דער נשמה.

טראַכטענבערג: אַ קאָמערטשעסקער מענש (גיט איהם געלד און זעצט זיך שפּיעלען).

פריידע: (קוקט זיך צו די קאָרטען) וואָס איז דאָס, קאַראָלינע, אַן אונטער צו אַ קעניג?...

קאַראָלינא: מאַמאַ, דאָס איז דאָך גאָר אַ דאַמע... (גנב'עט ביי איהר געלד).

פריידע: דער קאָן איז דאָך טאַקע מיינער... איך האָב דרייסיג אין צלם...

טראַכטענבערג: פריידא לעבען, נעהם זיך נאָר ניט צום האַר־צען... דו האָסט ניט קיין דרייסיג אין צלם... איינע איז דאָך גאָר פּי־קאָווע דאַמע. ניט אַלעס וואָס איז שוואַרץ איז צלם... עס זיינען דאָ נאָך אַנדערע שוואַרצע זאַכען.

פריידע: (קוקט זיך צו) דאָס איז ניט צלם? זעה נאָר, דאָ זיינען דאָך געלעגען דריי צוואַנציגער?... (זוכט איהר געלד).

קאַראָלינע: זינג, וואָלדעמאַר!... די מאַמזעלען בעטען. (וולאַדי־מיר זינגט: „נאָטשי בעז לונניא". סאָלאָ און חאָר. אַ שטאַרקער גלעָ־קיל).

טראַכטענבערג: אַזוי שפּעט, ווער קען דאָס זיין? טאַטשט גוט די קאָרטען.

וולאַדימיר: פּאַשאַ עפענט... ווער איז דאָס? (לויפט ארויס).

טראַכטענבערג: איז דאָס ניט פון קאָמערטשעסקי קלוב נאָך מיר?

וולאַדימיר: (צוריק מיט אַ פרעהליכען געשריי) געקומען! ווי איך בין אַ איד. געקומען!...

אַללע: (נייגעריג) ווער? ווער? (שטעהען אויף).

מרדכי: (פון קאָררידאָר) קום גלייך, חאסיע!... פארוואָס האָב איך ניט מורא...

וולאַדימיר: חאסיע איז אויך דאָ! חאסיע איז דאָ!.. קומט אריין!...

פריידע: וואָס דאַרפסט דו זיי אהער, אַ ציערונג? (געהט צום טהיר, אַנטקעגען קומט מרדכי, וועלכער טראָגט אין אַ זאַק חאסיע'ס זאַכען, ער איז זעהר אָרעם געקליידעט, נאָך איהם חאסיע, טראָגט גרויסע שטיוועל, מאַלאָרוססישע קליידער, פיעל קאַרעלען, אויף די קליידער טראָגט זי אַ פּידזשאַק פון אַ אינגעל, זי האַלט אין איין האַנד פיעל פעלד־בלומען. איהרע צעפּ זיינען פערפלאָכטען מיט לענטעם. זי קוקט זיך אַרום ערשטוינט, טהוט אויס לאַנגזאַם דעם פּידזשאַק און לעגט עס אויפ'ן זאַק מיט די זאַכען).

מרדכי: די שיקסע לאָזט ניט און איך געה... חאסיע זאָגט, אפשר האָבען מיר ניט געטראָפען — איך טרעף שוין גוט... וואָס מאַכט איהר? וועדליג איך זעה, דאַנקען גאָט... אי, דלות, דלות. (אַללע שווייגען).

טראַכטענבערג: (צו מאַרק'ן) מיר שפּיעלעןביידע... מיין ערשטע האַנד.

חאסיא: טאַטע, און וואו זיינען אונזערע?

מרדכי: שוטה, דאָס זיינען זיי דאָך אַללע...

חאסיא: וואָס־זשע שווייגען זיי אזוי ווי פרעמדע? (קוקט זיך ארום ליכטיג דאָ און פרעהלאך... מע זינגט, מע שפּיעלט און ביי אונז דאָרט אזוי שפּעט ביינאַכט איז שטיל און פינסטער... אָדער מע שלאָפט שוין לאַנג, אָדער מע קריעגט זיך, אָדער די קינדער וויינען... (פרעהליך) דאָס זיינען אונזערע? און איך האָב זיך פאר זיי דערשראָקען, ווי אַ נארר... איך האָב געמיינט געבילדעטע מענשען זיטצען מיט גרויסע ביכער אזוי ווי גמראות און מע לערנט און זיי שפּילען גאָר אין קארטען... חאַ! חאַ! חאַ! אין מיטען מיטוואָך אין קאַרטען שפּילען וואָס זשע אין קאטערינאָסלאַוו פאַלט אויס חנוכה אום זומער גאָר? (געלעכטער).

טראַכטענבערג: מיר זיינען דאָ אַם ווענינסטען אויף אזוי פיעל

ציוויליזירט צו פערשטעהען, אז ווען מען שפּיעלט אין קאָרטען איז חנוכה.

חאסיא: אזוי? ווען מען שפּיעלט אין קאָרטען איז חנוכה? וואָלט מען דאָך גאָר קיין מאָל ניט געדאַרפט קוקען אין לוח אריין! ווען מע שפּיעלט אין קאָרטען איז חנוכה, ווען מען עסט קניידלאָך איז פּסח, ווען מע עסט קרעפּלאָך איז הושענא רבה, ווען מע עסט האָמענ־טאַשען איז פּורים...

מרדכי: מאַלדייך, חאסיע, דו זאָלסט ריידען ווייניגער, וואָלט געווען געזונטער.

וולאַדימיר: זי ווייס מעהר דינים פון מיר... ווען קרעפּלאָך, ווען האָמענטאַשען.

פריידע: (געהט צו זיי) נו, מאַטיע, וואָס מאַכסט דו? דאָס איז דיין חאסיע? א געזונדע מויד מיט רויטע באַקען.. יולי, דו וועסט זעהען, אין א פּאָאר וואָכען אַרום, וועט מען זי ביי מיר ניט דערקע־נען... האָבען צו טהאָן מיט פרעמדע איז גוט? מען גיט זי א ריהר, זאָגט זי שוין, זי וועט געהען צום ריכטער אָדער זי וואַרפט אַוועק... אַן אייגענע וועט ניט וואַרפען און ניט געהען לאַדען...

טראַכטענבערג: (שפּיעלט) ווי דו פערשטעהסט מיין פּרינציפּ איז ניט האָבען צו טהון מיט אייגענע, איך בין א קאָמערטשעסקי מענש און פערשטיי די דאָזיגע פּאַראַלעלע... אהא! צוויי טייז אויפ'ן טיש...

חאסיא: דאָס איז די מומע פריידע? אז דו ביזט אַן אייגענע מומע, וואָס האָסט דו מורא מיט מיר זיך צונויפצוכאַפּען אזוי... גוט! (אומאַרמט זי און קושט שטאַרק.) אי, מומע פריידע, וואָס מאַכסט דו פּאָרט? די מאַמע עליה השלום פלעגט מיר פון דיר און פון אייך אַלע זעהר א סך דערציילען און יולי דאָס איז אודאי דער פעטער יואל? פערגינט זיך צו טראָגען צוויי בערדלאָך, ווי א פּריץ (ציינט אויף זיינע באַקען בארד. א שטאַרקער געלעכטער).

פריידע: און דאָס איז מיין זון, וולאַדימיר.

וולאַדימיר (נייגט זיך קאָמיש) איך בין הבחור החכם וועלווילע יא, איך בין דער בחור...

אַסיא: (בעטראַכט איהם) הם, דאָס איז ער? איך האָב געמיינט ער איז עפּיס ניט אזוי... טאַטע, איך בין רויט געוואָרען? (א געלעכ־טער) אז מען קומט פון דרויסען געהט אַרויס דער ווינד.. באַטאָג איז

געוועזן היים און באַ נאַכט קיל... ווי מע איז נאָך צוגעפאָהרען צום דניעפּער... אַ קאַלטער טומאַן ליעגט איבערן טייך.

פריידע: און דאָס איז מיין טאָכטער קאַראָלינאַ.

אסיא: קעליע! איך געדענק, די מאַמע ע"ה האָט מיר ערציילט, אַז זי איז געוועזן אַ קליינע איז זי געוועזן אַ זאַלאָטושנע און עס האָט ביי איהר שטענדיג געהונגען פון אַן אויער.

פריידא: פע! דו רעדסט וואָס מע דאַרף ניט, איך האָב דאָס פיינט...

אסיא: אַ ליגען דאַרף מען פיינד האָבען און דעם אמת מעג מען שטענדיג זאָגען, איאָ פעטער יואל?

מאַרק: איאָ, יולי דאַווידאָוויטש, ווען זי וועט אָנהויבען נאַשען און שלעפען צוקער פון פושקע, וועט זי האָבען אַן אַנדער פּרינציפּ?

אסיא: און ווער איז דער מיט דער ציגעגער בערדיל? אונזער אַ קרוב עפּים?

קאַראָלינע: יאָ! אונזער אַ קרוב... מיין חתן... אַ פּריסאַזשנע פּאָווערניע... אַדוואָקאַט...

אסיא: (שאָקעלט מיטן קאָפּ) טשודנע מענשען ביי אייך דאָ אין שטאָדט (קוקט ווי וולאַדימיר שטיפּט מיט די מאַמזעלען) ער געפעלט אַלעמען.

וולאַדימיר: אויף מיין וואָרט, איך האָב מורא פאַר איהר. מיר ווייזט זיך אויס, אָט וועט זי מיר באַלד אָנהויבען זאָגען מוסר.

מרדכי: הארט אויס, זי וועט זיך נאָך צוטענהן... דער קאָפּ, שונאי ישראל, איז איהר ניט אויסגעדאַרט... געה שריי חי וקים, אַז דאגות פרנסה איז פאַרט שווער ווי קריעת ים סוף אָבער קינדער? נעהמט פערילען, אָדער אפילו געציילען געראָטענע קינדער, זאָל איך האָבען אַזאַ מזל. היינט זעליגעל מיט סאָסיעלען? דיאַמענטען מיט בריליאַנטען.

וולאַדימיר: איהר זעהט דעם אידען, ער איז בעשאָטען מיט דימאַנטען און ברילליאַנטען.

מרדכי: וועדליג אָרעמקייט... ווייס איך מע זאָגט, טאָלצע איז אַ שטיף מאַמע, אוי, דלות, דלות, אָבער קינדער אַלע געראָטענע, אַזאַ יאָהר אויף מיר.

אסיא: נו, טאַטע, דער מומע טאָלצעס זעליג מיט סאָסיע זיינען

שוין ניט אזוי אי ! אי ! אי ! מע זעהט, עס איז פון אן אנדער זאוואָד... חא ! חא ! חא ! אין דער היים וואָלט איך שוין געכאפּט פון דער שטיעף מאמע דערפאר א פליאסק אין באק, אז פונקען וואָלטען געפלויגען. אי ! וויפיעל זיי בעבען דאָרט אריין אין מיר קלעפּ... מומע פריידע, זאָג דעם אמת, דו געדענקסט האָטש אז מיין מאמע ע״ה איז געוועז דיין לייבליכע שוועסטער ? קיינער וועט ניט גלויבען, וויפיעל איך האָב געוויינט און וויפיעל טרעהרען איך האָב פערגאָסען זינד זי איז געשטאָרבען... עס איז אזוי שווער צו לעבען אָהן א מאמע, מומע, איך בין געקומען צו דיר, דו זאָלסט מיין צווייטע מאמע זיין (ווישט אָב א טרעהר) חא ! הא ! דער שטיעף מאמע אויף צו להכעים פלעג איך דוקא זינגען חאהלאצקי ליעדער... זי קלאפּט און איך זינג... טאָלצע טאָלטשעט און חאסיע זינגט נו, געה טהו מיר עפּים !

מרדכי : חאסיע, ווערליג איך זעה, האָסט דו פארגעסען, וואָס מע האָט דיר אָנגעזאָגט. חאסיע ? אי, דלות, דלות !

וולאדימיר : חאסיע ! ווי אזוי רופען דיך די מוזשיקעס אין דאָרף ? דיוווטשינא חאסיא ?

אסיא(קרימט איהם) זיי רופען מיך ניט „חאסיא״, זיי רופען מיך אסיא.

וולאדימיר : אסיא ? מיר דוכט זיך דער... ע דאָבראָליובאָוו האָט א ראָמאַן מיט׳ן נאָמען , „אסיא״ איאָ ?

מארק : חא ! חא ! דאָבראָליובאָוו דער קריטיקער האָט געשריעבען ראָמאַנען ? ברודער, האָסט געטראָפען מיט׳ן פינגער אין הימעל.

וולאדימיר : ניט דאָבראָליובאָוו... איך מיין דער... ווי רופט מען איהם ?... פּאפּא, דו געדענקסט ניט ? שטענדיג אז איך וויל ווייזען, וואָס פאר א קענער איך בין, פּאָהר איך אריין.

קאראָלינא : דו מיינסט טורגעניעוו...

טרטכטענבערג : וואָס שעהמסט זיך אזוי, באָלוואַן ? מיין פרינציפּ איז : ביזט דו א געלערנטער מענש זיי א געלערנטער מענש, ביזט דו א קאָמערטשעסקי מענש זיי א קאָמערטשעסקי מענש —ביידע גלייכע פּאראלעלען... אָט האָב איך אויך ניט פיעל געלערנט, פון דעסטוועגען בין איך אין קאטערינאָסלאָוו איינער פון די ערשטע... בין דירעקטאָר אין קאָמערטשעסקי קלוב, האָב א מעדאל דערפאר וואָס

איך האָב צעהן יאָהר זיך געסטאַרעט פיר בילדונג, אַלס א גבאי פון תלמוד תורה... (שפּיעלט) פּאַס! גיט קאָרטען.

מרדכי: הערסט, ווי מע רעדט דאָ? איך האָב דיר געזאָגט, זיי זיי־נען אַלע געבילדעטע מענשען און דיר ווערט זיין גוט. פריידע לעבען, די מוזשיקעס וואַרטען אויף מיר — איך זיץ ווי אויף דער פור... איך מוז שוין לויפען... זאָלסט אויף איהר ניט קוקען, זי איז פייער, די הויט ברענט אויף איהר. מאַך זי פּאַר א מענש, לערען זי, ווי זאָגט מען: א פּאַטש פערגעהט, א וואָרט בעשטעהט... און אז זי וועט זיך שאַ־נעווען איז דאָך מאַלדייך וועדליג וואָס... איך וואָלט געוואָלט א ביסעל צובייסען און פאָהרען צוריק מיט די זעלבע טשומאַקעס, קע מען ניט גרינג קריגען א פוהר קיין קאַראַטשיקראַק...

וולאַדימיר: איהר הערט, ווי זייער הויפּטשטאָט רופט זיך? קאַ־ראטשיקראַק! חא! חא! כמעט אזוי ווי פּאַריז א יאָ? (אַלע לאַכען).

מרדכי: הלואי פּרנסה איז קאַראַטשיקראַק אויך א מדינה.

אסיא: מע קען לאַכען פון יעדען נאָמען: יולי? חא! חא! חא! קאַ־ראָלינא? חא! חא! חא!

פריידע: אָהן חוצפּה, דו! מיין ניט, ביזט בא דיינע ישובניקעס אין דאָרף. אי! אזא ווילדע איידער מע לערנט אויס א ביסעל דרך ארץ...

אסיא: וואָס דאַרף מען לאַכען פון קאַראַטשיקראַק? עס איז א קליין דערפיל אויף הויכע שטיינער לעבען א גרויסען טייך... פוןביידע זייטען וואַקסען אַלטע ווערבעס און בוימער וועלכע מע רופט וויינענ־דיגע איוועס, ווילע זיי שטייען מיט אראָפּגעלאָזטע צווייגען, אזוי ווי זיי וויינען... (פערטראַכט זיך).

מרדכי: מאַלדייך איהר מעגט זי הערען, אז זי הויבט אָן עפּיס דערציילען... ניש קשה, דער מח איז איהר ניט אויסגעדאַרט שונאי ישראל, די בוימער איז וועדליג ערבות, פון וועלכע אידען רייסען הושענות... זי ווייסט יעדעס פּיצעלע.

אסיא: ווייט זעהט מען די פלאַווינעס, אזעלכע טיעפע גרויסע טאָלען באַדעקט מיט קאַמיש, און פּסח צייט גיעסט זיך צונויף אונזער טייך מיט'ן דניעפּער און עס ווערט אזוי גרויס ווי א ים, מע זעהט נאָר הימעל און וואַסער... און ווען עס קומען די שעהנע זומער נעכט און די לבנה שיינט, זאָגט מען, קומען צו שווימען פון דניעפּער וואַ־

סער־מוידען, וועלכע רופען זיך רוסאַלקעס... זיי וואוינען אין׳ם וואַסער אין אַ פּאַלאַץ פון קריסטאַל...

וולאַדימיר: דו הערסט, מאַרק, וואו די וואַסער־מוידען זיינען? מע האָט געדאַרפט פערשרייבען די אדרעסע.

אסיא: (זיפצט) אי! הלואי וואָלט איך בעסער דאָרט געבליבען און די מומע טאַלצע וואָלט איהר אהער געגומען אנשטאָט מיך. חא! חא! דעם טאַטען וועט אזא פּלאַן ניט געפעלען... איך וויים ער דאַרף די מומע טאַלצע נויטיגער ווי מיך...

מאַרק: ווי ציניש זיי זיינען אין דאָרף, אַ מיידעל פון 15 יאָהר און ווייסט שוין אַללעס...

קאַראָלינע: (שטיל) וואָס ווייסט זי, מאַרק? וואָס מיינט זי דען?... הא?

טראַכטענבערג: זיי וואַקסען דאָרט ווי חיות... די ציוויליזאַציע איז זעהר ווייט פון זיי (שפּיעלט) זיעבען אין קרייץ!..

מרדכי: נו, יא, דער עיקר איז, זי זאָל פאָלגען... זי ווייסט, ניטאָ קיין אַנדער ברירה... מיינע עשירות הא? אַ מאָל געוועזען מיט יואל׳ן גלייכע מענשען. זאָגט גאָט: יואליק טראַכטענבערג, קריך ארויף! מאָטיע שטרייכעל, קריך אראָפּ! אָי, דלות! פריידע לעבען, איך מוז פערבייסען און לויפען.

פריידע: קום, איך וועל דיר הייסען געבען עפּעס עסען, נעהם די זאַק מיט איהרע זאַכען אהין. (מרדכי וויל נעהמען דעם זאַק) שעהנע זאַכען! (מיט פעראַכטונג).

אסיא: (רייסט ארוים) די זאַכען זיינען מיינע און זיי וועלען זיין דאָרט, וואו איך וועל זיין!

פריידע: (בייז) וואָס מיינסט דו דער זאַק מיט דיינע זאַכען איז אַ ציערונג דאַ אין זאַאַל?

אסיאַ: ביי מיר זיינען מיינע זאַכען אין זאַק אזוי טייער ווי בא אַן אַנדערען זיינע זאַכען אין קאַסטען!...

פריידע: (בייז) ע! זי איז מיט אַ כאַראַקטער בא דיר! נישקשה, איך וועל זי מאַכען פאַר אַ מענש!

מרדכי: (געהט) יאָ, מאַך זי פאַר אַ מענש... ניט איך, ניט טאַלצע! אז זי שפּאַרט זיך איין, כאַטש גיב איהר אַ קרענק... וויפיעל מיר האָבען זי גע׳הרג׳עט, געשלאָגען, עס האָט אזוי געהאָלפען, אקור־

ראַט וועדליג דו זאָלסט שלאָגען אין דעם זאַק אריין. אוי, דלות! דלות! (ער און פריידע אָב אין א אינערע טיער.)

קאַראָלינא: (צו די מאַמזעלען) איהר זעהט, זי לאָזט די אויגען ניט אראָפּ פון וולאַדימיר'ן...

איין מאַמזעל: זי איז ניט קיין נאַרר...

קאַראָלינע: מיר וועלען זי רופען אסיע, ווי בא טורגענעוו'ן... איאַ א שעהנער נאָמען?... אסיא, וואָס איז דאָס בא דיר, א בוקעט?

אסיא: הא? וואָס מיינסט דו, די קוויטען? פאָהרענדיג מיט'ן וועג ווי איך פלעג דערזעהען אויפ'ן פעלד קוויטען, פלעג איך אראָפּ־שפּרינגען פון וואָגען און לויפען אויסרייסען... די גוים האָבען ניט גע־לאָזט דעם טאַטען מיך שלאָגען דערפאַר... בא איהם איז דאָך אַלץ א חטא! אז א אידיש מיידעל רייסט אויס א קוויטעל, איז זי שוין א שיקסע בא איהם... און איך האָב ליעב קוויטען... איהר זעהט, דאָס איז ליוביסטאָק, דאָס איז טשעפּטשיק, בארוויזאָק, ראָמאַשקעס, שצעב־רעץ, וואַסילקי, קאַשקאַ, סוויריפּקא און דאָס איז איוואַן דא מאַריא... איך קען אַללע קוויטען און אַללע גראָזען אין פעלד.

קאַראָלינע: זי קען בעסער באָטאַניקע פון אונז אַללע.

אסיא: נאַ, קעלי, דאָס איז דיר דאָס איז אייך, מיידלאך. (טיילט אַלעמען בלומען).

וולאַדימיר: עי, דו, חאַחלושקע, מיר קומט גאָר ניט?

אסיא: א מאַנזביל דאַרף ניט אַזעלכע זאַכען, איך זאָל וויסען אז דו האָסט ליעב גראָז, וואָלט איך דיר אָנגעריסען קראַפּיווע. דו ווייסט? עס בייסט זיך אַז מע שמייסט. (לאַכט) נאַ דיר דאָס קוויטיל. דו ווייסט, פאַר וואָס דאָס רופט זיך, יוואַן דא מאַריע?

וולאַדימיר: איך בין זעהר א וויסענשאַפטליכער מענש, אָבער פּונקט דאָס, ווייס איך ניט... איך בין קיין מאָל ניט געוועזען אין קאַ־ראַטשיקראַק...

אסיא: זיי דערציילען, עס איז געוועזען צוויי אונגליכען יתומים: יוואַן און מאַריע. זיי האָבען געהאַט גרויסע צרות און זיינען ביידע געשטאָרבען און מען האָט זיי ביידען בעגראָבען אין איין קבר. פון זייערע טרעהרען איז אויף זייער קבר אויסגעוואַקסען איין בלימעלע מיט צוויי צווייגעלאך. (פערטראַכט זיך, זיפצט). אי! איך ווייס ניט פאַרוואָס מיר האָט עפּיס פלוצלונג אזוי אָנגעהויבען וועה צו טהאָן

דאָס האַרץ און מיר ווילט זיך אַזוי אַהיים. (פריידע קומט צוריק). חא! חא! וואָס פאַר אַ הויכע סטעליע דאָ אין שטוב! (קוקט זיך אַרום) אַ הילצערנער פּאָל פערשפּרייט מיט טייערע רעדנעס און פּלאַכטעס... און איך פלעג אַללע ערב שבת שמירען דעם פּאָל מיט ליים און מיט קיזיקעס (געלעכטער).

פריידע: פע! געגוג רעדען: נו! רעדט שוין אָב היינט פאַר אַלע מאָל. ביזט אַ גאַסט היינט!

טראַכטענבערג: פריידע לעבען, האָסט גענומען אַ פּיליולע? דו עסט זיך אָב דאָס האַרץ אַז מע זאָגט דיר. געדענק: דער פּרינציפּ פון אַ קאָמערטשעסקי מענשען, ניט האָבען וואָס צו טהון מיט איי־גענע.

פריידע: ניש קשה, זי וועט בא מיר זיין אַ זיידענע. איך וועל זי אויסלערנען.

קאַראָלינע: יא, מאַמאַ, איך וועל זי לערנען לעזען און שריי־בען...

פריידע: נו, יאַ, זי דאַרף נויטהיג, איך זאָג דיר.

וולאַדימיר: פּאַפּאַ, איאַ, אַז מיר וועלען זיך אַלע נעמען פאַר איהר, וועלען מיר מאַכען פון איהר אַ מענש?

אסיא: (געהט אום און בעטראַכט יעדע זאַך) דאַכט זיך, אַז מע לעבט אין אַזאַ וואָילטאָג, האָט מען ניט וואָס צו זיין בייז און שלעכט און דאָך... מומע, קום נאָר אַהער (נעמט זי פאַר'ן האַנד און קוקט איהר אין די אויגען) זאָג מיר אָקערשט דעם אמת: ביזט אַ גוטע?

וולאַדימיר: דו היט זיך בעסער, דאָס איז אַ פּושקע, עס שיסט! (גיט אַ באַראַבאַנע איבערן פּאָרטאָפּיאַן).

אסיא(רוהיג) ווילסט מיך איבערשרעקען? איך האָב געזעהען אַזאַ פּושקע ביי אונזער גלח אין דאָרף — ועלוויל. האלסט מיך אפנים פיר אַ נאַר, הא? עס קען זיין אין דער פרעמדר ווייז איך טאַקי אוים אַביסעל נאַריש. דו זאָלסט קומען צו אונז אין קאַראַטשיקראַק, וואָלסט דו אויך אויסגעוויזען ווי אַ נאַרר. איטליכער איז אַ חכם בא זיך אין דער היים. ווי זאָגט מען, יעדער איז אַ גאַנצער מענש בא זיך אויפ'ן סמיטניק.

וולאַדימיר: איז דאָס ניט מוסר? איך האָב מורא מיר קריגען

אין שטוב אריין נאָך אַ מוסר זאָגער אויף מיין קאָפּ! (קוקט אויף איהר אַפּאַרט) אָבער זי איז אַפּעטיטלאַך.

אסיא: וועלוויל, אַז דו קוקסט אויף מיר איז אַקוראַט ווי דו ריהרסט מיך אָן מיט'ן האַנד (קוקען איינער אויפ'ן אַנדערן).

קאַראָלינע: (שטיל צו אַ מאַמזעל) עס איז נאָך ניט געוועזען בא אונז איין מיידעל אין שטוב, זי זאָל ניט שטאַרבען נאָך איהם. אי, אַמאָל האָב איך געזעהען — (זאָגט עפּיס אויפ'ן אויער. מרדכי קומט.)

מרדכי: דאַנקען גאָט, אָנגעשטאָפּט אַ ביסעל די קישקע און מע דאַרף לויפען צו די פוהרען. נו, חאַסיע, זעה זשע למע"ה וועדליג ווי אַ מענש פּאָלג דעם פעטער, פּאָלג די מומע, פאָלג גוטע פרומע לייט, ווי די ווייבערשע מודה אני זאָגט: זיי וועלען מאָלדייך דיך ניט פער־לאָזען... נגידים, עשירים...

פריידע: יאַ, וועסט זיין אַ פּאָאָר יאָהר אין שטוב... עס וועט זיך מאַכען אַן אָרענטליכער בעל מלאכה — מיר וועלען דיך חתונה מאַכען... און... מיר וועלען זעהען....

מרדכי: דאָס זאָג איך דאָך, וועדליג עס איז דען דאָ אַן אַנדער ברירה? נו, חאַסיע, זיי געזונד און זאָרג זיך ניט, דאַרפסט זיך לגמרי ניט זאָרגען...

אסיא: טאַטע, פערגעס ניט יענקעלעס שפּינדזשאַק (דערלאַנגט דער פּידזשאַק) און נאַ, וועסט געבען זעליגען, איך האָב געפונען אין פעלד צוויי בלויע גלעזלאַך, אַז מע קוקט דורך זיי איז די גאַנצע וועלט בלאָע...

מרדכי: נו, מאָלדייך אַ טייערע מתנה...

טראַכטענבערג: בלאָע גלעזלאַך! מע קען זיך פערלאָזען אויף אַזאַ מענשען אין שטוב. פּאַס!

אסיא: טאַטע, איך האָב דערוויילע ניט קיין בעסערע מתנות... איך וועל דאָ רייך ווערען בא דער מומע וועל איך דיר קויפען אַ זיל־בערנע עטרה צום טלית און פאַרגעס ניט גערייסען פון מיר אַקסאַנען יאַחרימענקעס. (זיפצט).

טראַכטענבערג: אַקסאַנע יאַחרימענקע.... אַ שיינע פּאַראַלעל! חאַ! חאַ! חאַ!

פריידע: נישקשה, ביי מיר אין שטוב וועט זי זיך ניך פערגע־סען די אַללע דערפּישע זאַכען...

מרדכי: נו, האסיע, זיי געזונד. דערלעבען זעהען זיך אין נחת.

אַסיאַ: אֵי, מאַמע, הייסט עס, דו פֿאָהרסט טאַקי באַלד אוועק אהין צוריק און איך בלייב דאָ אַליין? אֵי, מיר האט ווידער אזוי אָנגעהויבען ווייטהון דאס הארץ...

מרדכי: נאַררעלע, פֿון אָנפאַנג איז וועדליג פֿריקרע, וועסט זיך יינגעוואוינען. דאָך אן אייגענע מומע, אַ שטיקעל תכלית, א מענש... נו! דלות! דלות! זיי געזונד... האט א גוטע נאַכט... זייט אללע געזונד.

פריידע: האר אוים, מרדכי, קינדער, טאָמער וואָלט איהר גע־גאַנגען אביסעל אין גאַסטינגע אריין. (אַלע יונגע לייט גייען.)

וולאַדימיר: איך בין אַסיען ניט מקנא, די מאַמע וויל איהר געבען די ערשטע פּאָרציע מוסר (צו אַ מאַמזעל) פענימשקע, איך וועל שפּיעלען מיט איך אין לאַפּקעס (אַבגעהענדיג).

אַסיאַ: (פֿאָלגט זיי מיט איהרע בליקען) הם, ער שפּיעלט זיך מיט איהר... אפּנים, זי וועט זיין, זיין כלה... (פערטראַכט זיך).

פריידע: מאַטיע, איך וויל מיר זאָלען פריער וויסען יעדעס פּי־צעלע, ניט נאַרען זיך חאַסיע, איך נעם דיך ניט אין שטוב פאר א בת מלכה... דו וועסט מוזען ארבייטען באַ מיר...

אַסיאַ: גלויב מיר, מומע, איך וועל ניט ארבייטען ווענינער פון אייך אַלע... דו וועסט זעהען, ניט ווענינער פון קאראָלינען...

פריידע: דאַרפסט זיך ניט גלייכען צו מיינע קינדער — זיי דארפען קיין זאַך טהון, זיי זיינען בעל־בתישע קינדער און דו דארפסט טהון אַלֿעס, וואס מען וועט דיר הייסען.

אַסיאַ: נו, דו וועסט דאָך מיר ניט הייסען טהון דער רוח ווייס וואס!!

פריידע: שטיל! דו הער, וואס איך זאָג! עס איז א שטוב פולל מיט אלעס גוטען — יעדע זאַך דארף זיין גאַנץ... טאָרסט קיין זאַך נעמען, איידער דו פרעגסט...

אַסיאַ: איך דאַרף ניט פרעגען און דארף ניט נעמען. וואס מיינסט דו, איך בין א גנב?

פריידע: שאַ! דו רעדסט צו פיעל... דו דארפסט גאָר ניט רע־דען, דארפסט נאָר ענפערן, אז מען פרעגט דיך. פאר אלעמען דרך

ארױס האָבען. מיט קײנעם אין שטוב ניט זײן קײן מחותן, ניט מיט מיר, ניט דעם פעטער, ניט קאראָלינען. ניט װאָלאדימיר'ן דארפסט דו זאָגען „דו," אלעמען מוזט דו „אירצען." (אסיא בעטראכט זי ערשטױנט) הערסט? אױס דאָרף, עס איז א שטאָדט!

מרדכי: א כרך! קאטערינאָסלאװ! זאָלסט ניט אָנטהון דער מומע קײן יסורים, חאַסיע, מעגסט מיר גלױבען, װעדליג א פּאָטער, אבער אז דער טאטע דײנער איז פאָרט א דלפון. איך װאָלט מאָלדײך אודאי... אי דלות... דלות! זײ געזונד, חאסיע, אלואי אין נחת און אין פרײדען... א גוטע נאכט. (אב.)

פרײדע: (שטרענג) נו, איצט נעם די זאכען און קום אין קיך ארײן!!

אסיא (שפּרינגט פּלוצלינג אױף) טאטע, קום אהער! טאטע, האב אקערשט צײט א ביסעל! טאטע, האָר אױס... טאטע! טאטע!

פרײדע: (בײז) טס! װילדע, דאָרטען זײנען פרעמדע מענשען... (מרדכי קומט צוריק.)

אסיא: טאטע, איך בעט דיך קום אהער. איך װיל דאָ ניט בלײ־בען. מיר געפעלט דאָ ניט. איך האב געמײנט אנדערש... קרובים... דער מאמעס א לײבליכע שװעסטער... איך װיל ניט... איך האב מורא פאר איהר. אין דער הײם איז דאָך בעסער (חאפּט איהר זאק מיט זאכען) לאָז מיך ניט איבער דאָ, טאטע, איך װיל פאָהרען מיט דיר אהײם.

מרדכי: זײ ניט משוגע, חאסיע, װאוהין קען איך דיר נעמען? האָסט זיך שױן פארגעסען? װעדליג נאָך דײנע יאָהרען האָסט דו געדארפט מעהר שכל האבען.

פרײדע: גנאה, גנאה, מאָטיע, זי װעט דאָ בא מיר לאנג ניט טענה'נען (שלעפּט אסיען צוריק).

טראכטענבערג: א שעהנע פּאראלעל... דארפסט עס נױ־טיג...

מארק: יולי דאװידאָװיטש, פארגעסט ניט, דאָך אָן אײגענע טאנטע.

פרײדע: (שלעפּט אסיען) ניש קשה, זי װעט בא מיר װערען א זײדענע... און עס איז טאקי א מצוה אױך... אָן אָרעמע יתומה, א פרײנדיל. אהער גנאה, דו!

אסיא: (ראנגעלט זיך בייז) לאז מיך! טאטע, נעם מיך בעסער אהיים... איך וועל דא ניט זיין! אז איך זאג, איך וויל דא ניט בליי־בען, וועל איך דא ניט בלייבען! אוועק פון מיר! לאז מיך אהיים! (וולאדימיר, קאראלינע, אללע יונגע לייט צוריק, ערשראקענע).

מרדכי: (טרויריג) איך וויס דיינע עקשנות, חאסיע, אבער אדרבה בארעכען אליין, וואס וועט טאלצע אונז ביידען זאגען, אז איך וועל דיך ברענגען צוריק? נארעלע, דו ווילסט אהין? אי, אלואי וואלט איך געקענט פון דארט אנטלויפען... עס איז מאלדייך א ביטערער וועיטאג צו זאגען, אבער דו ווייסט דען ניט, אז דו האסט בא מיר ניט קיין היים? דא מוז זיין דיין היים. דא, מיין קינד... (גלעט זי איבער'ן קאפ.)

אסיא: (רוהיג און טרויעריג) יא, איך האב ניט קיין היים, דאס איז אמת... איך האב עס שיער ניט פארגעסען... אללע קינדער הא־בען א היים און איך האב קיין היים ניט... (פאלט אויפ'ן זאק מיט זאכען און וויינט שטיל) אי, וועה! אז מי האט ניט קיין מאמע האט מען קיין היים ניט. ניטא, ניטא קיין היים אהן א מאמע... (מרדכי שאקעלט טרויריג מיט'ן קאפ, אללע בלייבען שטיל.)

פארהאנג פאלט.

צווייטער אקט.

(א גרויסע קיך ביי טראַכטענבערג׳ען. אַן אויווען מיט אַ פּליטע, אויף וועלכע עס שטעהען פיעל פּרעסען, א פּרעסער־טיש פערוואָרפען מיט וועש. ביים וואַנד אַן אייזערנע בעט, אַן אַלטער קאַסטען. אַסיאַ, אַ בלאַסע, געקליידעט ווי א קאַמער־מעדכען, (אַ שוואַרצעס קלייד מיט אַ ווייסען פאַרטוך), זיצט ביים טיש און נעהט זעהר אייַלענדיג אַ קליידעלע פון אַ קליין קינד, מרדכי קוקט איבער אַ גאַנצען פּאַק מיט אַלטע זאַכען. עס איז דונקעל, אַסיאַ צינדט אָן אַ לאָמפּ און נעהט.)

מרדכי: נאַ, ניט געטראָפען! מיין אונגליק וואס איך טרעף ניט, ווייטער וואָלט איך שוין אויך לאַנג געווען אַן עושר... איך האב גערעכענט, זיי וועלען מיר געבען געלד, קויף איך א פערדעל און ווער א גלעזער... קומען אהיים אָהן א פערדעל און אָהן א שווערדעל, וועל שוין האָבען פון טאָלצען... די פליודערן זיינען צו שמאָל און צו פראַנצויזיש — פע! ניט פאר מיר... אָט די ספּאָדניצע זאָל חאָטש זיין גוט פאר טאָלצען... רבש״ע, זאָל חאָטש די ספּאָדניצע פאר מיר זיין א מליץ יושר, (אונגעדולדיג) אָי, חאַסיא, גיכער.

אַסיאַ: באַלד! (קוקט זיך אום זעהסטו, וויפיעל איך האב צו פּרעסען... אז מען וועט מיר טרעפען ביי פרעמדע ארבייט, חאַפּ איך דעם פּסק... אבער זעה, וואס פאר א פלאַטקעלע סאָסיעלע וועט האבען (נעהמט דאס קליידעלע פיר די אַרבעל און בעטראַכט עס ענטציקט).

מרדכי: וועדליג איך זעה, גריזעט זי דיך, ווי טאָלצע... איך מוז געהען צו פוס קיין מאַנדריווקאָווקע, דאָרט שטעהען די פוהרען... אָי, דלות, דלות!

אסיא: (חאפט זיך אויף ערשראָקען און שטעלט זיך פרעסען) שש! זי געהט אהער! (פריידע עפענט די טהיר און בלייבט שטעהן).

פריידע: אזוי פריה ברענט שוין א לאָמפּ ביי דיר! וואס טהוסטו דו? פרעס! פרעס! (אב.)

אסיא: (זעצט זיך ווידער נעהען) יעדע מינוט א רעוויזיע אין קיך. שאַ! (בעהאַלט דאס קליידעלע, קאראָלינע עפענט די טהיר).

קאראָלינע: אָה! דיין גאַסט זיצט נאָך? א לאַנגער וויזיט... חע! חע! (מאַכט צו די טהיר.)

מרדכי: וואס טאַנצען זיי ארום אהין און אהער? דלות מיינער...

אסיא: זיי האבען ניט וואס צו טהון, ווילען זיי עפּעס אויס־שמעקען...

מרדכי: פּאָוואָליענקע ביזטו שוין דאָ א 15 חדשים. דו האַלסט זיך, האַ?

אסיא: (נעהט) יא, טאַטע, עס האַלט מיך...

מרדכי: מיין טאָלצע זאָגט מיר אָפּט: דו וועסט זעהען, די משוגענע חאַסיע דיינע וועט נאָך אמאָל קומען צולויפען צופוס אין קאַראַטשעקראַק... איך וויים, א קשיה אויף חאַסיע'ן! אי! איך וועל דאס האבען פון טאָלצע'ן א ברוך הבא.

אסיא: נאָך אמאָל לויפען צופוס פון דאנען? ניין, טאַטע, איין מאָל איז א חכמה. וואס העלפט דער ענטלויפען, אז דער שלימזל לויפט דיר נאָך?

מרדכי: אַן אָטוואַזשנאָסט פון א מיידעל! אַזאַ מהלך לויפען צו פוס... ביי'ם אַלטען הערשטימענקאַ איז געווען א הונד, פלעגט ער אָנשמעקען מיט דער נאָז א מהלך פון 3—4 ווערסט. רבש"ע, די ספּאָדניצע זאָל חאַטש געפעלען טאָלצע'ן.

אסיא: (לאַכט) הערשטימענקע'ס הונד פלעגט אָנשמעקען א מהלך מיט'ן נאָז?... (הערט אויף נעהען, ערנסט) טאַטע, איך האב ניט געשמעקט מיט דער נאָז — איך האב געהאַט סמנים אין וועג... הויכע ווייסע טאָפּאָליען... דאָרט א קרענעצע מיט א צלם... א בערגעלע... ווינד־מיהלען... כל זמע די זונן האט געשיינט, בין איך געגאַנגען און געזונגען... (פערטראַכט) נאכדעם איז געקומען די נאַכט. די פינסטערנים איז מיר געגאַנגען אנטקעגען, ווי א שווארצער

גלח מיט א ברייטען, שווארצען מאַנטעל און האט אללעם איינגעווי־קעלט, אללעם איינגעוויקעלט... און עס איז געוואָרען אזוי שטיל. דאָ האב איך זיך אָנגעהויבען שרעקען: פון וואסער האב איך גע־מיינט, קריכען צו מיר רוסאַלקעס מיט גרינע הענד. פון וואלד האט געשעפּטשעט דער אַלטער וואלד־גייסט, פון׳ם גראָז האבען געבליש־צעט פייערדיגע אויגען... איך בין געגאַנגען אזוי שטיל, אז איך האב געהערט ווי די זאַנגען פון׳ם קאָרן זאָגען עפּעס צום פעלד, ווי דער הימעל דערצעהלט א סוד צו דער ערד און די שטערן ווינקען און שעפּטשען: יא, יא! מיין שאָטען איז געוועזן אזוי גרויס, אז איך האב מורא געהאט אומקוקען זיך... איך האב אפילו מורא געהאט הויך צו וויינען... מיינע טרעהרען האבען זיך געגאָסען אין דער שטיל... קיינער דארף ניט הערען ווי א יתומה וויינט... די נאַכט האט גע־שוויעגען און די פינסטערניס האט פארדעקט מיינע טרעהרען. (פער־טראכט זיך) הא! הא! הא! ניין, צום צווייטען מאָל וועל איך ניט מאַכען אזא נסיעה — איך בין שוין איצט א היגע אויף צו אן אמת. (נעהט) דערצעהל מיר בעסער נאָך אמאָל, וואָס מאַכט זעליגעל? ער איז שוין א גרויסער בחור, הא? (נעהט, איילענדיג).

מרדכי: וועסט איהם ניט דערקענען, א חלאַפּיאַק ווי א קניי־דעל, קיין עין הרע, לויפט אום באָרוועס און געהט ניט אין חדר. אָי, דלות מיינער.

אַסיאַ: און די מומע טאַלצע איז געזונד?

מרדכי: יא, דאנקען גאָט, געזונד, איך וויים נור ניט פון וואנען עס נעהמט זיך, ביידע פיס, ניט אין דיין מאָס געדאַכט, זיינען איהר געשוואָלען ווי קלעצער, ווערליג מען זאָגט, איז דאס ווייל זי איז שוין ווידער... הם...

אַסיאַ: שוין ווידער? ארעמע מומע טאַלצע... אָי, טאַטע, וואס טראכסט דו זיך?

מרדכי: מאַלדייך, גארעלע, וואס קען איך טהאָן? עס איז דאָך א גאָט־זאַך... א גרויסע עולה פון דיינע גבירים, איך קום אהיים אָהן געלד, אָהן א פערד... טאַלצע וועט מיר שפּיעלען א קבלת פנים...

אַסיאַ: אָט דאס איז דאָך, אי א דיענסט בין איך, אי זיי האבען א מצוה, אי קיין געלד צאָהלען זיי ניט.

מרדכי: נו, מאַלדייך, זיי וועלען דיר חתונה מאַכען.

אסיא: יא, איך קען זיך ניט בעקלאָגען... אין שטאָדט איז דאָ געגוג בעלנים דיך חתונה צו מאַכען... נאַ! פארטיג... יא, האר אויס (עפענט דעם קאסטען) דאס האט מען מיר געשענקט א קאַסינקע וועסט דו דאס אַבגעבען מומע׳ן טאַלצע, פאר זעליגען א פערדעלע.... א בייטשעל מיט א פייפעלע פאר געציל׳ען. א קוקלע פאר פערילען— זעה פערליער ניט. נו, געה געזונדערהייט און גערים דאָרט אלעמען, אלעמען.

מרדכי: מאַלדייך, חאַסיא, גאָט וועט דיר ניט פארגעסען, וואס דו פערגעסט אונז ניט. זיי געזונד, זאָלסט זיין א זוהן, וואָלט איך זיך האָטש צוקושט מיט דיר.

אסיא: מאַך צו די אויגען וועסט דו ניט זעהן דעם חילוק (קושט איהם) געה געזונדערהייט! איך זאָל ניט זיין פערוואָרפען מיט ארבייט, וואָלט איך געבעטען, זיי זאָלען מיך לאָזען געהען מיט דיר ביז׳ן דניעפּר. קום, איך וועל דיך בעגלייטען ביז׳ן טהויער. זעה, טאַטע, פערליער קיין זאַך ניט און לאָז דאָרט גריסען אללעמען, אלעמען... (זיי געהען) זאָלסט זאָגען אָקסאַנען יאחרימענקע׳ס, אז איך וועל האַבען געלד, וועל איך איהר קויפען צוויי שנירלאך קארעלען... אַי! מיר האט אזוי אָנגעהויבען וועה טהון דאס הארץ... איך ווייס, האב דאָרט ניט קיין פלאַטץ... איך וואָלט שוין אליין ניט געקענט זיין אין אַזאַ מדינה ווי קאַראַטשעקראַק, אבער דאס הארץ ציהט דאָך אזוי... דאכט זיך האָטש איין מאָל א קוק טהאָן פון דער וויטען.... (לאַכט) חע! חע! חע! אַי, דלות, דלות... (ביידע אב.)

פריידע: (עפענט די טהיר) חאַסיע, וואס טהוסטו? חאַסיע? ! זי איז גאָר ניטאָ! אזוי פיעל ארבייט, פער׳שרפ׳עט זאָל זי ווערען (קוקט איבער די וועש) מען וועט דארפען איבערקוקען די וועש... א קשיה אויף אַזאַ שלעפּער, זי האט איהם געקענט מיטגעבען א פּאָאָר גוטע העמדער פון וועבעל (וולאַדימיר אריין).

וולאַדימיר: דאָ אין קיך איז דער בעסטער פלאַטץ, טאָמער וואס... אה! די מאַמע איז דאָ... דארפסט ניט זאָגען קיין מוסר... איך וויל נאָר זאָגען אסיע׳ן, זאָל מיר אויספּוטצען די שטיוועל... וואו איז זי?..

פריידע: דער רוח ווייסט זי, וואו זי איז פערפאַלען געוואָרען (בייז אב).

וולאַדימיר: מיר געהען היינט אין טהעאַטער (קוקט זיך אום) יא, אבער אָהן דער בראַשקע... די בראַשקע וועט שוין ניט געהן... ביז עס וועט זיך איבערקאָכען, אהער אין אַש אריין (בעהאַלט א בראַשקע אין אויוועז, אסיא קומט און זעהט עס) אזוי, ברודער, גנב'ע, וועסטו האָבען, קריינק, וועסטו עסען.

אַסיאַ: וואס איז ?

וולאַדימיר: הא ? זאָג דו, וואס איז ?

אַסיאַ: איהר דארפט עפּעס ?

וולאַדימיר: וואס האַרט דיך, אויב איך דאַרף עפּעס ? (לעגט די הענד אין די קעשינעס, זינגט: „נאָטשי בעזוואומניאַ," און געהט שטאָלץ אב).

אַסיאַ: (שלעפּט ארוים די בראַשקע פון אויוועז) וואָס איז דאָס, א קאַטאָוועס ? אסיא, מיש זיך ניט אין בעלי בתי'שע געשעפטען. (בעהאַלט צוריק) אָי ! דער טאַטע איז אוועק און איך בין ווידער געבליעבען צווישען פרעמדע...(זיפצט, שטעלט זיך פרעסען) דאָרט אין קאַראַטשיקראַק איז איצט קלאָרע, קאַלטע פריהמאָרגענס. מען זעהט וויט איבער'ן טייך א דאָרף אין אַן אַנדער גובערניע. א ווייסער קלויסטער... סטאַלבעס רויך געהען פון די קוימענס צו די הימלען... (פּרעסט און זינגט שטיל: „אָי מאַמאָ, מאַמאָ, נע ווידאַי מענע זאַ־מוזש," א געדויש, ווישט אויף גיך אב די טרעהרען. קאַראַלינע קומט. אסיע שרייט פרעהלאַך) אָה, א גאַסט ! די בארישנע קאַראָלינע...

קאַראָלינע: אסיע, נאַ, וועסט מיר אויספרעסען די קרוזשעוועס (ניט איהר שפּיצען) מארק האט גענומען א לאָזשע און מיר געהען אללע אין טהעאַטער. איאַ מארק איז זעהר א פיינער ?

אַסיאַ: (פרעסט) יא, אזוי זאָגט מען, וואס בין איך פאר א מבין אויף אזעלכע זאכען ?

קאַראָלינע: אי, אסיע, דו ווייסט, איך וועל אָנטהאָן מיין קלייד שטארק דעקאַלטע... איך בויג זיך אָן אין טהעאַטער איבער דער לאָזשע, כלומרשט עפּעס זעהען און די מענער... אי, עס איז אזוי אנגענעהם וועז דו פיהלסט, ווי די מענער קוקען... פאַרוואס איז דאם ?

אַסיאַ: הייסט עס, איהר געהט ניט קוקען, איהר [illegible]

פע! אז אייך ליגען די מענער אזוי פיעל אין זינען, פארוואס האט איהר ניט חתונה? איהר האט דאך א חתן...

קאראלינע: גארר, חתונה איז אן אנדער זאך און דאס איז אן אנדער זאך... דער פאפא ווארט מיט'ן נדן ביז מארק וועט קריגען פראקטיקע און מארק ווארט מיט דער חתונה ביז ער וועט קריגען דעם נדן...

אסיא: וואס דארפט איהר די פראקטיקע צו דער חתונה? מען האט זיך ליעב און מען וויל חתונה האבען, נעהמט מען און מען האט חתונה.

קאראלינע: ביזט א פערד! וואס הייסט, מען נעהמט און מען האט חתונה? עס איז כדאי צו ווארטען, ווען מען ווייס, אז דאס איז א סוממע פון 10 טויזענד רובל. מיינסט אפשר, מיר וועלען חתונה האבען ווי ביי אייך אין קאראטשעקראק?

אסיא: אזוי? און איך האב געמיינט, אז אין קאראטשעקראק האט מען חתונה פונקט אזוי ווי אין קאטערינאסלאוו... אי! מיר דאכט זיך אימיצער זאל מיך ליעב האבען, איך וואלט משוגע געווארען!... איך!... איך!.. אי! אבער ווי קומען מיר? ווי זאגט דער טאטע: אי, דלות, דלות!

קאראלינע: ליגנערין! און אונזער וולאדימיר? מיינסט, איך פערשטעה ניט? אסיע, דו ווייסט ניט, ווי מארק איז פערליעבט אין מיר... טס! דו ווייסט, איך האב ליעב איינעם א קריסט, איך האב מיט זיין שוועסטער צוזאממען געלערנט אין פענסיאן... ער דיענט אין אק־ציז... אי! דו זאלסט זעהען א מאן! א בלאנדין! זיין נאמען איז קאלבאסין...

אסיא: קאלבאסין? דאס קומט פון קאלבאס. חא! חא! אפילו דער נאמען איז אויך א טרפה'ער... נאך וואס דארפט איהר איינעם ליעבען און מיט'ן צווייטען חתונה האבען?

קאראלינע: עזעל, דו הערסט דאך, ער איז א קריסט... מיר זעהען זיך אפט אין פאטיאמקינס גארטען. (שטיל) אסיא, איך האב איהם געמוזט שווערען, אז נאך מיין חתונה... זעהסט, איך דערצעהל דיר אללעס... און דו דערצעהל מיר, ווי אזוי איז ביי אייך מיט וולאדי־מיר'ען... אי, וויפיעל מיידלאך האבען שוין פאר איהם איינמאל גע־

נומען די כפרה... איך האָב אַזוי ליעב, אַז מען דערצעהלט מיר אַזעלכע זאַכען. (אויפגערעגט) ווי אַזוי ביזט דו געוואָרען זיינע, הא?...

אסיא: ווי אַזוי זאָל איך וויסען, אַז איך בין דערביי ניט געווען? . . .

קאַראָלינע: זאָג דעם אמת... ביזט זיינע, הא?...

אסיא: דעם גאַנצען אמת? יא! איך בין זיינע... יא, איך בין זיינע, איך בין אייערע, איך בין דער מומע'ס, איך בין דעם פעטער'ס, איך בין דאָך אייערע אַלעמענס אייגענע דיענסט... וואָס דאַרפט איהר נאָך פרעגען?

קאַראָלינע: אי, ניין! איך מיין ניט דאָס...

אסיא: אה, איהר מיינט ניט דאָס? (שפייט אויפ'ן פרעס) נו, האָט איהר אַ גרויסען טעות... (פּרעסט).

קאַראָלינע: (בייז) אַזאַ פערביסענע, אַזאַ פאַלשע, אַזאַ פערשטעלטע מיידעל ווי דו האָב איך נאָך ניט געזעהען... זאָג מיר בעסער, דו, האָסטו אויסגעלערנט דיין אוראָק? וואו איז אקאָרשט דיין ביכעל? (זוכט).

אסיא: אי, קאַראָלינע האָט קיין פּאַראַיבעל ניט, איך האָב ניט געהאַט קיין צייט...

קאַראָלינע: (נעהמט אַ בוך פון טיש־קעסטעל) אַ נו, לעז... נאָמיך אונמיסטען הערען....

אסיא: (ווישט דאָס מויל מיט'ן פאַרטוך) אי! (לעזט שווער) פּ...פּ...טיטשקאַ... באַ...זשיא ניע זנאַ...יעט...

קאַראָלינע: געדענקסטו, איך האָב דיר געזאָגט פון גראַמאַטיקע, אַז יעדע סענטענס, יעדע פראַזע רופט זיך פּרעדלאָזשעניע, פערשטעהסט, די זאַך פון וואָס מע רעדט אין דער סענטענס, רופט זיך פּאָדלעזשאַשטשעיע, דאָס וואָס מען דערציילט פון דער זאַך רופט זיך סקאַזויעמאָיע, צום ביישפּיעל דו זאָגסט: „פּטיטשקאַ ניע זנאַיעט", דאָס פויגעלע ווייסט ניט, איז דאָס פויגעלע פּאָדלעזשאַטשעיע און „ווייסט ניט" סקאַזויעמאָיע. פערשטאַנען? נו, צום ביישפּיעל, איך זאָג: אסיא פּרעסט, ווער איז פּאָדלעזשאַטשעיע?

אסיא: (אין אַ פערלעגענהייט) הם... פּאָדלעזשאַטשעיע?... ע... האָט אַ פּנים דאָס פויגעלע.

קאַראָלינע: אה, געה ק'טשאָרטו, באָלוואַן! (וואַרפט איהר דאָס בי־

בעל אין קאפּ) אזא פערשטאָפּטען קאָפּ האָב איך נאָך ניט געזעהען! פּרעס מיר אויס די קרוזשעווע, קאראטשעקראַק! (אב).

אסיא: די זאַך פון דער סענטענס וואָס מען זאָגט און די זאַך פון דער סענטענס, פון וואָס מען זאָגט — געה, טרעף, וואָס זי מיינט... (פּרעסט די קרוזשעוועס).

טראַכטענבערג: (פון זיין צימער) עי, אסיא, פּוץ מיר אויס די שטיוועל!

וואָלאַדימיר: (אויך פון דאָרט) יא, דעם פּאַפּאַ'ס שטיוועל און מיינע שטיבלעטען אויך. (וואַרפט אריין א פּאָאַר שטיוועל, נאָכדעם א פּאָאַר שטיבלעטען, מען הערט ווי ער זינגט: „נאָטשי בעזומנאיא").

אסיא: (נעהמט די שטיוועל) דאָס איז די זאַך, וואָס מען זאָגט דאָ און פון וואָס מען זאָגט (נעהמט וואקס און בערשטלאַך און פּוצט).

פריידא: (פון איהר צימער) אסיא, וואוהין האָסט דו פערוואַר־פען די קליידער בערשטיל?

אסיא: אַללע צוואווארפען און מיין קאָפּ איז שולדיג... אַללעס שפּארט זיי אָן מיט אַמאָל און א קעהר טהאָן זיך פון דאנען אהער, וויל קיינער ניט... שש!... (ווינקט מיט אַן אויג) אונמיסטען מאכען זיך ניט הערענדיג — אין א מינוט ארום וועט מען שוין שרייען פאַר אַן אנדער זאַך... (אסיע פּוצט די שטיוועל, מארק קומט אויסגעפּוצט מיט א בערשטיל אין האנד, באלד נאָך איהם עפענט קאראָלינע שטיל די טהיר).

מאַרק: עי דו רייניג מיר אָב די קליידער, עס זאָל אפילו קיין שטויבעלע ניט זיין (זי נעהמט די בראָש און רייניגט איהם די קליידער) אז דו שטעהסט אזוי נאָהענט ווילט זיך דיך ארומנעהמען. (אומארמט זי, אסיא רייסט זיך אויס).

אסיא: —אויב אייך ווילט זיך מיר ארומנעהמען — דאָס איז נאָך ווענינ אפשר ווילט זיך מיר ניט פון אייך ארומגענומען צו ווע־רען?... פרעגט מיך אונמיסטען.

מאַרק: פרעגען? וואָס ביזטו א באַרישניא? ביזט ניט מעהר ווי א דיענסט און א דיענסט דאַרף ניט האָבען קיין גרויסען מויל... ווילסט עוויג בלייבען א דאָרפיישער עזעל?...

קאַראָלינא: וואָס איז דאָ? דו, שפּיעלע מיר צו די שטיבעלע־

טען (אסיא שטעלט זיך אויף די קניע און שפּיעלעט) וואָס איז?

אסיא: גאָר ניט, זיי זאָגען, אז איך בין אַ דאָרפישער עזעל...

מאַרק: זיי זיינען צו ליבעראַל מיט איהר, דערפאר איז זי אזוי פרעך. האָב איך ליעב דעם ליבעראַליזמוס... (אב.)

קאַראָלינע: וואָס איז דאָ געווען? זעה, ווי זי קוועטשט מיר דעם שוך — דער רוח זאָל דיך נעהמען. (גיט זי אַ שטאַרקען קניפּ אין האנד).

אסיא: אַי! (רייבט מיט'ן האנד וואו קאַראָלינע האָט איהר אַ קניפּ געטהאָן) איך קוועטשט? קיינער ווייס ניט, וועמען דער שוך קוועטשט... אַי! עס בייסט... אָט זיינען די קרוזשעוועס... גוט אויסגע־פּרעסט?

קאַראָלינע: ווי אונפערשעהמט די דאָזיגע פּרויען זיינען? דאָכ לערנען זיי אוים די מענער אזוי צו זיין... פאַרגעס ניט אויספּרעסען נאָזטיכלאָך, דו! (אב.)

אסיא: דאָס הייסט געגעבען אַ קניפּ פון גאַנצען הארצען... חע! חע! אַ דאגה, אייגענע מענשען... נו, פאר וואָס חאפּט מען זיך פריי־הער? יאַ, נאָזטיכלאָך (פּרעסט) אַ מכה וואָלט די מומע טאָלצע גע־קענט געבען אזא קניפּ... ניין, אזוי קנייפּען קען מען נאָר, ווען מען לערנט גראַמאַטיקע... די זאַך וואָס מען זאָגט און די זאַך פון וואָס מען זאָגט... שאַ! אַ גאַסט (טראַכטענבערג קומט אין שעהנע טופליעס, אויסגעפּוצט, די מעדאַל אויפ'ן האלז).

טראַכטענבערג: נאָך ניט אויסגעפּוצט מיינע שטיוועל? ע, איך זעה, האָסט אַ סך ארבייט... איך האָב ליעב זיין ליבעראַל מיט דער דיענערשאַפט... מיין פּרינציפּ איז: אַללע מענשען זיינע מענשען... (נעהמט זיינע שטיוועל, די בארשט און פּוצט).

אָסיאַ: וואָס ווילט איהר טהאָן? די מאַדאַם...

טראַכטענבערג: די דאַמען טהוען זיך אָן, יעצט איז ניטאָ קיין סכנה (פּוצט) חע! חע! מען זאָל וויסען אין קאָמערטשעסקי קלוב, אז יולי דאַווידאָוויטש טראַכטענבערג טהוט אזא ניעדריגע ארבייט. אָבער דאָס מאַכט ניט... מענשליכקייט פריהער פון אַללעס... פילאַנ־טראָפּיע מיט קאָמערציע איז אזוי ווי פינגער בפינגער (פּוצט) איין פּאַראַלעל.

אסיא: יא, מענשליכקייט, פון דעסטוועגען האָסט איהר דעם טאַטען, געבאָך, ניט געגעבען קיין געלד.

טראַכטענבערג: (פּוצט די שטיוועל) אַ קאָמערטשעסקער מענש גיט ניט קיין געלד אָהן אַ פּראַקטישען חשבון... צום ביישפּיעל, איך האָב געגעבען געלד אויף בילדונג, האָב איך אַ מעדאַל... די וועלט וויים... די גאַזעטען שרייבען.

אסיא: (ציינט מיט'ן פינגער אויפ'ן הימעל) נו, און אז ער... דאָרטען וויים, איז ווענינ פאַר איך?

טראַכטענבערג: ווער? גאָט? הא! הא! גאָט איז נאָר פאַר ניט ציוויליזירטע מענשען.

אסיא: אַז איהר גלויבט ניט אין גאָט, וואָרום זייט איהר יום־כפּור געגאַנגען אין שול אריין?

טראַכטענבערג: ביזט אַ נאַרר, ערשטענס, יום כפּור איז קיין קליינינקייט ניט, איך גלויב טאַקי ניט אין גאָט, אָבער איין מאָל אין יאָהר, יא... צווייטענס, אין וואָס פאַר אַ שול בין איך דען געגאַנגען, אין אַ בית המדרש? אין קאָהר שול!... און עס איז ניט נאָר פאַר גאָט, אַ קאָמערטשעסקער מענש דאַרף רעכענען מענשליכקייט אויך... דו ביזט אַ פּראָסטע מיידעל און קענסט ניט פערשטעהען אזא גרויסען פּרינציפּ... דו זאָגסט, געלד... גלאַט אַזוי געלד גיט מען ניט אָט דו זאָלסט ביי מיר בעטען געלד, וואָלט איך דיר געגעבען (פריידע קומט שטיל אריין, זיי בעמערקען איהר ניט).

אסיא: איהר זאָגט דאָך: גלאַט אַזוי געלד גיט מען ניט...

טראַכטענבערג: (זיס) נאַרעלגע, דיר יא... (אויפגערעגט) אסיא, דיר יא — קיינער זאָל ניט וויסען.

אסיא: איהר זאָגט דאָך, אַז קאָסט שוין יא, זאָל די וועלט ווי־סען...

פריידא: פאַרוואָס ווילסטו דאָס איהר געלד געבען, הא? (ער דערשרעקט זיך) דו אַלטער בעל עבירה, הויבסט שוין ווידער אָן? וואָס האָלסטו עפּעס די קאַץ אין האנד? (זי קוקט זיך צו).

טראַכטענבערג: וואָסער קאַץ? דאָס איז דאָס בערשטיל...

פריידא: דאָס בערשטיל? (רייסט אוים די שטיוועל און דאָס בערשטיל און וואַרפט צו אסיא'ן) דו ביזט קראַנק אויסצופוצען די שטיוועל!... דו שמועסט דאָ, מערזאַווקע! (גיט איהר אַ שטאַרקען

פּאַטש. אַסיע פאַרדעקט איהר געזיכט מיט'ן פאַרטוך און וויינט).

טראַכטענבערג: אין די דאָזיגע זאַכען איז ניטאָ אַזא פּאַראַלעל ווי אַ אידענע.

פריידא: יואָל, עס איז דיר ניט דאַשקע און ניט מאַשקע, זי איז אַ אידיש קינד, אַ יתומה געבאָך, און פאַר איהר וועל איך אייךביידען די אויגען אויסרייסען!

טראַכטענבערג: איך ווייס. דו עסט זיך אָב דאָס הארץ באַלד. אָבער איך שווער דיר ביי מיין עהרענוואָרט, עס איז אַקוראַט ווי דיר ווייזט זיך אויס דאָס בערשטיל פאַר אַ קאַץ... זאָג בעסער, האָסט דו גענומען היינט דיינע פּילולען?... אַקוראַט ווי אַ קינד איז זי מיט איהר מעדיצין, נאָכדעם פּיהלט זי זיך אַזוי שוואַך... איהר וועט זיך קלייבען מסתמא נאָך דריי שעה... ווייבערשע פּאַראַלעלען, איך וועל געהען דערוויילע ענדיגען מיין גאַזעטטע. (אָב.)

פריידא: אַזוי פיעל צו פרעסען און זי שלאָגט זיך דאָ קאָפּ אָן וואַנד. דו! מויד! וואָס חניקעסטו דאָרט? (אַסיא ווישט אויס מיט'ן פאַרטוך איהרע אויגען און הערט אויף צו וויינען) זעה נור, ווי זי פעסטעט זיך, אַ בת יחידה ביי מיר. איך זאָל דיך ניט לערנען און ניט אַכטונג געבען, וואָס וואָלט פון דיר געוואָרען?

אַסיא: יאָ, מומע, גיט אַכטונג אויף מיר... איך זאָג אייך דען עפּעס? (שטעלט זיך פרעסען).

פריידא: וואָלסט געקענט אַזוי גוט אַרבייטען און טהון יעדעס פּיצעלע, ווען ניט איך? (אָב).

אַסיא: ניין, עס טהוט ניט וועה שטאַרק, אָבער עס פערדריסט אַזוי, אי! (פאַלט צו צום טיש און וויינט. פּלוצלונג הויבט זי אויף דעם קאָפּ מיט אַ חיטרען קוק און צולאַכט זיך) חאַ! חאַ! איך האָב זיך דערמאָנט, וואָס פאַר אַ נאַרריש פּנים דער אַלטער האָט געהאַט... און די אויגען זיינע? אַקוראַט ווי ביי אַ בהמה, אַז מען מעלקט זי. חאַ! חאַ! (פרעסט).

קאַראָלינע: (שרייט פון איהר צימער) מאַמאַ, וואוהין האָסטו אהינגעטהאָן מיין דיאַמאַנטענעם בראָש? איך דרעה זיך דעם קאָפּ זוכענדיג. (מען הערט אַ קלאַפּערייי און אַ געשריי).

אַסיא: (דערשראָקען) אי! איך ווייס ניט פאַרוואָס, ביי מיר חאַט זיך אַזוי ווי אָבגעריסען אין הארצען. (זי הערט זיך צו. וולאַדימיר

שפּיעלט ביי דער פּיאַנאָ און זינגט: „נאָטשי בעזומנאיא", קאַראָלינע לויפט אריין אין אַ קלייד, דעקעלטע, אטהעמט שווער).

קאַראָלינע: זאָג נאָר, דו, האָסט ניט געזעהען מיין בראָש? (זוכט) זעה, זי שטעהט זיך רוהיג! די הענד און די פיס האָט דיר אָב־גענומען? קענסט ניט העלפען זוכען?

אסיא: זאָגט מיר, וואו איך זאָל זוכען, וועל איך זוכען. (פּרעסט פּלייסיג).

קאַראָלינע: זי איז קאַלטבלוטיג, עס איז איהר גרינג אָנגעקומען... (זוכט אין אַלע ווינקעלאך, אב. וולאדימיר זינגט).

אסיא: איהר איז שווער אָנגעקומען! הם, און ער זינגט — ער מאַכט זיך הארץ.

פריידא: (פון אנדער צימער) וואָס הייסט עפּעס ניטאָ? וואָס איז דאָס, אַ שפּיעלכיל?

אסיא: אַי! מיין מלאך המות געהט ווידער אהער (פּרעסט, פריידע קומט און קוקט אויף אסיע'ן דורכפאָרשענד).

פריידא: (רוהיג) זאָג מיר נאָר, אסיע, האָסטו ניט געזעהען קאַראָלינע'ס בראָש? עס איז אַ דיאמאַנטענער בראָש, קאָסט 225 רובל. עס איז קיין קלייניגקייט ניט... הו? האָסטו געהערט אביסעל, אזוי ווי אין וואַסער אריין. (קאַראָלינאַ קומט). נו?

קאַראָלינע: די שטוב איבערגעקעהרט — ניטאָ! דאָס איז עפּעס אַ נייעס...

פריידא: חאסיא, וואָס שווייגסטו? איך פרעג דאָך דיך. קוק זי נאָר אָן... איהר פּנים געפעלט מיר ניט. האָסט ניט געזעהען די בראָש?

אסיא: מומע, וואָס פרעגט איהר מיך? איך האָב דען וואָס צו טהון מיט'ן ציערונג?

פריידא: עפּעס זעהסט מיר אוים אזוי טשודנע...

קאַראָלינע: איך זאָג איהר: ניטאָ די בראָש, זי זאָל זיך כאָטש אַ ריהר טהאָן פונ'ם אָרט.

פריידא: (שטרענג) איך האָב ערשט מיט אַ האַלבע שטונדע צוריק געהאַלטען די בראָש אין מיינע הענד... איך האָב אליין ארויס־גענומען דעם גאַנצען ציערונג, ווען מארק האָט געזאָגט, אז מיר געהען אין טהעאטער. הא? איך פערשטיי ניט דיין שווייגען. (טראַכטענבערג קומט, בייז).

טראַכטענבערג: נו, ניטאָ? ווי איך בין א איד, א שעהנע פּאַראַלעל! 225 רובעל בעצאָהלט, סקאַנדאַל!...

פריידא: חאַסיא, דאָ איז ניט געווען קיין פרעמדער!

טראַכטענבערג: יעדער קאָמערטשעסקער מענש וועט באַלד פערשטעהען, אז עס אַן ארבייט פון אַן אייגענעם.

פריידא: עס איז דאָך ניט ארייגעפאַלען אין דר'ערד... דו ווייסט ניט, דו? זי שווייגט, ווי געפעהלט אייך איהר שווייגען?

טראַכטענבערג: ווירקליך, וואָס הייסט שווייגען?... ביזט טאַקי א דיענסט־מיידעל אָבער אפילו א דיענסט־מיידעל דאַרף אויך האָבען פּרינציפּען... איך האָב שטענדיג געזאָגט: „א פרעמדע איז בעסער פון אן אייגענע...” אז זי איז דאָ אין שטוב מיט יעדען א מחותן!

פריידא: א נו, אקערשט גיט א קוק ביי איהר אין קאַסטען, וואו איז דער שליסעל?

אסיא: עס איז ניט פערשלאָסען. (טראַכטענבערג און קאַראָלינע עפענען דעם קאַסטען און טרייסלען איבער פיעל מאַלאָראָסישע קליידער).

פריידא: אליין פון זיך ווערט א זאַך ניט פערפאַלען. דאָ איז ניט געווען קיין אַנדערער נאָר דו ביזט געווען דאָרט! זאָג בעסער דעם אמת, ווארום איך שווער דיר, איך וועל דיך ניט ארויסלאָזען א לעבעדיגע פון מיינע הענד... דו ביזט מיר ניט קיין פרעמדע. א גנב? איך וועל דערלאָזען מיין שוועסטער'ס א קינד זאָל ווערען א גנב? איך וועל דיר בעסער דער'הרג'ענען!

טראַכטענבערג: פריידא, מיט גוטען קען מען שטענדיג בעסער אויספיהרען... איך בין שטענדיג א גוטער... איאָ, אסיא, איך בין א גוטער?

אסיא: יא, איהר זייט א גוטער.

טראַכטענבערג: נו, גיב זשע אָב די בראָש.

אסיא: איך האָב ניט גענומען און איך וועל ניט אָבגעבען.

פריידא: ווער האָט גענומען, מערזאַוויקע דו! ווער דען? דאָ זיינען ניט געווען קיין פרעמדע (שטויסט זי און זוכט אין איהרע קעשענעס).

קאַראָלינע: אי, מאַמאַ, הער, אפשר האָט זי דאָס אָבגעגעבען דעם טאַטען איהרען דעם שנאָרער? איך האָב זיך דערמאָהנט, ווען איך

האָב פריהער געעפענט די טהיר, האָט זי זיך דערשראָקען און האָט עטוואָס בעהאַלטען... ניט אמת אפשר?

טראַכטענבערג: די שלעפּער זיינען שטענדיג אזוי; קענען זיי ניט אויסבעטלען, נעהמען זיי אליין... אָט דאָס איז אַן איינענע — אַ גאַנצער מחותן אין שטוב...

פריידא: מאָטיע דער קבצן? אויף אַ איזוואָזשציק וואָלט מען איהם נאָך געקענט אָניאָגען, נור געה טרעף וואוהין ער איז געגאַנגען, אין נאָווע קאַדיאַן, פּאָלוויצע, אָדער מאַנדריקאָווקאַ?

אסיא: מאָטיע דער קבצן איז געגאַנגען קיין מאַנדריקאָווקע.

פריידא: (אין טהיר) מאַרק, זייט אזוי גוט, נעהמט באַלד אַ דראָזשקע... איהר וועט נאָך חאַפּען מאָטיען אין מאַנדריקאָווקע.... די בראָש איז געוויס ביי איהם... נעהמט מיט וואָלאַדימיר'ען.

וואָלאַדימיר: (פון אנדער צימער) אַ גויטיגע זאַך! איך וועל ניט פאָהרען. (זינגט: „נאָטשי בעזומנאיא„).

פריידא: (מאַכט צו די טהיר) דו זעהסט דאָך, מען וועט דעם טאַטען דיינעם באַלד חאַפּען, זיי זיך בעסער מודה, דערצעהל דעם אמת!

אסיא: מומע, איך זאָג אייך דעם אמת: איך האָב ניט וואָס מודה צו זיין.

פריידא: דו דאַנקסט אָב שעהן, ניטאָ וואָס צו רעדען! מען האָט דיך ארויסגעשלעפּט פון דער בלאָטע, געמאַכט פאַר אַ מענשען... און דו גנב'עסט אַ בראָש...

אסיא: מומע, איך האָב ניט גע'גנב'עט, נאָר אַז איהר ווילט מיר ניט גלויבען, קען איך זיך ניט העלפען....

פריידא: שאַ! ווייסט דו וואָס? איך וועל דיך ניט שלאָגען, וועל דיך ניט שעלטען... איך פערלאָז מיך אויף דיר... שווער און זאָל דיין אונגליקליכע מוטער דאָרט זיין אין עדות, אַז דו ווייסט ניט, וואו די בראָש איז, וועל איך דיר גלויבען...

אסיא: ניין, איך וועל ניט שווערען, אַז איך ווייס ניט.

פריידא: דו וועסט ניט שווערען, אַז דו ווייסט ניט, ווייסט דו דאָך יאָ!

קאַראָלינע: זי ווייסט! איך זאָל אַזוי געזונד זיין, זי ווייסט.

טראַכטענבערג: דו ווייסט ניט, ווער טראַכטענבערג איז... איך שרייב צוויי ווערטער צום פּאָליציימייסטער, וועסט דו פּערפּוילט ווערען אין אסטראָג... ווי אויסגעלאָסען! ווי פערדאָרבען! סקאַנ־דאַל!!

פריידא: ע! ווי באַלד אַזוי, וועט זי ביי מיר באַלד רעדען! זי וועט שוין קריגען לשון! מוסיו! נעהם אַקערשט דעם וועג! (שטויסט טראַכטענבערג׳ן) זי וועט שוין דאָ רעדען ביי מיר!

טראַכטענבערג: (שטיל) כאָפּ נור ניט אַריבער די מאָס, פער־געס ניט, סאָנקעס געשיכטע האָט געקאָסט אַ שעהנע פּאָאַר הונדער־טער... מען מעג זיך ערלויבען, אָבער מיט אַ געוויסען פּרינציפּ.

פריידא: וואָס האָב איך מורא? זי איז מיר ניט קיין פרעמדע... איך בין איהר אַנשטאָט אַ מוטער... איך דאַרף זי לערנען. (פערשפּאַרט די טהיר) אַ גנב? ניט דערלעבען זאָל זי!

קאַראָלינע: אַסיע, זאָג בעסער באַלד דעם גאַנצען אמת!

פריידא: אָה! זי וועט מיר באַלד זאָגען דעם גאַנצען אמת! 225 רובעל אַ בראָש! קום אהער! וועסט באַלד רעדען בא מיר! (שלעפּט זי) צו בינדען זי פּאַר איהרע אייגענע פּאָטלעס צום בעט, וועט זי רע־דען! קאַראָלינע העלף מיר! אָה! אָה! וועסט קריגען לשון באַלד (פריידע מיט קאַראָלינען שלעפּען זי צום בעט און בינדען איהרע האָאַר צו די אייזערנע שטאַכעטען פון בעט.)

אסיא: (ראַנגעלט זיך) וואָס ווילט איהר טהון! אָי! עס טהוט וועה...

פריידא: קאַראָלינע, האַלט זי פּאַר ביידע הענד און לאָז ניט אָב... אהא! עס טהוט וועה! וואו איז די בראָש?

אסיא: אָי, מומע, עס רייסט מיר אויף דעם מח! איך האָב ניט גע׳גנב׳עט! איך האָב אין מיין לעבען ניט גע׳גנב׳עט! איך בעט אייך (פּלוצלינג מיט צאָרן) בינדט מיך אָב באַלד! מיר רייסט דעם גאַנצען קאָפּ! בינדט אָב!

פריידא: איך וועל דיך אָבבינדען — זאָג וואו די בראָש איז.

אסיא: איך וועל ניט זאָגען דאָס, וואָס איך דאַרף ניט זאָ־גען...

פריידא: דו הערסט? נו, וועסט דו שוין יא זאָגען! וועסט באַלד זאָגען!

אסיא: ניין! איך וועל ניט זאָגען...

פריידא: נו, דאָס וועלען מיר זעהען!

אסיא: יא, איהר וועט זעהען: אז איך זאָג ניין, וועל איך ניט זאָגען!

פריידא: (טאַפּעט מיט'ן פּוס און שרייט) זאָג, וואו איז די בראָש? (אסיא שווייגט) וואו איז די בראָש? וואו איז די בראָש, פרעג איך דיך!

אסיא: (זי שווייגט לאַנג, פּלוצלינג הויבט זי אָן שרייען אין פערצווייפלונג) מאמע! מאַמע! געוואלד! מיין קאָפּ! מענשען! קאַראול! (פריידע און קאראָלינע דערשרעקען זיך).

וולאַדימיר: (קלאַפּט אין טהיר) וואָס טהוט איהר דאָרט? עפענט באַלד! מאַמע, עפּפען.... אָדער איך ברעך אוים די טיער... עפּפענט! (קלאַפּט שטארק) איהר זייט דאָרט משוגע געוואָרען!

טראַכטענבערג: (בא דער טיער) נו, גענוג דאַרטען! ווילסט א סקאַנדאַל אויף גאַנץ קאַטערינאָסלאַוו?

וולאַדימיר: (קלאַפּט) מאַמע, דו וועסט געהן דערפאַר אין סי־ביר, און אַרעסטאַנטסקי ראָטעס.

פריידא: עפּפען די טיער, קאראָלינע (קאראָלינע עפענט די טיער, זי בינדט אָב אסיען) אומעדום מישט ער זיך, דער תכשיט מיינער! (קוים זי אטהעמט, אסיע וויינט שטיל) שאַרלאַטאַן!

וולאַדימיר: דו ווייסט, וואָס דיר קומט פאַר אזא מוסר זאָגען?

פריידא: אי! איך אליין דארף אַללעס איבערטראָגען!... עס איז א שטוב... איך וועל דאָס ניט אויסהאַלטען... אי! אי! (פאַלט אויף א בענקיל און שרייט היסטעריש).

טראַכטענבערג: פריידא, גאָטט איז מיט דיר... כדאי איבער אזא אונווירדיגעס מעדכען... וואו זיינען איהרע פּילוּלען? (פיהרט זי) באַלד נעהמט זיך צום הארצען...

קאראָלינע: איבער אזא... דארף די מאַמא געבאַך ליידען. (זי און טראַכטענבערג פיהרען ארויס פריידען.)

װלאַדימיר: (געהט אום און רייסט זיך די האָר פון קאָפּ) אי! דער רוח זאָל מיך נעהמען! נו, געה, זיי אַ חכם און טרעף פריער, וואָס שפּעטער וועט זיין. (בעטראַכט אַסיען מיט מיטלייד) אַסיא, זיי האָבען דיר זעהר וועה געטהון? (נעמט איהרע לאַנגע צעפּ אין די הענד, צאַרט...) אַסיא, מיך פערדריסט אַזוי, איך קען ניט אויסדריקען... אַסיא! אוי! (טראָגט איהרע האָר צו זיינע ליפּען און וויינט.)

אַסיאַ: אַז אייך פערדריסט, איז מיר אַזוי גוט. (ווישט איהרע טרעהרען).

װלאַדימיר: זיי מעגען זאָגען, וואָס זיי ווילען, איך וועל אויף דיר קיין מאָל ניט גלויבען קיין שלעכטס.

אַסיאַ: (לאַכט) ניין? חאַ! חאַ! זייט איהר אַ גוטער... אַי! האָבען זיי מיר אָנגעריסען דעם קאָפּ... ע! איינענע מענשען... זיי מיי־נען דאָך מיין טובה, איאָ?

װלאַדימיר: איך קען שווערען, דו זאָלסט וויסען, וואו די בראָש־קע איז, וואָלסט דו באַלד געזאָגט...

אַסיא: אַזוי? איך זאָל וויסען, וואָלט איך באַלד גענומען און אויסגעזאָגט? זעהט איהר, דאָס האָט איהר דוקה אַ טעות... אָט איז די בראָש אינ׳ם אַש. (שלעפּט ארויס די בראָש) נאַט! נעמט עס בעסער צו. (קראַצט דעם קאָפּ) ס׳אַי! היינט איז מיר דער קאָפּ אויך צונויז געקומען.... אַזוי האָב איך ניט געוואוסט, נאָך וואָס דאַרף איך אַ קאָפּ... אַי! ס׳אַי!... (װלאַדימיר בלייבט איבערראַשט).

װלאַדימיר: זיי געבען מיר קיין מאָל ניט קיין געלד, וויפיעל איך דאַרף... קיין גראָשען באַ דער נשמה. נו, האָב איך... אַי, אַסיא, דו האָסט געוואוסט, האָסט געליטען און געשוויעגען! אַסיא! אַסיא! (פּויזע).

אַסיא: חאַ! חאַ! חאַ! אַי! נאַרר, וועלוווילע, אולאי גנב׳עסט דו אַ בראָש אַלע טאָג! (אַ געררויש, מרדכי, נאָך איהם מארק מיט זיין פּאַק זאַכען).

מרדכי: מאָלדרייך איך זאָל האָבען מיין פּאַשפּאָרט, וואָלט איך אייך געלערנט בלק דערפאר... מיך נעמט מען ניט, ווערדליג וואָס...

מאַרק: איהר זעהט, איך האָב איהם געפּאַקט און געבראַכט. איך האָב איהם געטאַסקעט ווי דער רוח דעם מלמד. וואו זיינען זיי?

וולאָדימיר: איך שיק זיי שוין אריין. (אָב).

מרדכי: איך וועל דאָרטען אָנוועדען די פוהרען... וואָס איז דאָס פאַר אַ צוטשעפּעניס, חאַסיע, דו ווייסט ניט? אי, דלות, דלות.

אסיא: ווייסט ניט וואָס דאָס איז? רייכע מענשען טראָגען דאָס און די קבצנים קרענקען דאָס אויס... עס רופט זיך ציהרונג... (פריידע קומט, איהר קאָפּ פערבונדען מיט אַ ווייסען האַנטוך, נאָך איהר קאַראָלינע און וולאָדימיר).

מאַרק: ער איז דאָ מיט די זאַכען... קאָרפּוס דעליקטי... דאָס וועט זיין מיין ערשטע קרימינאַלע פּראַקטיקע.

פריידע: אהא, מאַטיע, ביזט דאָ? זאָג מיר נאָר, האָט דיר דיין חאַסיע קיינע זאַכען געגעבען? דעם אמת, נאָר דעם אמת!

מרדכי: (ערשראָקען) זאַכען?... הם... מאָלדייך אויסער די פּאָאָר פּליודערן מיט דער ספּאָדניצע, וואָס דו האָסט מיר געגעבען... חאַסיע, איך מוז זאָגען דעם אמת... איך וויל ניט לייקענען... דאָ וועט איהר עס געפינען... באַ מיר איז דאָרטען אַללעס אין גאַנצען (ציינט אויף'ן פּאַק זאַכען, אַללע טריאומפירען.)

פריידא: זעהסט? איך האָב פריער געוואוסט, מאַטיע וועט זיך באַלד מודה זיין (זי זוכט אין די זאַכען.)

קאַראָלינע: אַז איך האָב אליין מיט מיינע אויגען געזעהען...

מאַרק: אַז איך האָב איהם געבראַכט מיט אַללע זאַכען צוריק, אַ ברירה האָט ער.

מרדכי: אמת, איך וועל חלילה ניט אָבלייקענען... עס איז דאָ! עס איז דאָ! סאָסקעלעס פּלאַטקעלע איז דאָ, יאַ דאָ...

פריידא: (בייז) פּלאָטקעלע, שמאָטקעלע! וואו איז די בראָש?

מרדכי: האַ?! וועדליג וואָס איז דאָס? (טראַכטענבערג שרייט פון זיין צימער; די בראָש! „די בראָש! די בראָש!" לויפט אריין.)

טראַכטענבערג: וואָס זאָגט איהר אויף אזא אָקאַזיע? די בראָש באַ מיר אויף'ן טיש אונטער אַ צייטונג... עס איז פּונקט ווי מע לייענט אַ קאָררעספּאָנדענציע אין גאַזעטען.

קאַראָלינע: דאָס האָט מען ערשט אונטערגעוואָרפען, אַזאַ געמיינהייט

מאַרק: אז זי איז דאָ, האָט זי דאָך ניט געקענט אונטערוואַרפען דאָרטען, דאָס איז איהר א ליבי היינט אז ניט זי, איז איין אַנדערער, ווער איז דער אַנדערער?

פריידא: (גיט א קוק בייז אויף וולאַדימיר'ן) אַה, איך ווייס שוין! איך האָב עס אליין אַוועקגעלעגט און האָב פערגעסען (שטיל צו וולאַ־דימיר'ן) האר אויס, שאַרלאַטאַן! (לויט) א קאָפּ! האָב פערגעסען און האָב חושד געווען, אז מע האָט עס גע'גנב'עט...

מאַרק: אויב אזוי, איז אוים מיט מיין פּראַקטיקע.

מרדכי: וואָס? ווערדליג איך זעה, האָט מען מיך חושד געווען אין גנבה? אַי, פע! איך האָב יסורים דערפון...

טראַכטענבערג: עס מאַכט זיך... אָבער, מרדכי, פאַרגעס ניט, דער ערשטער פּרינציפּ דאַרף זיין מענשליכקייט...

פריידא: און מיר האָט זיך אויסגעוויזען... נו, אסיע, דו וועסט שוין האָבען בא מיר א שיינעם פּרעזענט... דו וועסט זעהען.

אסיא: (פריילעך) א פּרעזענט אויך? היינט וואָס פעהלט מיר? אַי, צו זיינען דערוויילע מיינע פּרעסלאָך ניט פערקיהלט געוואָרען (לויפט צום אויוועז, האפּט א פּרעסיל און זינגט שטיפענדיג: א זא טאָהאָ פּעטרוסיא, בילא מענע מאַטוסיאָ, אַי ליבאַ ניט פּעטרוס, בעלא ליצי, טשאָרני אוס. זי ווינקט צו וולאַדימיר'ן. אַללע לאַכען.)

פריידא: עס איז א טייוועל ניט קיין מיידיל (וולאַדימיר קוקט אויף איהר ענטציקט).

אסיא: חא! חא! חא! איך האָב זיך דערמאָנט, ווען דער טאַטע האָט מיך אהער געבראַכט, ווי אזוי איך בין געלאָפען נאָך איהם און געשריען: טאַטע! נעם מיך אהיים! איך וויל דאָ ניט בלייבען! זיי געפעלען מיר ניט! איך האָב מורא פאַר זיי! איך בין דאַמאָלס געווען ניט קיין שטודירטע. איצט לויף איך ניט נאָך'ן טאַטען... איך האָב ניט מורא דאָ בלייבען און אַללע געפעלען מיר. די מומע לערנט מיך, איך זאָל זיין א מענש... קאַראָלינע לערנט מיך די זאַך וואָס מע זאָגט און וואָס מע זאָגט... דער פעטער האָט א פּרינציפּ, איך ווייס ניט, וואָס דאָס איז, אָבער איז מסתמא ניט קיין שלעכטע זאַך חלילה... אייגענע מענשען! אַי! נאָר אמאָל טהוט פון זיי וועה דער קאָפּ א

ביסעל... (צום פֿאָטער) דו, פֿעלר גזלן פֿון קאַראַטשיקראַק, וואָס שטייסט דו אזוי? (קרומט איהם) מאַלדריך ווערליג איך זעה, איז מען מיר חושד אין אַ גנבה. אי! פֿע! איך האָב יסורים דערפֿון... איך וועל ניט לייקענען, סאָסקעלע פּלאָטקעלע... (אַלע לאַכען. קרומט פֿריידען) פּלאָטקעלע, שמאָטקעלע, וואו איז די בראָש? (אַלע לאַכען. קרומט טראַכטענבערגען) די בראָש איז מיט אַ פּאַראַלעל אויף מיין טיש אונ־טער אַ גאַזעטטע... חאַ! חאַ! אַי! דלות! דלות! (אַלע לאַכען פֿריילִיך, זאַגאַר מרדכי צוקט מיט די פּלייצעס, צייגט אויף איהר מיט'ן האַנד און לאַכט.)

פֿאָרהאַנג פֿאַלט.

דריטער אקט.

(טראַכטענבערג'ס זאַל ווי אין ערשטען אַקט, צוגעקומען פיעל בלומען אין טעפּ. אויף'ן טיש ברענט א לאָמפּ. וולאַדימיר ליעגט אויף אַ סאָפע און זינגט: „נאָטשי בעזאומניאַ." שפּעטער קומט אַסיאַ געקליידעט אין אַ שעהנעם מאַלאָרוסישען קאָסטיום, אין די האָאָר פערפלאָכטען לענטעס. זי בלייבט שטעהן פערשעהמט. וולאַדימיר בעמערקט זי ניט.)

וולאַדימיר: עי, אסיא, וואו ביזטו? קוקו! קוקו!

אסיא: אָט בין איך דאָ... איך שעהם זיך דיר קוקען אין די אויגען...

וולאַדימיר: זעה נאָר, זי האָט זיך איבערגעטהאָן ווי אַ חאָחלושיצקע.... אַי, שעהן! קום נאָר אהער צו מיר...

אסיא: (שטיל און פארשעהמט) געה, געה, גענוג. (זעצט זיך צו דער פיאַנאָ) אַי, איך זאָל איצט קענען שפּיעלען.... (קלאַפּט לאַנגזאַם אויף אַ באַס קלאַווישע) באָם! באָם! אזוי ווי דער קלאַנג פון אַ גלאָק... אין דאָרף אויפ'ן פרייען לופט אַז אַ גלאָק קלינגט איז אמאָל ווייזט זיך אויס, דער גלאָק רופט ערגעץ ווייט, ווייט, אמאָל ווי ער דערצעהלט, וואָס האָט געטראָפען שוין זעהר לאַנג... אמאָל זינגט ער מיט פרייד, אמאָל ווי ער בעוויינט, וואָס אימיצער איז געשטאָרבען... באָם! באָם! וואָס דערצעהלט עס איצט?

וולאַדימיר: אמאָל ווי עס רופט, אמאָל ווי עס ערציילט... ווי אזוי קומט דיר דאָס אין זינען? איך קען ניט אויסטראַכטען אזעלכע זאַכען, כאָטש צופּלעט מיר דעם קאָפּ...

אסיא: (פערשעהמט) דערפאַר קענסט אויסטראַכטען אַנדערע זאַכען...

וולאַדימיר: (זעצט זיך לעבען איהר) אי, ביזטו אַ טהייערע... אַן אַנדערע אויף דיין אָרט, וואָלט איצט גע'טענה'ט, אָדער געוויינט און דו — גאָרניט.

אסיא: די וואָס האָבען מורא פאַר צרות, טענה'ען, אַזעלכע ווי איך שווייגען... דערציייל מיר בעסער, ווי אַזוי איז דיר איינגעפאַלען אומקעהרען זיך פון טהעאַטער...

וולאַדימיר: ערשטענס, זיינען זיי אַללע געווען זעהר זויערע און די מאַמע האָט מיר געזאָגט מוסר... זי וועט מיך איצט עסען ביז'ן טוידט... אי, אסיא, אויף דער וועלט איז ניטאָ קיין ערגערע זאַך פון מוסר... דער עיקר אָבער, עס האָט מיך צו שטאַרק געצויגען אַהער צו דיר... איך האָב אָבגעשטעלט די קאַרעטע און געזאָגט: איך וויל ניט אין טהעאַטער, איך בין ברוגז... איך בין אַזוי געלאָפען אַהיים, אַז איך האָב שיער ניט אַראָבגעוואָרפען פון טראָטואַר אַ פרוי מיט אַ קינד.

אסיא! הם! פלוצלונג בין איך דיר אַזוי געפעלען געוואָרען און פריהער האָסטו מיר ניט געוואָלט בעמערקען אפילו. וואָס־זשע איך בין ניט געגוג שעהן פאַר דיר?

וולאַדימיר: נאַרר, ביזט שעהנער און אַפּעטיטליכער פון אַללע אונזערע איידעל־געפּאַטשקעטע באַרישניעס... איך האָב דיך ניט גע־קענט פערגלייכען צו אַנדערע דיענסטען... גלאַט אַזוי — איז געווען אַ רחמנות, און פערליעבען זיך, האָב איך גערעכענט, איז ניט כדאי... און דו ווייסט, איך האָב אַביסעל מורא געהאַט פאַר דיר... האָסט זיך מיר אויסגעוויזען פאַר צו אַ קלוגען גנב און איך האָב מורא געהאַט, ווּעסט מיר זאָגען מוסר, אָבער שעהנהייט? הע! איך בין שוין אַמאָל געווען פערליעבט אין אַ געשטופּעלטע כאָריסטקע פון דער אָפּערעטע... חאַ! חאַ! דו ווייסט, זי איז געווען אַזוי פערליעבט אין מיר, אַז זי האָט זיך גע'סמ'ט, ווען איך האָב זי אַוועקגעוואָרפען... זי האָט גענומען פון אַ סך סירניקלאַך דעם פּאַספּאָר מיט דער סירקע, האָט צופיהרט אין וואַסער און אויסגעזופּט.

אסיא: (זעהר ערשראָקען) זי איז געשטאָרבען?

וולאַדימיר: שאַ! שרעק זיך ניט! זי איז ניט געשטאָרבען, זי האָט גענומען צו ווייניג סירניקלאַך...

אסיא: פון סירניקלאַך קען מען שטאַרבען און איך האָב דאָס גאָר ניט געוואוסט (פערטראַכט זיך).

וולאַדימיר: אי! ווען דו האָסט היינט אַ קוק געטהאָן אויף מיר מיט דיינע פערוויינטע אויגען און האָסט געזאָגט: „אז אייך פער־דריסט, איז מיר גוט...‟ אָי! אָי! אָי! (אומארמט זי ליידענשאפטליך און דריקט זי צו זיך).

אסיא: אי, עס איז אזוי גוט, אז אימיצער האָט דיך ליעב... איך וואָלט נאָר געוואָלט וויסען, ווי לאַנג קען מען אזוי גוט פיהלען און אויב עס איז דאָ אזעלכע גליקליכע, וואָס פיהלען שטענדיג, אַ גאַנץ לעבען אזוי?

וולאַדימיר: אסיא, זאָג דעם אמת, פון ווען אָן געפעהל איך דיר?

אסיא: נאָך אין דאַרף פלעג איך טראַכטען פון דיר... און אז איך בין געפאָהרען אַהער, איך וויים ניט פארוואָס, איך פלעג פערציטערט ווערען, אז מען פלעגט דערמאָהנען דיין נאָמען... איך האָב אָבער באַלד פערשטאַנען, וואָס פאַר אַ צרה דו ביזט און האָב זיך געגעבען אַ וואָרט, היטען זיך פאַר דיר, ווי פאַר'ן מלאך המות... איך האָב אַלץ ערוואַרטעט ווען צו מיר שדכנ'ען זיך, ווי די אַנדערע חזרים קריכען, און דו גאָר ניט — האָב איך אָנגעהויבען וואַרטען, נאַכדעם האָט עס מיך פער־דראָסען, נאַכדעם האָב איך עטליכע מאָל אין דער שטיל געוויינט... יא! געוויינט, וואָס איך בין אַזאַ אונגליקליכע, אז דאמאָלס ווען איך וויל שוין יא דאָס אונגליק זאָל צו מיר קריכען איז דוקא ניט... נו... (פערשעהמט) ענדליך איז דאָס אונגליק געקומען צוקריכען און איך בין אַ גליקליכע, איאָ? חאַ! חאַ! חאַ!

וולאַדימיר: איך האָב געהאַט אַ גרויסע פראַקטיקע אין די זאַ־כען און איך פערשטעה דאָס... אסיא, דו ווייסט, וואָס איך וועל דיר זאָגען? נו מיר נעהמען אויף מיין וואָרט און טאָקי אויף צו אָן אמת חתונה האָבען. די מאַמע וויל מיר זאָגען מוסר, וועל איך איהר זאָגען מזל טוב. זיי מיינען, איך בין אַ גאַרניט, וועל איך דוקא זיי אויף צו להכעיס נעהמען אָן אָרעמע יתומה... אסיא, נאָמיר פרובען אונמיסטען, וואָס הארט דיך?

אסיא: אונמיסטען? נו, וואָס קען עס מיך הארען! חאַ! חאַ! חאַ! דו פיהלסט איצט יום טוב'דיג, זאָגסטו „גוט יום טוב... איך אָבער דאַרף ניט פערגעסען, אז באַלד באַלד קומט דער „אין דער וואָכען‟... זעהסט, ווען ניט איך וואָלט ביי אייך אין שטוב געווען אזוי פיעל בלומען? (זי געהט צו די בלומען, ער זעצט זיך צו דער פיאַנאָ און

מוזיצירט שטיל. אסיא צושטעלט אללע בלומען אין צווי רייהען אין מיטען שטוב. נעהמט פון קאָפּ א ווייסע לענטע און לעגט צווישען די טעפּ, דאַן נעהמט זי א קרעסלע און קעהרט אום לעבען די בלומען).

וואָלאַדימיר: (קערט זיך אום) אי, אסיא, וואָס וועט דאָס זיין?...

אסיא: מיר איז יעצט אַזוי גוט און איך וויל זיין אביסעל אין דאָרף... זעהסט, דאָס איז דער טייך (צייגט אויף דער לענטע) און דאָס זיינען די בוימער פוןביידע זייטען. (צייגט אויף די בלומען) און דאָס איז א הויכער שטיין לעבען טייך (צייגט אויף דער קרעסלע) און מיר ביידע וועלען זיטצען ביים טייך אונטער א בוים און מיר וועלען שטיל רעדען... האר אויס, איך וועל קלענער מאַכען דעם לאָמפּ, און אונז וועט שיינען די לבנה (לאָזט אראָב די לאָמפּע און עפענט א פענסטער) קום צו מיר. (ער זעצט זיך לעבען איהר) זיץ און שווייג. (זיצען ביידע שטיל. די לבנה שיינט אריין אין פענסטער, און דאַן הערט זיך ווייט, גאַנץ ווייט א כאָר זינגט: „ניע ליודימאָ נאַשע מאָריע”. זיי בלייבען שטיל ביז דער כאָר ענדיגט).

אסיא: אָי, עס איז שעהן... ווער איז דאָס?

וואָלאַדימיר: א קאָמפּאַניע געווים ביי'ם דניעפּער, אפשר אין א שיפעל. (פּויזע)

אסיא: אז איך וויל, מאַך איך צו די אויגען און זעה א גרויס וואַסער און אויפ'ן וואַסער א שיף... ווען איך זעה, ווי א שיף שווימט ווייט ווייט און געהט אוועק, הויבט מיר אָן וועה צו טהאָן דאָס האַרץ און איך טראַכט: וואוהין געהט זי און ועמען פיהרט זי?

וואָלאַדימיר: און אז איך זעה א שיף, טראַכט איך, עס זאָל זיין געלד, וואָלט איך גענומען א בילעט ערשטע קלאַססע און וואָלט אין בופעט געהייסען...

אסיא: אָי, ווי שעהמסטו זיך ניט, איצט טראַכטען פון אַזעלכע זאַכען?

וואָלאַדימיר: און דו וואָלסט אויך געוועז מיט מיר אויפ'ן שיף. נאָכדעם וואָלטען מיר אראָבגעגאַנגען אין קאַיוטע...

אסיא: פּע! מיר טהוט זעהר וועה דאָס האַרץ, וואָס דו קענסט איצט ניט פיהלען אַזוי ווי איך. שאַ! מיר וועלען זיטצען אָט אַזוי ביים טייך און שווייגען ביז עס וועט ווערען טאָג... גאַנץ פריה וועלען די פויגעלאך אָנהויבען זינגען צווישען די בוימער... עס איז נאָך דאָ א סך

פויגעלאך, דערווינטער איז נאך ווייט... איא די פויגעלאך איז גוט? זיי האבען קיינע דיענסטען און קיינע מומעס... און אז זיי האבען זיך ליעב, שרעקען זיי זיך ניט, וואס שפעטער וועט זיין. שש! רעד ניט... נעהם מיך ארום, זיץ און שווייג!... חא! חא! איך האב זיך דער־מאנט: דאס פויגעלע ווייסט ניט — די זאך וואס מע זאגט און די זאך פון וואס מען מע זאגט... דו קענסט עפעס גראמאטיק?

וולאדימיר: אזוי פיעל, וויפיעל דו האסט געקענט, בעפאר נאך דו האסט אנגעהויבען צו שטודירען.

אסיא: ניט מעהר? ניט קיין סך... ניט אומזיסט רופט דיך די מומע: למדן און תכשיט. ווי באלד עס איז שוין יא אזוי, נעם מיך ארום און זיץ שטיל.

וולאדימיר: אה, די דאזיגע גראמאטיקע קען איך גוט (נעמט זי ארום.)

אסיא: (ווידער ערנסט) אי, ווען איצט זאל זיך אבשטעללען דער זייגער און היינט האטש, נאר היינט זאל די צייט ניט לויפען... נאכדעם אז עס וועט זיך צוריק אנהויבען מיין לאנגעס לעבען מיט צרות, זאל איך כאטש האבען וואס צו דערמאנען... שש! רעד ניט (ווידער דער כאר נאך ווייטער. פלוצלונג א שוואכער קלונג ביי דער פאראדנער טיער,ביידע חאפען זיך אויף ערשראקענע.) זעהסט? שוין... העלף מיר אויפרוימען (טראגט צוריק די בלומען) עס איז עפים געוועזען א מאגערער קלונג... (לויפט אום און רוימט).

וולאדימיר: (העלפט איהר) עפים אזוי פריה היינט.. עס איז ערשט עלף (א שטארקער קלונג) זיי!

אסיא: געה, עפפען די טיער (וולאדימיר) אב) די בוימער צוריק אהער (שטעלט די בלומען) דער שטיין אויף זיין ארט, צונעהמען דעם טייך! (שלעפט די קרעסלא) איצט גרעסער מאכען דאס פייער (וויל מאכען גרעסער און פארלעשט די לאמפע. עס ווערט גאנץ דונקעל) אט האסט דו דיר... פערלאשען אין גאנצען... דא זיינען ערגיץ געוועזען סיר־ניקלאך (זוכט) הם, איך האב ניט געוואוסט, אז מיט סירניקלאך קען מען זיך כס'ען, (זוכט) ווערע איז מיר (וולאדימיר קומט נאך איהם מרדכי מיט'ן פאק, אסיא זעהט ניט.)

וולאדימיר: (צו מרדכי'ן) שש! וואס איז דא פינסטער גאר?... געקומען!

אסיא: וואס זאָגט איהר פאַרט... אומגערן האט זיך די לאָמפּ פערלאָשען... אפשר האט איהר א סירניקעל, וולאַדימיר? (לויט) איך קען ניט געפינען די סירניקלאך... אללעס פאלט פון די הענד פון שרעק. (וולאַדימיר רייבט אוים א סירניקעל און צינדט אָן די לאָמפּ, אסיא דערזעהט דעם פאָטער.) דו גאַר? אי, דלות, דלות, האָסט דאָך מיך דערשראָקען אויף טויט. מאַלדייך ווי קומסט דו צוריק? חאַ! חאַ! חאַ!

מרדכי: לאכסט האַ? און באַ מיר זיינען די פיס געשוואָלען און געדראָלען... אז וועדליג זיי האבען מיך גערעכענט פאר א גנב, האבען זיי מיך געפיהרט אהער אויף א דראָשקע, אוים גנב — געה צו פוס... א שעהנער מהלך מאַנדרויען ביז מאַנדריקאָווקע... איך קום צו גיין די פאָדוואָדעס שוין ניטאָ... נו, נו, איז וועדליג יעקב אבינו, ויצא די פיס אויף די פלייצע און צוריק... און דאָ נאָך א שטיוועל אויסגעקרומט און עס רייבט פונקט אין קנעכיל... אט האָסטו דיר, ווי דיין טאטע זאָגט: א מענש דארף האבען א פרישציק. ס'אי, אָי! (חאַפּט זיך ביים פוס.)

וולאַדימיר: דארף האבען א פרינציפּ, מיינט איהר (ער און אסיא לאכען).

מרדכי: נו, יא! וועדליג איך זעה, איז די „פּאַרמעליע" של מעלה ניטאָ אין דער היים? אָי, מיינע פיס... אַט האָסט דו דיר א פערד, א גלעזער, די פוהרען אַנגעוואָרען, טאָלצע וועט משוגע ווערען און וועט זיין גערעכט... אָי! דלות, דלות...

אסיא: קום, טאטע, אין קיך אריין, וועסט דו זיך דאָרטען אָבּרוהען...

וולאַדימיר: אין קיך גאַר? ניין, ברודער, מיר זיינען היינט געסט אין זאַאַל. ר' מרדכי, אייך טהוען וועה די פיס, אַראָפּ די שטיוועל (שלעפּט פון איהם די שטיוועל אזוי האסטיג, אז ער קערט איהם שיער ניט איבער). וואו זיינען מוסיו טראַכטענבערג'ס שטעקשיך מיט דער פאַראַלעל? (ברענגט דעם פאָטער'ס טופליע) איהר טהוט אָן! איך וויל דאָ היינט אללעס איבערקעהרען קאַפּויר מיט די פיס. ר' מרדכי, עס איז בעשלאָסען — איך האב חתונה (מרדכי טהוט אָן די טופליעס).

אסיא: טאטע, ער וועט ניט חתונה האבען, און דיר גיב איך

אויף דיזעלבע עצה: קריך ניט מיט א קבצנישע פוס אין א נגידישען פאַנטאָפעל . . .

מרדכי: מאַלדייך, וועלוויל, דיר זאָל אזוי אָנרייבען א שטיוועל, וואָלסט דו ניט געטראַכט פון חתונה האבען. אָי, געוואַלד, וואס אָ נגיד פערגינט זיך! די פיס ווערליג אין קאַלטע סמעטענע, ווי אזוי רופט ער די פאַנטאָפעל, שטיק שעך? און וואס רופט ער די פּאַראַ־לעל?

אסיאַ: אָה, באַפּאַ, זי ווינשען שוין אויך צו שטודירען? חאַ! חאַ! (רעדט דייטש און שטיפט.)

וולאַדימיר: די שיך רופען זיך ניט שטיק שעך, שטעק שיך, און פּאַראַלעל איז . . . ע . . . איך מיין דער פּאַפּאַ אליין ווייסט אויך גיט, וואס דאס איז. הערט אויס, איך מאַך דאָ באַלד א איללומינאַ־ציע . . . אָנצינדען אלע קאַנדיליאַברען, צו להכעים איז צו להכעים! (צינדט אָן אלע ליכט.)

אסיאַ: דו ווילסט זיי טהון אויף צו להכעים, ווייל דו פיהלסט זיך געגען זיי שולדיג . . . אבער, וולאַדימיר, פארגעס ניט, דו וועסט זיך שפּיעלען אין צו להכעים און צו מיין קאָפּ וועלען אויסגיין אללע צרות.

וולאַדימיר: זאָל איך קרעפּירען! ר׳ מרדכי, אללעמען אויף צו להכעים האב איך חתונה.

מרדכי: וואס דען, דער יצר הרע האט דיר אזוי פיעל געטהון אויף צו להכעים האב חתונה און טהו דעם יצר הרע אויף צו להכעים... אזוי גרינג אויף די פיס — עס ווילט זיך בריקעווען . . .

וולאַדימיר: וואס מיינט איהר, אסיע וועט אפשר זיין א שלעכט ווייבעל?

מרדכי: יאָ, טאַקי, חאַסיע, איך האָב נאָך פון פריער אָן אין מיין מויל ניט געהאַט . . . וואס מיינסט דו מכח א קאַי? זיי האבען דאָך מסתמא א וועטשערע! האָ?

אסיאַ: עס איז דאָ א קאַלטע עוף, עס איז אבער פערשלאָסען אין בופעט . . . קום אין קיך אריין, איך וועל זעהען.

וולאַדימיר: פעטער מאָטיע, איהר ווילט קייען? איך ברעך אויף דעם בופעט . . . דאָרט איז דאָ גוטע זאכען מיט משקאות . . .

היינט קומט אונז — איך האב חתונה... מאמע, גיסט מיר מוסר, גאָ דיר א חתונה! (אָב.)

אסיאַ: טאטע, מע דארף ניט... לאָז איהם ניט... עס האט זיך שוין אזוי אויך געגוג היינט דאָ אין שטוב אָבגעטהון... (פאַר־דעקט איהר געזיכט) זעהר געגוג, זעהר געגוג...

מרדכי: וואס איז דאס געווען? זאָל איך קרענקען אויב איך פערשטיי די גאַנצע מעשה... אַנגעוואוירען די פוהרען... איך וועל שוין האבען פון טאָלצע'ן. דלות מיינער.

אסיאַ: אָי, וועה איז מיר, ער ברעכט טאקי דעם בופעט! (מען הערט ווי וולאַדימיר ברעכט דעם בופעט.)

מרדכי: וואס הארט דיך? ווערליג דעם נגיד'ס בן יחיד, זאָל ער זיך ברעכען דעם קאָפּ אפילו, ער מאכט שפּאס.

אסיאַ: אָי! זיין שפּאס האט זיך אַנגעהויבען מיט טרערען און וועט זיך ענדיגען מיט טרערען, איך וויים שוין. (אָב.)

מרדכי: א גנב גאָר? מאָלדייך איך זאָל זיין בא זיך אביסעל מעהר תקיף, וואָלט איך פאר א זאך... אָי! מיר קלעמט זעהר דאס הארץ... אַנגעריבען די פּוס פּונקט אויף דער שציקאלקע און טאָלצע וועט מיך לעגען אין דרערד אריין. (וולאַדימיר קומט מיט א פּאַדנאָס, פערשיעדענע פלעשער, א גראפין, קיכלאך, א הוהן, גלעזלאך.)

וולאַדימיר: איהר זעהט? פּאַפּאָווקע, ווישניאָווקע, דאָפּפעל קימעל, חתונה איז חתונה!

מרדכי: נו, יאָ, חתונה טאקי... גוטע משקה האָ? אָי! די פּאַדוואָדעס אוועקגעגאַנגען, אזעלכע יסורים... עס חלש'ט דאס הארץ...

וולאַדימיר: (גיסט אָן די גלעזלאך) נו, ר' מאָטיע, לחיים! (ביידע טרינקען) איהר נעמט פּשוט א פולקע און עסט אָהן צערעמאָ־ניע, נאָר מיט א קיכעל... פאר פרעמדע מענשען בין איך כלומר'שט א גאַנצער טראכטענבערג, ווייל זיי ווילען איך זאָל נעמען א רייכע כלה און ווערען א בעלבית, נעם איך אויף צו להכעים און האב חתונה מיט אייער אסיען, (מרדכי הערט ניט, עסט) אסיאַ! זי ווייגט דאָר־טען, דער נארר... איך געה און ווארף איהר אריין א טוץ קושען... זי איז א טייערע. (אָב.)

מרדכי: (שמעקט א פלעשעל) עס שמעקט מיט יי"ש, איז דאס

ווערליג געווים ניט קיין יין נסך (גיסט זיך אָן שנעל א גרויסע גלאָז און שלינגט אראָפּ. עס פערחאַפּט איהם דעם אָטהעם. וולאַדימיר קומט צוריק.)

וולאַדימיר: פּעטער מרדכי, רופט איהר זי...

מרדכי: (טרערען פון די אויגען, קען ניט ארויסרעדען א וואָרט) ע! מ ט ם!

וולאַדימיר: וואס איז? אונטערגעשפּארט אונטערן הארצען?

מרדכי: פו! מאַלדייך דאס איז א משקה... איך האב נאָר א שמעק געטהון, האט מיר פערחאַפּט דער אָטהעם...

וולאַדימיר: מע דארף ניט שמעקען, מע דארף טרינקען (גיסט אָן,ביידע טרינקען) רופט זי אריין און זאָגט איהר: אז מע געהט שוין יא אין וואלד, דארף מען ניט מורא האבען פאר'ן וואָלף.

מרדכי: חאַסיע, טאָכטער! דו, נאַררעלע, קום אהער... איך בין טאקי מאַטיע שטרייכעל, אבער א גנב, נאָך ניט! חאַסיע, זיי א גוטע, חאסיע (חאַסיע קומט) חאַסינו, פאָלג א טאַטען, פאָלג א מאַמען, פאָלגט גוטע פרומע לייט, ווי די ווייבערשע מודה אני זאָגט: אמן סלה נצח... איז זי ניט אמויד, קיין עין הרע, ווי א קוילעטש, אַי, דלות, דלות (עסט און טרינקט).

וולאַדימיר: דעם אמת געזאָגט, אַסיאַ איז אַקוראַט פאר מיר. איך דארף האבען א פּראָסטע ווייב אָהן צערעמאָניעס... אנדערע דארפען האבען א געבילדעטע, פאר אַסיען בין איך גוט אָט אזוי ווי איך שטעה און געה... זי איז ניט ווי די צוקראָכענע באַרישניעס און איך, איך קען נאָר שפּיעלען אין ביליארד... אבער אַסיע, אז מע וועט דארפען, וועל איך זיין אפילו א איזוואָשציק און וועל פערדיענען צום לעבען... ביזט א לעבעדיגע, א פריילעכע, א לאַך, א זינג, א שטיף... דאס האב איך ליעב, נארר, דו האָסט מורא פאר זיי? הער זיי אלע ווי די קאַץ...

אַסיאַ: ניט פאר זיי האב איך מורא, איך האב מורא פאר דיר?

וולאַדימיר: אַסיע, האָסט מיך דען ניט ליעב?

אַסיאַ: דיך ליעב האבען האב איך ניט מורא און חתונה האַ־בען... האב איך מורא... חאַ! חאַ! חאַ! אזוי גיך בין איך שוין אויך א געשטודירטע באַרישניאַ געוואָרען און זאָג שוין אויך: חתונה איז אַן אנדער זאַך און דאס איז אַן אנדער זאַך... חאַ! חאַ! חאַ!

וולאַדימיר: פּעטער מאַטיע, שידוך איז שידוך, לחיים (טרינקעןביידע) שלאָגט איבער מיט א פּאַלע.

מרדכי: שידוך גאָר? אַי, חאַסיע, א קאַלטע שטיקעל עוף איז טאַקי געשמאַק, אין מיטען וואָך אַן עוף! מיין טאַלצע וואָלט עס גאָר ניט געגלויבט...

וולאַדימיר: מיינט ניט, עס איז א שפּאַס, איך נעם אייער אסיען?

מרדכי: וואס הייסט, דו נעמסט? מע גיט איבער די הענד אז מע נעמט. טאַקי גבירים, טאַקי קצינים, אבער מאַלדייך וואס דארף איך אַן איידים א גוי? ביזט 25 יאָהר אלט און נאָך ניט בר מצוה געוואָרען...

וולאַדימיר: איך ווער בר מצוה אפילו באַלד צו ליעב אסיען...

אַסיאַ: טאַטע, וולאַדימיר, פאָלגט מיך און געהט ביידע פאר דער חתונה אויסשלאָפען זיך, ווי גוטע מחותנים... און איך וועל דאָ אויף גיך אויפרוימען, וואָרום אויב זיי וועלען קומען און אונז דאָ טרעפען, וועלען זיי אונז אללעמען אָבשפּיעלען א חתונה אָהן כליזמר... ביידע גוט פערקנאַקט... האַ! האַ! זעה, ווי ער טיופעט מיט די פיס... (לאַכט).

וולאַדימיר: מאַמע, זאָג איך, אוים מוסר, איך האב די עהרע אייך איינצולאַדען אויף מיין חתונה, אהאַ!...

מרדכי: מאַלדייך מיין חאַסיע, אזא יאָהר מעג איך שוין האָ־בען... אַי! עס האט מיך צוואוואָרעמט פונקט ווי שמחת תורה... די פיס אזוי גרינג, עס ווילט זיך פאַבריקעוועז (וויל געהן, איז שכור) קינדער, איך האב הנאה וואס די גאַנצע פאמאַליע של מעלה איז ניטאָ (זינגט א חסיד) טע, דע, דע, רעם... חי! חי! חי!

וולאַדימיר: (חאַפּט אונטער) דאי דאי דאם (זיי נעמען זיך ארום ביידע) אָט אַזאַ ווייב דארף איך, ניט א סאַראָקע אויף ספּרוזשינעס. (זינגען) דעי דע דע דעם...

אַסיאַ: האַ! האַ! האַ! איאַ עס איז שעהן? איך האב ליעב צו זעהען אז מע איז פריילאך (זינגט פריילאך: „האָפּ, קומאַ, נע זשורים, טודאַ סיודאַ פּאָווערניס, אָט טאַקעטשקי סקאָקאַם באָקאַם, פּערעד מאָים קאָרים אָקאַם.” וולאַדימיר טאַנצט, ווי זי זינגט. מרדכי

טאַנצט זיך בעזונדער און זינגט. א שטאַרקער גלעקעל) אַי! אַ שלאָג האַט מיך געטראָפען! זיי געהען!

וולאַדימיר: שאַ! נאַרר, וואס האָסט זיך דערשראָקען? (גיסט זיך אָן א גלעזעל בראַנפּען.)

אַסיאַ: איך לויף עפּפענען (נאָך אַ גלעקיל) טאַטע, נעם דיינע שטיוועל... וולאַדימיר, רוים חאַטש אויף די פלעשער. (לויפט) ווע־מען, ווענען די כלה וועט מען באַלד פערשלייערן (אָב. מרדכי זינגט זיך גוטמוטהיג: דעי דע דעם. וולאַדימיר טרינקט.)

פריידע: (בייז אין קאָרידאָר) וואס איז דאָ פאַר אָן איללומי־ציע באַ דיר? האַ? (פריידע און טראַכטענבערג, נאָך זיי קאַראָלינאַ מיט מאַרק'ן, נאָך זיי אסיע) איך האב געזאָגט פריער ניט אנדערש, באַ אונז זיצען געסט (קוקט זיך צו) ווער איז דאס? האַ? מאָטיע גאָר? וואס עס האט זיך מיר גע'חלום'ט די נאַכט און יענע נאַכט (מרדכי דערשרעקט זיך, נעהמט זיינע שטיוועל איןביידע הענד, ציהט זיך אוים און בלייבט שטיין).

קאַראָלינע: מאמע, זעה, וואס דאָ טהוט זיך אין זאַאל! אַזאַ עזות! אַזאַ חוצפה! זעה ווי זי איז אויסגעפּוצט! אַי! איך פערשטיי פאר וואס ער האט זיך אזוי געאיילט אהיים...

פריידאַ: פלעשער פון בופעט! אָן עוף אויפגעגעסען! נו, הער טראַכטענבערג, וואס זאָגסט דו דערצו? איך פרעג דאָך דיך: וואס זאָגסט דו דערצו?

טראַכטענבערג: דער שלעפער אין מיינע טופליעס... זיי האבען דאָ געמאַכט אַ פּאָגראָם! סקאַנדאַל!

מרדכי: (שטויסט פון זיך אסיען, וועלכע וויל איהם ארוים־פיהרען) אוועק! אוועק פון מיר! איך בין אליין מאָטיע דער תקיף!

פריידאַ: (וויינענדיג) דער'הרג'ט מיך, איך קען ניט פער־שטיין, וואס דאָ טהוט זיך באַ מיר אין שטוב! שניידט מיר אָב דעם קאָפּ — איך קען ניט פערשטיין!

וולאַדימיר: וואס איז דאָ שווער צו פערשטיין? גאַנץ איינ־פאַך, איך האב א שידוך געטהון...

מאַרק: ער איז גאַנץ איינפאַך בעזויפען... א יונגער מאַן אין אַן אנשטענדיגעס הויז, זאָל זיך זאָוואָס ערלויבען — פוי!

וואָלאָדימיר: דו זויפסט ניט מיט מיר, ווען מיר זיינען ביידע דאָרטען? דו ווייסט וואו...

קאַראָלינע: וואו מיינט ער, מאַרק? וואו איז דאס „דאָרטען"! (מאַרק בערוהיגט זי.)

וואָלאָדימיר: מאַמע, אוים מוסר, איך געה חתונה האבען!

פריידא: איך וועל דאס ניט אויסהאַלטען! נעמט איהם צו פון דאנען! אָי! ער פערבעסערט זיך מיט יעדען טאָג.

טראכטענבערג: פריידא, בערוהיג זיך. קאַראָלינע, וואו זיינען איהרע פּיליולען? דאָ דאַרף מען האנדלען, ווי א קאָמערטשעסקי מענש...

וואָלאָדימיר: נו, יאָ. איך האב געהאנדעלט ווי א קאָמערטשעסקי מענש...

מרדכי: דו זאָג מיר בעסער, ווער איז א גנב? (שרייט) ווער איז א גנב, הא? מאָלדייך דיר האט גאָטט געהאָלפען, אבער ווער איז א גנב? אמאָל ביזט דו געוועזן יולאק לאָקש און איצט ביזט דו וועדליג א גאנצער יאַ טעבע דאס מיט א פּרישציק! איך דאַרף ניט קיין איידעם, וואס ווייסט ניט, ווי מע מאכט מזונות אויף א רעגענבויגען... א איוואַן ווי דער טאַטע זיינער, נאָר גאָר ניט, ווי זאָגט מען, כסף מטהר אפילו ממזרים. היינט א פּשיטה שוין — דלות מיינער...

פריידא: וואס טהוט זיך דאָ היינט? בין איך ביי זיך אין דער היים? פאר וואס וואַרפט מען ניט ארוים דעם שלעפּער! מאַרק, רופט אריין דעם קוטשער...

טראכטענבערג: ניין! ניין! א סקאנדאַל!! גאנץ יעקאַטערינאָסלאוו...

וואָלאָדימיר: איהר האט מורא פאר א סקאנדאַל? איך נעם מאָרגען א דראָשקע און פאָהר אום מיט מיין כלה א גאנצען טאָג איבער'ן שטאָדט...

פריידא: צום צווייטען מאָל צייכענסט דו זיך היינט אוים. גנב! קאַטאָרזשניק! האר אוים, איך וועל דיר חתונה מאכען...

וואָלאָדימיר: אסיא, וואס האָסט דו אראָבגעלאָזט דעם קאָפּ? מיין כלה מעג יעדען קוקען גלייך אין די אויגען.

קאַראָלינע: (וויינט) ער וועט אונז קאָמפּראָמעטירען... אונזער הויז... אונזער נאָמען...

מאַרק: דאס איז זי שולדיג... זי איז שטענדיג אונפערשעהמט און פרעך...

פריידא: מילא פון איהר איז שוין ניטאָ וואס צו רעדען (צו אסיען) וואס שטעהסטו? רוים דאס אללעס אויף און וואָן, ארויס פון דאַנען! (אסיע וויל רוימען, וולאַדימיר לאָזט ניט).

וולאַדימיר: רוימען מעגט איהר אליין, זי איז ניט מעהר אייער דיענסט — איך זאָג אייך אָהן חכמות: זי איז מיין כלה! (ווערט מעהר און מעהר שכור).

מרדכי: ווערליג חאַסיאַ איז א מיידעל, מעגט איהר זיך ניט שעהמען מיט איהר... נעבאך א קבצנות, אבער ווייטער, דלות מיי־נער. (ער ווערט ביסלאַכווייז ניכטער). נישקשה, פריידא, מעגסט האַ־בען אזא מזל, וואס פאר א מויד דאס איז.

פריידא: אזוי? הייסט עס, דו ביזט זיין כלה? ניט מעהר און ניט וועניגער, האַ?

אַסיאַ: מומע, שרעקט אייך ניט אומזיסט... ער וויס היינט ניט וואס ער רעדט... מאָרגען וועט דער טשאַד ארויס פון זיין קאָפּ, וועט ער זיין אַן אַנדערער... (שמייכעלט) עס איז גאָר ניט, ער איז נאָר היינט אביסעל פערטשאַדעט... אין יעדען פאַל (טרערען שטי־קען זי) לאָזט מיך מאָרגען מיט'ן טאַטען, וועט געוויס זיין אויס...

וולאַדימיר: עס וועט ניט זיין אויס! איך האב זי אונגליקליך געמאַכט, איהר זייט אללע עדות, און זי קען מיך ארייגזועטצען אין אַסטראָג אפילו.

מרדכי: ווערליג וואס מיינט ער דאס, חאַסיע? (אסיע פער־דעקט איהר געזיכט.)

קאַראָלינע: פון וואסערע זאכען איך דארף הערען! איך ווער פארברענט פון שאַנדע . . .

פריידא: (רוהיג) אה! אזוי ווייט האַלט עס שוין! הם! זי איז א גוטע שטוקע! (צו וולאַדימיר'ען) וואס זשע האָסט דו זיך דער־שראָקען, באַלוואַן? דאס קען זיך טרעפען אין יעדע רייכע הויז מיט יעדע דיענסט. דארויף זיינען זיי דיענסטען! אז זיי ווילען ניט זיין פאָרזיכטיג? דארפען די בעל בתישע קינדער מיט זיי חתונה האבען גאָר? יא, חאַסיאַ, דו וועסט שוין מעהר ניט רוימען דאָ! נעהם באַלד צונויף דיינע זאכען און וואָן פון מיין שטוב, צוריק אין דאָרף! און

איך האָב געמיינט, אַז אַ יונגער גולם פון דאָרף, וועט האָטש זיין אַן עהרליכע!...

אַסיאַ: מומע, עס איז אמת, איך בין אַ דאָרפישער גולם, איך בין דאָ ניט מעהר ווי אַ דיענסט... אבער פון עהרליכקייט רעדט בעסער ניט, מיר זיינען דאָ אַללע זעהר עהרליכע!..

פריידא: (אויסער זיך) וואָן! איך וועל ניט הערען, וואס אזא סטערווא רעדט!

אַסיאַ: (איראָניש) מומע, וואס דארפט איהר זיך אָבעסען דאס הארץ? איבער מיר וועט איהר דארפען נעהמען איבעריגע פּיליולען, איז דען כדאי? איהר ווילט איך זאָל געהען צוריק אין דאָרף? נו, געה איך... עס איז אפילו אביסעל צו שפּעט, אבער דאס איז קיי־נעמס עסק ניט... נישקשה, איך וועל אייך ניט האבען, אבער די מוהמע טאָלצע וועט קענען פארנעהמען אייער פּלאַטץ. איך בעט אייך נאָר, בעצאָהלט מיר, וואס מיר קומט... איך האב ביי אייך געדיענט 15 חדשים...

מרדכי: (טהוט אָן די שטיוועל) אַ קבלת פּנים פון טאָלצע'ן וועט־לען מיר ביידע האבען... דלות!

פריידא: וואס איהר קומט? איך זאָג דיר, אַ מצוה וועל איך פערדיענען! געגומען אין שטוב אַ גאָר נישט, אזוי פיעל געמוטשעט זיך מיט איהר, געלערענט זי, געמאַכט פאר אַ מענש און בעצאָהל נאָך דערפאר!

וולאַדימיר: מאַמאַ, וועסט בעצאָהלען, ווי אַ טאַטע!

פריידא: יאַ, איך דארף איהר בעצאָהלען דערפאר, וואס זי האט דיך פערפיהרט אין אַ זומפּ און האט דיך נאָך אויסגעלערנט צו גנב'ענען אויך... עס איז איהר מלאכה, מיינסט איך וויים ניט!

וולאַדימיר: זיין אַ גנב האט איהר מיך אויסגעלערנט... און חתונה האבען מיט אסיען וועל איך, איהר זאָלט אפילו אַללע שפּרינגען ביז דער סטעליע...

טראַכטענבערג: איך האב שטענדיג געמיינט, אַז אין די דאָ־זיגע זאכען האנדעלסט דו מיט'ן פּרינציפּ פון אַ קאָמערטשעסקען מענש—וואס מיינסטו, האנדעלסט אַ מציאה? וואס געפעלט דיר האָ?..

וולאַדימיר: פּאַפּאַ, ווי לאַנג האט זי דיר אויפגעהערט צו גע־פעלען?

אָסיאָ: איך געפעל דעם פעטער נאָר אין קיך, אבער ניט אין זאאל...

קאָראָלינע: מאמא, זאָלען זיי געהען! וואס צווינגט איהר מיך צו הערען אזעלכע זאכען?

מרדכי: ווערליג אידען, איך וויים, ווי טאקי אָהן א פרוטה געלד.

פריידא: א שעהנע משפחה! (צו וולאדימיר'ן) אידיאָט, בע־טראַכט זיי מיט מיינע אויגען.

וולאָדימיר: מאמא, אָהן מוסר!

פריידא: א שעהנער יחום!

אָסיאָ: איך געפעלט ניט די משפחה? איהר שטאמט פון א גרויסען יחום? הא? נו, וואס זאָל איך טהון, אז מיין מאמע ע"ה, האט געהאט די חוצפה צו זיין אייער שוועסטער?... זי זאָל מיך פרעגען, וואָלט איך איהר ניט געראטהען צו קריכען אין אזא יחום און אין אזא משפחה...

פריידא: איהר הערט אַן עזות? דאס בעצאָהלט זי אונז פאר אללע טובות!

אָסיאָ: (שטאָלץ) איהר האט מיר געטהאָן טובות? מומע, איך האב גענוג פון אייך איבערגעטראָגען און גענוג געליטען, איך וויל ניט שווייגען מעהר, איך וויל אייך זאָגען דעם אמת: אזעלכע בעלי טובות ווי איהר, מומע פריידע, זיינען דאָ א סך, אזוי ווי מיסט! יאָ! יאָ! עס איז דאָ גענוג בעלנים אויף אומזיסטע קנעכט און אומזיסטע דיענ־סטען! א דאנק אייך פאר אזא טובה!... וולאדימיר, דו זאָגסט, האָסט מיט מיר א שידוך געטהאָן.... (טרערען שטיקען זי) וויים איך, וואס דארפסטו מורא האבען? ווער בין איך? א דיענסט, א קבצן'ס א טאָכטער, אַן אָרעמע יתומה... אז מיר זיינען ניט פאָר־זיכטיג, דארפען די בעלי בתים איבער אונז האבען יסורים? (שטאָלץ) אבער דאָך, דיין שידוך לאָז איך אָב! מיר געפעלט ניט אזא יחום, אזא משפחה, אזא שוויגער! ר' מרדכי שטרייכעל, אהיים! אהיים! קיין קאראטשיקראק! (שלעפט איהם, גייען ביידע ראש, אללע ער־שטוינט).

פאָרהאַנג.

פיערטער אקט.

(אַן אָרימער צימער, אויף אַ טיש ברענט אַ לאָמפּע, עטליכע בּיליגע שטוהלען, אַן אַלטע סאָפּקע, אַ וואַנד־זייגער, אַ זאָקען־מאַשינע, צוגעדעקט מיט א ווייסען טיש־טוך, אַסיאַ זיצט ביים טיש, אויף וועלכען עס ליגען א צעהן פּאָאַר נייע זאָקען און זי „פוּנישעט" מיט אַ נידעל די פערטיגע זאָקען. געגען טיש איז א פענסטער, דורך וועלכען מען זעהט, ווי עס הויבט אָן ביסלאַכווייז טאָגען. לעבען אַסיע'ן שטעהט אַן אָרעמע וויעג, אין וועלכע עס ליעגט אַ קינד. אין אַ ווינקעל שטעהען מרדכי'ס שטיוועל. פוּיזע. עס איז אזוי שטיל, אַז מען הערט ווי אויף'ן קאָמאָד שלאָגט דער „בודילניק".)

אַסיאַ: (ארבייט זאָקען ביים וויעג און זינגט) אאַ! ליולי, א קאטאָווי דולי, עטעלע קאלאטשי, שטשאָב ספּאַלא אוב דען אי אוב נאָטשי... די זומער־נאַכט איז אוועק... און ער איז נאָך ניטאָ. האַ! (ווייט הערט זיך וולאַדימיר זינגט: „נאָטשי בעזומניאַ„) ער! ער! (לויפט פרעהליך עפענען די טהיר).

וולאַדימיר: (שכור'לאָך, פון אָנפאַנג זעהר פרעהלאַך) אָה, באַבעשקע, וואס מאַכסט דו? (אומאַרמט זי) וואס איז? ביזט אָנגע־טהאָן גאָר? האָסט ווידער געוואַרט אויף מיר א גאַנצע נאַכט?

אַסיאַ: יאַ, וולאַדימיר, איך האב געוואַרט... שש! שריי ניט, וועסט אויפוועקען...

וולאַדימיר: (שרייט) פּע! איך האב דיר אָנגעזאָגט, זאָלסט ניט וואַרטען אויף מיר מיט'ן עסען — און דו עסט ניט אָהן מיר... איך האב דיר אָנגעזאָגט, זאָלסט ביי נאַכט ניט וואַרטען אויף מיר מיט'ן שלאָפען — און דו זיצסט גאַנצע נעכט... ווענען טהוסטו א טובה דערמיט?

אַסיאַ: איך קען ניט שלאָפען... איך האב מורא, געהסט אזוי שפּעט... אפשר האט וואס פּאַסירט מיט דיר... אדער מיך שרעקען נארישע געדאַנקען. חלילה, דו זאָלסט אליין... געהסט אום שטענדיג אזא אומעדיגער... אָי, איך קען דיר גאָר ניט דערצעהלען, וועלכע שרעקליכע געדאַנקען מיר קומען...

וואָלאָדימיר: אן אומעטיגער! מיט וואס קען איך זיך פרעהען? שלעפּ מיר אראָפּ די שיך!...

אַסיאַ: (שלעפּט פון איהם לאַקירטע שיך) אָה, ביי דיר האט גע־טרעשצעט א שוך... די לאַקירטע שטיבלעטען קאָסטען טהייער און זיינען ניט שטאַרק... אי, וואָלאָדיע, דו זאָלסט וויסען וויפיעל איך טראַכט איבער פאר א נאכט דאָ אליין מיט'ן קינד...

וואָלאָדימיר: ווער הייסט דיר טראַכטען? טראָג ארוים דאס וויעג פון דאָרטען, דיין „נאַסליעדניצע” וועט מיך ניט לאָזען שלאָ־פען... (זי טראָגט ארוים דאס וויעג מיט'ן קינד צוריק).

אַסיאַ: אוי! וואָלאָדיא, דו זאָלסט מיך ליעב האבען מיט'ן קינד, וואָלסטו ניט געלאָפען פון דער היים... (זיפצט) זאָג דעם אמת, האָסט מיך שוין מעהר ניט ליעב, הא?

וואָלאָדימיר: וואס איז? ווילסט מיר זאָגען מוסר?... ווייסט דאָך, ווי איך האב ליעב מוסר (קען ניט אָבשפּילען דעם קראַגען) שפּיליע מיר אָב דעם קראַגען... צום טייוועל! אללעס איז ענג, שמוטציג און בילליג — זיטצען אין דער היים! אין אזא היים בין איך געוואָהנט צו זיצען!

אַסיאַ: (שפּילעט איהם אָב דעם קראַגען און העלפט איהם אויס־טהאָן דעם זשילעט) וואס בין איך שולדיג, וואָלאָדיע?

וואָלאָדימיר: אַמאָל ביזטו געווען א פרעהליכע, לעבעדיגע כאָכ־ליושקע, מיט שעהנע ליעדער, א פרעהליכען געלעכטער און איצט, איך וועל דיר זאָגען דעם אמת, ביזטו געוואָרען א צוקראָכענע אידישע האסיע... זינט דאס איז געבוירען געוואָרען, האָסטו פערלאָרען די לעבעדיגקייט... טהוסט זיך קיינמאָל ניט אָן ווי מיר געפעלט, אללעס הענגט אויף דיר... אין שטוב שמעקט קינדלאַך מיט ווינדלאַך, ביזט שטענדיג פערזאָרגט, פערסאָפּעט און האָסט קיין צייט ניט אפילו א שפּיעל טהון זיך, א שטיעף טהון... (לאָזט אראָב זיין שכור'ען קאָפּ) **זאָג אליין, נאָך וואס דאַרף איך דאס גאָר אין גאַנצען.**

אָסיאַ: איך ווייס, מיר זיינען דיר איבעריג... אבער וואס קען איך טהון? איך זאָל ניט האבען דאס קינד, וואָלט איך געגאנגען דיע־נען... (טרעהרען אין דער שטימע).

וולאַדימיר: דיענען? וולאַדימיר טראַכטענבערג'ס ווייב דיע־נען? זאָל איך קראַפּירען פריהער... נארר! ניט דאס מיין איך.

אָסיאַ: גלויב מיר, איך וואָלט אליין געוואָלט זיין לוסטיג און פרעהלאך און געפעלען דיר ווי פריהער... אבער אז דאס הארץ איז שטענדיג אזוי פערביטערט... נארר, איך זאָל דיר ניט געפעלען, וואס דארף איך לעבען גאָר אויף דער וועלט?

וולאַדימיר: (הירזשעט פון פריידע) אהא! (דערזעהט מרדכי'ס שטיוועל) שא! וועמענס שטיוועל איז דאס?

אָסיאַ: (פּלוצלונג פרעהלאך) אהא, שטיוועל! דאָ נעכטיגט אי־מיצער.

וולאַדימיר: ווילסט מיר דערשרעקען? נארר, הלואי וואָלסטו מיט מיר אזוי געוועזען בעוואָרענט, ווי איך בין בעוואָרענט מיט דיר... האָסט א גאסט? ר' מאָטי שטרייכעל איז שוין ווידער דאָ, הא?

אָסיאַ: יאָ, דער טאטע איז געקומען נעכטען ביינאכט... ער שלאָפט אין קיך (צייגט אויף דער צווייטער טהיר) ער איז זעהר שפּעט געזעסען און געוואַרט אויף דיר... ער האט מיך געבעטען, ווען דו וועסט קומען, זאָל איך איהם אויפוועקען...

וולאַדימיר: איך וועל האבען צייט מאָרגען איהם אָבגעבען זיין קבלת פּנים... איך וויל שלאָפען... גיעב מיר א קוש...

אָסיאַ: (קושט איהם) אַי! וואָלאָדיע, האָסט ווידער געטרונקען בראַנפען... (ליידענשאַפטליך)).

וולאַדימיר: וואס דען ווילסטו, איך זאָל טרינקען וואסער?

אָסיאַ: אָי, וואס וועט זיין פון דיר? וואס וועט פון דיר זיין?

וולאַדימיר: ווילסט מיר זאָגען מוסר? איך האב פון וויכטי־גערע פערזאָנען, ווי דו, ניט געוואָלט הערען קיין מוסר... איך זאָל וועלען הערען מוסר וואָלט איך זיך ניט געוואַלגערט איצט דאָ צווישען שלעפּער. פערשטאַנען? האַלט דאס מויל! (געהט אָב, באַלד צוריק) זאָלסט מיר מאָרגען פריה אויפוועקען... זיי וועלען מאָרגען דאָ אַללע זיין! זיי וועלען מאָרגען אַללע משוגע ווערען! איך האב צו די טראַכ־טענבערגס געשריעבען אזא בריעף... עס וועט זיי אָנטרייבען א

פּוּלְלעֶן בּויך מיט ווינד... דו הערסט, דו? פאַרגעס מיך ניט אויפ־וועקען... (אָב, באַלד צוריק) איך וויל אויפ'ן בעט פּרישע וועש, אז ניט וועל איך ניט קענען אנשלאָפען ווערען... (אָב.)

אַסיאַ: באַלד! (זיפצט, נעמט פון קאָמאָד א לײַלאַך און ראַש אָב. מרדכי שטעקט ארויס פון אנדער צימער זיין קאָפּ, דאַן שטרעקט ער ארויס א האַנד און חאַפּט זיינע שטיוועל, ווערט צוריק פערשוואונדען.)

וואָלאַדימיר: (פון אנדער צימער) יאָ, יאָ! גענוג, איך וויל פער־שפּאַרען די טהיר, מען זאָל זיך דאָ ניט רוקען און ניט שטערען מיך דעם שלאָף (אסיא קומט צוריק, מען הערט, ווי ער פערשפּאַרט די טהיר.)

אַסיאַ: (פערלעשט דעם לאָמפּ, בלייבט שטעהען אין מיטען צי־מער. מאָטי עפענט שטיל די טהיר און קומט אריין שוין אין די שטי־וועל, בעמערקט אסיא'ן).

מרדכי: ביזט שוין אויפגעשטאַנען, חאַסיע? וואס איז עפּעס אזוי פריה? ביזט געראַטען אין מיר. איך וואָלט געוועהן א גרויסער בריה, ווען איך וואָלט טרעפען מיין גליק... חאַסיע, האָסט אפּנים שלעכט געשלאָפען, זעהסט אויס נאָך א סך ערגער ווי נעכטען... אי, מאָלדייך אז מען גיט אויף דיר א קוק, מעג מען יא מאַכען די ברכה: ברוך אתה ד' שלא עשני אשה... האָסט שלעכט געשלאָ־פען, האַ?

אַסיאַ: יא, טאַטע, עס שלאָפט זיך עפּעס ניט... וואס ביזטו אויפגעשטאַנען אזוי פריה?

מרדכי: מיינסט איך בין ערשט אויפגעשטאַנען? די דאגות, מיט די צרות מיט'ן דלות לעגען זיך שטענדיג שלאָפען מיט מיר און יעדע מינוט צובורקען זיי מיך... איך האב שטילערהייט אָבגעגאָסען נעגעלוואסער, האב אויף גיך אָבגעדאַווענט... אפילו מעמדות שוין אויך אָבגעזונגען (בעטראַכט וואָלאַדימיר'ס שיך) זעהסט, ער דאַרף טראָגען טהייערע שטיגעלעטען מיט א גלאַנץ און דו געהסט במעט באָרוועס... איך האב שוין נעכטען געזעהען דיין הולך. אָי, דלות!..

אַסיאַ: א דאגה איז מיר, הלואי וואָלט איך קיין אנדערע צרות ניט געהאט... עס איז דאָך זומער. איך וועל ניט קריגען דעם קאַ־

טער... (אסיא געהט אין דער טהיר פון וואנען ער איז געקומען) איך וועל צושטעלען קאפע...

מרדכי: מאַלדייך דו ארבייטעסט זאקען און ער געהט אום „אויף פראַחאַדקע" — האַ? (קוקט אויפ'ן קינד) זעהסט א קורנאַסע נעזעל... פונקט אזא קוואסאַלקע וועדליג באַ פעריללען... חאַסיע, דו הערסט? חי! חי! א קוואסאַלקע... (אסיא קומט צוריק).

אַסיאַ: איאַ א שעהן קינד? און איך וויים ניט, צו ער האט דאס ליעב צו ניין... איך האב זי א נאַמען געגעבען עטעלע נאַך דער מאַמע ע"ה.

מרדכי: נאַך אליין וועדליג א קינד און האט שוין א קינד... ביזט דאַך מאַלדייך נאַך קיין אכצעהן יאַהר ניט אלט... האַסט קיין צייט ניט געהאט — האַ? דאַרפסט עס נויטיג? דלות, דלות...

אַסיאַ: אמאַל פלעג איך דיך פרעגען די קשיה, איצט פרעגסט דו מיך די זעלבע קשיה... א וועלט פולל מיט קשיות... (נעמט ארויס פון קאמאָד א ווייסען פארוסינענעם קאסטיום) איך נעה איהם א פאַרוסינענעם קאַסטיום... נאַר צונעהען קנעפלאַך וועט ער שוין היינט קענען אָנטהון, עס וועט זיין א הייסער טאַג... (זעצט זיך נעהען) דערציייל מיר בעסער, וואס טהוט זיך אין קאראטשיקראַק... אַקסאַנאַ יאחרימענקעס האט נאַך ניט חתונה געהאט? דאַרטען בליהט איצט יעדע זאַך און וואקסט... און דאַ ווערט יעדע זאַך פערטרוקענט און פערוויאַנעט. אַי! אז איך דערמאַן זיך, בייגק איך זעהר נאַך מיינע יונגע יאַהרען...

מרדכי: דו הערסט דיבורים פון אן אלטע יודענע.... אַי, דלות...

אַסיאַ: אַי, מאַנכעס מאַל בייגק איך זעהר נאַך אונזער דאַרף. טאַטע, די וויינשעל בוימער בליהען נאַך? (פערטראַכט זיך) יאַ, טאַטע, באַ אונז אין גאַרטען איז דאַך אויך געווען א וויינשעל בוימעלע....

מרדכי: וויים איך, די ציעג האט זי שוין לאַנג צוגריזעט, ניט געבליעבען קיין זכר... נו, און וועדליג די רייכע קרובים, גאַר ניט האַ?

אַסיאַ: א רחמנות אויפ'ן בוימעלע. עס וואָלט געוואקסען און געבליהט, ווען מען זאָל עס ניט צוגריזען... אַי, א סך בוימעלאַך

ווערען צוגריזעט... (פּויזע) דו פרעגסט אויף די קרובים? אָבגעזאָגט זיך אין גאַנצען, ווילען ניט הערען, ניט זעהען... מיינער האט מיך געגנוט, אַז זיך זאָל זיי געהען בעטען. ע... האט מען געהייסען דעם קוטשער מיך ארויסטרייבען... טאַטעניו, ביזט זעהר א גוטער, וואס דו ביזט געקומען... איך האב קיינעם ניט, צו ווענען אפילו א וואָרט אויסרעדען, א חוץ מיין עטעלע... אבער איך רעד צו׳ן איהר און זי פערשטייט ניט... (מאַכט זיך פּריילאַך) מיר וואָלט זיך זעהר גע־וואָלט מאַכען צוליעב אַזא גאַסט ווי דו אַן אָנבייסען מיט פּאַראַד... ער, מיינער, פיהלט זיך אויך גוט און ווערט אויפגעלעגט, ווען ער עסט א גוטענקע זאַך... איך וואָלט געגאַנגען איינקויפען וואס מע דאַרף, נאָר... ע... די זאָקען איז נאָך פריה אָבצוטראָגען און עס איז זעהר וויט... ער, קען זיין, האט אין קעשינע געלד, נאָר איך וויל איהם ניט וועקען... טאַטע, אפשר האָסט דו געלד, לאַי מיר אוים דער־ווײלע, איך וועל דיר שפּעטער אָבגעבען...

מרדכי: מאָלדייך א שאלה! וואס הייסט, איך וועל זיך לאָזען אין אַזא וועג אָהן געלד? (שיט אוים פון א לעדערנע בייטעל קליין געלד אויפ׳ן האַנד) זעהסט? צוויי צוואַנציגער, א גריווענקע, א קאָפּי־קע, צוויי אַלטע פּיטאַקעס נאָך פון קאַטערינעס צייטען... מחשבת׳ן, איך האב לאַנג געוואָלט פרעגען: ווער איז געווען פריער די קייסערטע קאַטערינאַ די צווייטע, צו דער מלך אלכסנדר מוקדון? מאָלדייך, חאַסיע, וויפיעל ווילסט דו?

אַסיאַ: איך וועל נעמען בא דיר צוויי צוואַנציגער, איך וועל דיר שפּעטער אָבגעבען...

מרדכי: מאָלדייך נישקשה, ביזט א בטוח בא מיר...

אַסיאַ: (נעמט א קאָשעק) דער בעקער באָרגט מיר, נאָר אין יאַטקע קען איך ניט קריגען קיין קרעדיט... מיינער בייזערט זיך, אַז ער געהט האָבען זיי מורא אָבזאָגען... אַז איך דאַרף בעטען אָהן געלד, דערשרעק איך זיך... טאַטע, טאָמער וועט זיך דאס קינד אויפ־חאַפּען, וועסט דו מוחל זיין דאס צואוויגען... און, יאַ, אפשר וועט ער אויפשטיין, וועסט דו איהם זאָגען: קאָפּע שטייט אויף דער קע־ראָסינקע... (פּריילאַך) זייט געזונד, ר׳ מאָטיע!

מרדכי: (לאַכט) געה געזונטערהייד (אַסיע אָב). נו, יאָ! זי אַרבייט נעבאַך שווער און ער שלאָפט... אַזוי שפּעט שלאָפען! דער

למד וואוגיק מיינער, איז מסתמא דריי מאל אין וואך עובר זמן קריאת שמע.... (שטעלט זיך אב לעבען דער מאשינע) און דאס איז די מאשינע וואס מאכט זאקען... איך האב נעכטען געזעהען ווי חאסיע ארבייט... די מאשינע מאכט טשיק, טשאק! און פון הינטען קריכט א זאק...

וולאדימיר: (פון שלאף צימער) חאסיע, וויפיעל איז דער זייגער? קיינער האט ניט געפרעגט אויף מיר?

מרדכי: אזוי פיעל געשעפטען, מאלדייך, — נאר מע פרעגט אויף איהם.

וולאדימיר: עי! אסיא! ווער דבר'ט עס דארטען?

מרדכי: דאס בין איך בכבודי ובעצמי... חאסיע איז ניטא אין שטוב.

וולאדימיר: הא? (מרדכי שווייגט און ווינקט חיטרע) וואס איז דאס דארט פאר א רוח?

מרדכי: א שעהנער שלום עליכם... אי! ער האט אויפגעוועקט דאס קינד (וויגט דאס קינד און זינגט) אא ליולי, די מאמע איז געגאנגען האנדלען, א ציגעלע מיט א וויגעלע, שלאף זשע קליינער יונגעלע... מיידעלע, מיין איך (וולאדימיר קומט אין א רוסישע העמד, אהן א פידזשאק, ער טהוט אן באלד די שטיבלעטען.)

וולאדימיר: אי! א גאסט אראפגעפאלען פון הימעל... וואס מאכט א יוד? (גיט איהם די האנד.)

מרדכי: פריער גיס אב נעגעל וואסער, נאכדעם וועסט דו מיר געבען „שלום."

וולאדימיר: נעגעל וואסער? יאלה, איך האב קורצע נעגעל, דארף איך זיי ניט אבגיסען. (זוכט אין אלע קעשינעס) וואס איז דאס פאר א שווארץ יאהר! מיר דאכט זיך, איך האב נאך געהאט עטליכע פאפיראסען. וואו איז אסיע?

מרדכי: געגאנגען אין מארק...

וולאדימיר: אין מויל פאסקודנע, איך וויל רויכערען איך שטארב... אין מארק! איך וויל טהיי! טפו! ניט איין פאפיראס.

מרדכי: ווערליג חאסיע זאגט, שטייט קאפע...

וולאדימיר: נו, יא, איך וויל טיי, שטעהט קאפע! (זוכט) ע! ר' הערט זשע! ר' זיינט זשע מוחל, איהר האט ניט קיין קליין געלד

באַ זיך? איך דאַרף פּאַפּיראָסען און אַסיע איז אוועק אין מאַרק מיט'ן גאַנצען פּאָרטמאָנע מיט געלד... זי וועט קומען, וועל איך אייך אָפּגעבען...

מרדכי: זי האָט ניט גענומען דעם פּאָרטמאָנע דיינעם, גיב נאָר אַ קוק דאָרטען....

וולאַדימיר: (בייז) נו, גיבער, גיט זיך אַ קראַץ דאָרטען.

מרדכי: (נעמט ארויס די געלד) וועדליג איך האָב אין גאַנצען אַ גריווענקע, צוויי פּיטאַקעס, מיט אַ קאָפּיקע.

וולאַדימיר: 14 קאָפּיקעס הייסט עס... איך דאַרף 15! נו, זאָל שוין זיין. געהט אריין אָט דאָ אנקעגען איז אַ קלייטעל און נעמט אַ צעהנדליג פּאַפּיראָסען „סולטאַן”...

מרדכי: אָט האָסט דו דיר די קאַזנאַטשעיסטווע... אָי! אַן עבירה די פּיטאַקעס (אָב).

וולאַדימיר: אַז מיין בריעף האָט ניט משוגע געמאַכט דעם פּאַפּאַ מיט דער מאַמאַ, מיט דער גאַנצער משפּחה, ווייס איך שוין ניט וואָס מע טהוט... (קוקט אויפ'ן זייגער) אפשר איז נאָך פריה... און וואָס ווילל מאָטיע שטרייכעל?... געקומען אויף קברי אבות? אָי, שאַ! אפשר וואָלט געוועזען אַ פּלאַן? פאַר וואָס ניט?... זאָל זי זיך דורכפאָהרען אַביסעל אין קאַראַטשיקראַק צו איהר פּאַפּאַשאַ און איך וועל דאָ מיט מיין פּאַפּאַשאַ קומען צו אַ פּאַראַלעל... און טאַקי אַביסעל זיין פריי... אָברוהען זיך... יאַ! וואָלאָדקע, האָסט אַ גוטען קאָפּ! (גיט זיך אַ פּאַטש איבער'ן שטערן) וואָס? מע וועט מאַכען שטיק? היים איך פאָהרען און שטיל! אהאַ! אָט קומט ער...

מרדכי: (קומט מיט פּאַפּיראָסען) האַ? אַבעלסט שוין? תכשיט, ווען האָסט דו געדאַבענט?

וולאַדימיר: איך שטעה אויף אַ געדאַבענטער....

מרדכי: וועדליג מעשה גוי גאָר, האַ?

וולאַדימיר: פּע! איך האָב פיינט מוסר.

מרדכי: וועדליג דער גרויסער גביר וואָס דו ביזט — ביזט דו ניט קראַנק דאַבענען!...

וולאַדימיר: איך האָב פיינט רעליגיאָן מיט פאַנאַטיזמוס... איך האָב זעהר פיעל שמערץ וואָס אייער האַסיע האָלט פון די זאַכען... אַז איך בין אין דער היים — ערלויב איך ניט ליכט בענטשען מיט די

אללע חאשמענדרייגנענס! וואס האלט איהר די פאפיראסען? (רייסט ארוים די פאפיראסען).

מרדכי: ווערליג איך זעה, זייט איהר דא גוט אויף צרות, הא?

וולאדימיר: יע! די טראכטענבערגס זיינען ברוגז... קיין געלד ניטא, וואס צו פאר'משכן'ען איז שוין ניטא... זיי דערקענען מיך ניט.... אויף קאראלינעס חתונה האט מען מיך ניט איינגעלאדען... איז דאס ניט א שווינעריי? אלץ דערפאר וואס איך האב חתונה געהאט מיט אייער טאכטער, א שעהנער שידוך! (אסיע קומט מיט'ן קאשעק און הערט די לעצטע ווערטער.)

אסיא: טאטע, ער זאגט, איהם געפעלט שוין אויך ניט דער שידוך? דאס מאכט ער שפאס. וולאדימיר, וואס ביזט דו אזוי פריה אויפגעשטאנען? מע האט דיך ניט געלאזט שלאפען?

וולאדימיר: איך ערווארטע היינט עפּיס געשעפט.... דער־ווייל זיץ איך שוין א שעה אהן טיי...

אסיא: ווילסט גאר טיי? שטענדיג טרינקסט דו דאך אין דער פריה קאפע.

וולאדימיר: קאפע גאר! שעהנע קאפע בא דיר! ציקאריע מיט לאקריצע! נו! זאל זיין קאפע....

אסיא: איך האב געזאגט דעם טאטען: קאפע איז דא...

וולאדימיר: אז עס איז דא, דארף דאך אימיצער מיר דערלאנ־גען צו גיין?

אסיא: איך דערלאנג שוין... (געהט מיט'ן קאשעק אין קיך אריין) מיר וועלען היינט האבען א ווארעמעס... פּס! דריי געריכ־טען... אלעס וואס דו האסט ליעב... (אב.)

מרדכי: איך האב שוין חרטה אויף דער גאנצער נסיעה... אי דלות, דלות...

וולאדימיר: האט צייט אקערשט, עס קען נאך ארוים עפּיס א פּלאן.

מרדכי: אי, טאקי? מאלדייך, דו קענסט פערדיענען א גרויסע מצוה... מיין טאלצע דו ווייסט דאך... און טאקי דער דלות, עס איז ניט אויסצוהאלטען, וואסזשע הא? (אסיע קומט מיט א פאדנאס.)

אַסיאַ: קאַפּע... א ריינע סאַלפעטקע... פרישע בייגעל... סליווקעס, פון דיינט וועגען אראָפּגענומען פון'ם מילך... דאס איז דיר, טאַטע, קאַפּע... (מרדכי זופּט זשאַדנע.)

וולאַדימיר: וואס דארף דאָ שטיין דאס וויעג, צוליעב אן ארע־מאַט? א וויעג דארף שטיין אין שלאָף צימער, ניט דאָרט וואו מע עסט און מענשען זיצען (אסיא טראָגט ארויס דאס וויעג.) ר' מרדכי שטרייכעל'ס ערציהונג! (אַסיע קומט צוריק, ער טרינקט און עסט.)

אַסיאַ: וולאַדימיר, איך האב געענדיגט דיין פּארוסינענעם קאָסטיום.

וולאַדימיר: א שעהנער קאָסטיום! א פּארטאַטש א שניידער האט צוגעשניטען און זי האט צוצוגויפּגעשטשאָבעט... א זאק!

אַסיאַ: נאַררעלע, זומער גייען אַלע אין וואָלוועלע פּארוסינענע קליידער.

וולאַדימיר: אמאָל געהאט רייכע שיינע קליידער... געוועזן דער ערשטער פראַנט אין יעקאַטערינאָסלאַוו און מע האט מיר טאַקי אָב־געגעבען כבוד. איצט דערקענט מיך קיינער ניט... נאָר דערפאַר, ווייל איך האב מיט דיר חתונה געהאַט....

אַסיאַ: וואס זאָל איך טהון, וולאַדימיר? גאָטט זאָל מיר שיקען דעם טויט, וואָלסט דו פון מיר פּטור געוואָרען... אַי! איך וואָלט נאָר ניט געוואָלט מיין קינד זאָל בלייבען א יתומה...

וולאַדימיר: באַלד איז באַ איהר שטאַרבען, פּטור ווערען. איך מיין נאָר אזוי אויף א צייט... איבערוואַרטען... אונזערע וועלען גיך בעסער ווערען.... איך האב זיי געשריעבען א שרעקליכען בריעף... אסיא, באַ מיר איז געבליעבען, דו זאָלסט דערווייל נעמען דיינע זאַ־כען, דאס קינד און פאָהרען מיט'ן טאַטען אהין, דאס הייסט אין דאָרף, אין קאַראַטשיקראַק (מרדכי און אסיא ערשטוינט).

אַסיאַ: הא? צום טאַטען גאָר? וואס מיינסט דו דאס?

וולאַדימיר: איך מיין נאָר איבער זומער, דאָרט איז איצט ווי אויף א דאַטשע. ע...! פרישע לופט... געזונד פאר דיר און פאר'ן קינד... וועסט זיך אָברוהען... דאָ ארבייטסט דו טאָג און נאַכט באַ די זאָקען און אז דו פערדיענסט דריי קערבלאַך א וואָך איז דאָס א גליק... מיט איין זעץ אויפ'ן ביליארד פערשפּיעל איך מעהר... דיר געפעלט דאָך קאַראַטשיקראַק. (אסיא שווייגט).

מרדכי: ווערליג איך זעה פערשטייכטו לגמרי ניט וואָס דו האָסט אָנגעבאָלבעט. אַ גרינגע הלכה מאָלדייך צום טאַטען... אונזער גאַנצע דירה איז איין גרויסער חדר מיט אַ אויווען אין מיטען שטוב... פול מיט הוילע פּופּקעלאַך. און נאָך אַ שטיק מאַמע טאָלצע דערצו. וואָס מיינסט דו באַ מיר איז דאָרט כצפּיחת בדבש האַ? און וואָס וועט מען קייען?

וולאַדימיר: ווייס איך, ביי אסיע'ן שפּיעלט אַ גרויסע ראָללע עסען. מיר מאַכט זי קאָטלעטען, אַ ביפשטעקס, און אליין עסט זי טהעע מיט אַ שטיקעל ברויט. און וויעדער ווי באַלד נאָר עפּעס, וועל איך צו־שיקען געלד...

אסיא: זאָל זיין דאָרט וועט מיר זיין גוט, ווי אין אַ גן עדן... אָבער, וולאַדימיר, איך וועל דאָרט ניט קענען לעבען אָהן דיר... דאָ וואַרט איך אויף דיר ביז דריי, ביז פיער אַזייגער אין דער פריה, אָבער איך ווייס, דו וועסט דאָך קומען. אהין וועסטו ניט קומען צו מיר (טרעהרען שטיקען זי.)

וולאַדימיר: ע! עס איז נאָר אַן אייגערערטע זאַך... עס איז ניטאָ וואָס צו רעדען: מוזט פאָהרען און גענוג... איך קען מעהר ניט איבער־טראָגען...

אסיא: (רוהיג) איך מוז? אויב דו ווילסט מאַכען אַ סוף, אַן ענדע, וולאַדימיר, זאָג מיר גאַנץ אָפען, וועסט ניט דאַרפען מיט מיר אַ סך טענה'ן...

וולאַדימיר: ווער זאָגט דען: אַ סוף אַן ענדע? אפשר דאָ ביזט דו מיר אַ ביסעל נמאס געוואָרען, אָבער אַז דו וועסט זיין דאָרט, קען זיין וועל איך בייגקען נאָך דיר... איך ווייס איצט ניט, וואָס שפּעטער וועט זיין.... יאַ! עס קען זיין, איך וועל בייגקען אַז דער רוח וועט נעמען.... ווארום, ווי איך האָב נאָר אַ טראַכט געטהון, האָב איך שוין אָנגעהויבען בייגקען... אסיא, איך בייגק שוין, ווי איך בין אַ איד (נעמט זי צו זיך אויף די קניע און קושט מיט ליעבע) קיצקע, ווער וועט דאָ מיך נאָך אַזוי ליעב האָבען, ווי דו? (דריקט צו זיך אסיען.)

מרדכי: אין מיטען דרינען קושען זיך גאָר! פּע! אַללעס וואָס ער טהוט איז ווערליג מעשה גוי... אַ חילול השם!...

אסיא: זאָג דעם אמת: איך מיט עטעלען זיינען דיר גוט נמאס געוואָרען?

וולאַדימיר: אַה! דו הער בעסער, וואָס פאַר א בריעף איך האָב געשריבען צו די טראַכטענבערג'ס (נעמט ארויס א פּאַפּיר) דאָס איז א קאָפּיע... ר' הערט זשע, ר' זייט זשע מוחל! ר' זאָגט זשע פעטער, איך מיין אייך... איהר מעגט אויך הערען... (לעזט) „מאָרגען בא נאכט וועט מען מיך געפינען א דערשאָסענעם".

אסיא: (טויט ערשראָקען) איך האָב שטענדיג מורא, זאָלסט זיך, חלילה, עטוואָס ניט אָנטהון.... (לויפט און זוכט אין זיינע קליי־דער) ער האָט א רעוואָלווער! טאַטע, ער האָט א רעוואָלווער!

וולאַדימיר: שא! זאָל איך קרענקען, נארר! וולאַדימיר איז ניט דער מענש, וואָס געהט זיך שיסען — עס שרייבט זיך נאָר אזוי... שא! הער: ע... מיך געפינען א דערשאָסענעם"...

אסיא: (זיפצט) אַי, וועה איז מיר.

וולאַדימיר: (לעזט) „די אַלגעמיינע פעראַכטונג און פערפאָלגונג האָבען מיך געטריעבען צו פערצווייפלונג. מיין בלוט זאָל פאַלען אויף די קעפּ פון מיינע עלטערן. זיי זיינען פעראַנטוואָרטליך פיר מיין פריה־צייטיגען טויט. וולאַדימיר טראַכטענבערג"... „א קאָפּיע פון דעם בריעף וועט מען בא מיר געפינען נאָך מיין טויט".

אסיא: אַי, איך קען ניט הערען... (פארשטעלט איהר דאָס מויל). איך קען דאָס ניט הערען!

וולאַדימיר: נארר, דאָס שרייב איך דאָך אומזיסטען... שטעל זיך פאָר, ווי זיי וועלען זיך דערשרעקען. ניט מיין טויט, נאָר דעם סקאַנדאַל און פעראַנטוואָרטליכקייט.

מרדכי: ווערליג וואָס איז דאָס? איך, מאַלדייך, פערשטיי ניט, די גאַנצע מעשה...

מאַרק: (קלאַפּט אין טיער) קען מען אריינגיין? דאָ וואוינט וולאַדימיר טראַכטענבערג?

וולאַדימיר: (מיט שמחה) א דעלעגאַט פון דאָרט (מאַכט זיך ערנסט) שש! (הוסט) הם! (אסיא עפענט די טיער, מאַרק אריין מיט א פּאָרטפעל) מע האָט געשיקט צו מיר הא? האָסט געלעזען מיין דאָ־קומענט?

מאַרק: יא! געהאַט דאָס פערגניגען (קוקט זיך אום מיט א גרי־מאַסע) א! די גאַנצע משפחה... זיינען זיי דיינע קאָנספּיראַטאָרס אין דעם שאַנטאַזש? הער מיך אויס. דו מיינסט פאַר אזעלכע בריף וועט

מען דיר געבען געלד! דער טאַטע דיינער איז אַ מענש מיט אַ פּרינ־ציפּ... און די מאַמא האָט ליעב זאָגען מוסר, אָבער געלד גיט זי ניט... מיט אַזעלכע בריף וועסט דו ניט אויסנאַררען קיין געלד...

וולאַדימיר: איך בעט דיך, געה ניט אַוועק... דער בריעף איז געוועזן מיין לעצטע האָפנונג און איצט... אַסיא, געה אריין אין קיך (אסיא אב) מיר איז אַזוי ניט גוט. איך בין אַזוי אונגליקלאַך... וואָס זאָל איך טהון? איך קען שוין ניט מעהר... עס איז צו שווער פאַר מיר. איך האָב ניט פון צרות וואוהין אַהין טהון זיך, זיץ איך אַלע נאַכט דאָרט... דו ווייסט, וואו מיר פלעגען אַמאָל ביידע זיין... איך שפּיעל און זינג דאָרט אַזעלכע אומעטיגע ליעדער, אַז די מאַמזעלען וויינען, איך וויין, דער בופעטשיק וויינט... אַלע געסט בעדויערען דעם רייכען טאַטענס קינד, פּאַטשען מיר בראַוואָ און איך באָרג בא זיי אַמאָל אַ פּאָאָר רובעל... איז דאָס אַ לעבען? מאַרק, הער, ווי מיינסט דו? איך וויל זי אַוועקשיקען... זאָל זי דער פאָטער צונעמען פון דאַנען... אפשר דערוויילע ווי עס איז... האַ?

מאַרק: דאָס רעדסט דו ווי אַ געשעפּטס מענש... (אַ גערויש) אהאַ! זיי זיינען דאָך געקומען (מאַרק לויפט צום טיער, אַנגעקומען פריידא און טראַכטענבערג) שש! מאַכט אייך קאַלטבלוטיג... אַלעס איז אין אָרדנונג... פּאַפּאַ, איך וועל דאָס בעאַרבייטען ווי איין אַלטער אַד־וואָקאַט. און וואו איז קאַראָלינע?

פריידע: זי וועט באַלד קומען. פּונקט איצט איז געקומען קאָל־באַסין מיט אַ וויזיט. און וואו איז ער? ניט האָבען אויף דער מאַמע קיין רחמנות, אַי! איך וועל חלש'ן...

טראַכטענבערג: איהר ווייסט דאָך, ווי זי נעמט זיך באַלד צום האַרצען... אַי! אַ מוטער, דאָס איז די שווערסטע פּאַראַלעל. נו, ער לעבט דאָך... מיר וועלען זעהען, מיר זיינען דאָך קאָמערטשעסקי מענ־שען.

מאַרק: שש! פּאַפּאַ, מע קען זיי יעצט צו שיידען (זאָגט איהם עטוואָס שטיל) מאַמא, ער שיקט זי אַוועק צוריק צום פאָטער. איך האָב געוואוסט, אַזאַ ראָמאַן וועט בא איהם לאַנג ניט דויערן.

פריידא: טאַקי? ענדליך ארומגעקוקט זיך? אַי, וולאַדימיר, זעה וואוהין דו ביזט פערוואָרפען געוואָרען און צו וואָס דו ביזט געקומען!

האָסט עס געראַפּט האַ? אַ טאַטענס אַ קינד, טראַכטענבערג'ס זון? שיסען זיך גאָר! פאַרוואָס קומט אונז אַזאַ סקאַנדאַל?

מאַרק: וולאַדימיר, געה צו דער מאַמאַ, וואָס זיצט דו?

וולאַדימיר: זי וועט מיר זאָגען מוסר.

טראַכטענבערג: אָבער, מרדכי, דו דאַרפסט וויסען אין קאָמער־ציע איז אַזאַ פּרינציפּ! וואָרט איז וואָרט...

מרדכי: נו, יאָ! ווערליג מענשען, ווערליג אידען... טאַקי קאָ־מערציע...

טראַכטענבערג: איצט קומט די צווייטע פּאַראַלעל: וואָס וועט זי זאָגען?

וולאַדימיר: אַז איך זאָג: זי פאָהרט, פאָהרט זי... (קאַראָלינע קומט ערשראָקען).

קאַראָלינע: נו, מאַרק! (ער דערציילט איהר אין דער שטיל).

טראַכטענבערג: ניין! אַ קאָמערטשעסקי מענש האַנדעלט ניט אַזוי... איך דאַרף הערעןביידע קאָנטראַגענטען.. ווי זאָגט איהר, מאַרק?

וולאַדימיר: (שרייט) אסיאַ, קום אַהער (אסיאַ קומט.)

פריידאַ: אָי! עס האָט מיר אַ שטאָך געטהון אין הארצען, ווען איך האָב זי דערזעהען... אָי! אָי!

טראַכטענבערג: קאַראָלינאַ, מע האָט פאַרגעסען נעמען דער מאַ־מאַ'ס פּיליולען...

פריידאַ: זי האָט שעהן אָבגעדאַנקט... ארויסגעשלעפּט פון דער בלאָטע, געמאַכט פאַר אַ מענש... אַזאַ געמיינע פרוי! (טראַכטענבערג און מאַרק בערוהיגען זי.)

אַסיאַ: יאַ, איך לייקען ניט, איהר האָט מיך געמאַכט פאַר אַ מענש...

פריידאַ: נו, יאַ! דערפאַר האָסט דו מיר בעצאָהלט...

אַסיאַ: איך האָב בעצאָהלט איאַ? זעהט איהר, מומע, און איך האָב באַ אייך געדיענט 15 חדשים און איהר האָט מיר מיין בלוטיג־פערהאָרעוועטעס געלד נאָך ניט בעצאָהלט.

פריידאַ: דו הערסט? איך האָב געוואוסט פריער אַזאַ ווי זי קען מאָנען צוויי מאָל... מיר האָבען אָבער די קוויטאַנציע פון דער פּאָסט... דו האָסט איהם אָנגעלערנט ער זאָל מאָנען דאָס געלד, אָדער פערקלאָגען דערפאַר וואָס איך צאָהל ניט מיין שנור און מיין דיענסט, דאָס וואָלט

געוועז זעהר שעהן! האָב איך איהם בעצאָהלט, ווי דו האָסט געפאָדערט פיער רובעל א מאָנייט, געשיקט איהם פאר 15 חדשים 57 רובעל... דריי רובעל אָבגערעכענט פאר דער וואזע וואָס דו האָסט צובראָכען...

אַסיאַ: זעהסט דו, וולאַדימיר, דאָס פערדריסט מיך... אזא געלד... און... איך האָב ניט געוואוסט... אָבער וואָס איז איצט דער חילק?

וולאַדימיר: איך האָב דיר געוואָלט זאָגען, אָבער איידער איך האָב זיך ארומגעקוקט, האָט זיך געטראָפען א סיבה און עס איז געוואָרען אוים געלד...

טראַכטענבערג: וואָס דארף מען זיך יעצט קריגען און רעדען פון פערגאנגענע זאכען? נאָמיר רעדען פון געשעפט — ווי קאָמער־טשעסקי מענשען... ווילסטו פאָהרען מיט דיין טאַטען אהיים? (זי שווייגט) איך ווייס, דער גרעסטער פּרינציפּ איז מענשליכקייט, א יונגע פרוי, א קינד, נו! איז נאָך א פּאָאר רובעל! פערלאָזטו זיך אויף מיר און אויף מרדכי'ן? (זי שווייגט).

מרדכי: חאסיע, דעם אמת געזאָגט, וועדליג וואָס הא? ער איז מיר שטענדיג ניט געוועז געפעלען... פרעג איהם, צו האָט ער היינט גע־דאוועגט, צו האָט ער אָבגעגאָסען נעגעל וואסער? נו, מאָלדייך, וואָס דארפסט דו איהם? ר' יואל איז מרוצה איצט געבען 50 אָדער 60 רו־בעל... און שפּעטער ביים גט 200 רובעל דיר און א הונדערט קערבלאך פארן קינד... נארר, קומסט מיט אזא אוצר געלד, וועסט דאָך ביי טאָל־צען זיין דער בעסטער גאַסט, מאָלדייך, די 200 און די 100 וועט מען דיר געבען ביים גט.

וולאַדימיר: וואָסער גט! וואָסער קאָן!... אסיא, איך וויל זאָלסט פאָהרען נאָר דערוויילע, אויף א צייט.

אַסיאַ: וולאַדימיר, אז איך וועל דאָ ניט זיין, וועסטו פערגעסען אויף מיר און אויפ'ן קינד... איך וועל ניט קענען לעבען אָהן דיר! איך וועל ניט קענען לעבען אָהן דיר!

וולאַדימיר: ע, נארישקייטען!... איך הייס פאָהרען!... נו? (זי שווייגט) דערוויילע פאָהר!..

מאַרק: געווים, נאָר דערוויילע, ארומקוקען זיך... דורכפאָהרען זיך אביסעל (שטיל צו פריידע'ן) זאָל זי נאָר אוועקפאָהרען, מיר וועלען עס מאכען ווי מען דארף.

וולאַדימיר: אסיא, וואָס שווייגסטו?

אסיא: וואָס קען איך זאָגען?... ווי דו פערשטעהסט, וולאַדי־מיר...

וולאַדימיר: אסיא, דו פאָהר, וועסט זעהען, איך וועל גיך אליין קומען נאָך דיר... אז דו ביזט דאָ, שטעהסט דו מיר אין וועג...

אסיא: וולאַדימיר, איך וועל דיר ניט שטעהען אין וועג.

וולאַדימיר: וועסטו פאָהרען?

אסיא: דו ווילסט ניט, איך זאָל זיין דאָ, וועל איך דאָ ניט זיין...

קאַראַלינע: בראַוואָ! וולאַדימיר איז ווידער אונזערער. (צו אסיע'ן) מאַדאַם, איהר האַנדעלט זעהר פּראַקטיש. פּאַפּאַ, גיט געלד ר' מרדכי און שליסט געשעפט...

טראַכטענבערג: מען דאַרף זיך ניט צושרייבען פאָרמאַלנע? (מאַרק שאָקעלט מיט'ן קאָפּ) נו. מרדכי, זעה זשע... איך גיעב דיר געלד, אָבער... (גיט איהם געלד).

מרדכי (ענטציקט) מאַלדייך און וואו איז עפּעס גאָט? ווערליג אידען, מענשען...

וולאַדימיר: ר' מרדכי, איך וויל איהר זאָלט דינגען אַ בויד... אויב עס איז מעגליך אויף רעסאָרען.

מרדכי: מאַלדייך אַ בויד גאָר? וואָס דאַרפסטו איבעריגע הוצאות.

וולאַדימיר: נישקשה, דער פּאַפּאַ וועט בעצאָהלען עקסטרא איאָ? און איך מיט קאַראַלינע'ן וועל באַלד פאָהרען און קויפען פאַר אסיע'ן און פאַר'ן קינד פערשיעדענע זאַכען (טהוט אָן אַ פּידזשאַק) קאַראַלינע, האָסט עפּעס ממתקים? מען דאַרף איהר קויפען אַ רייזענ־טאַש און אַזעלכע בלויע וועג־ברילען פון'ם שטויב... אסיא, דערפאַר וואָס דו ווינסט ניט, וועסטו קריגען ביים געזעגענען זיך אַזעלכע קושען, אַז דו וועסט מיך געדענקען...

אסיא: וויינען גאָר? אַז מען פאָהרט צו אַ טאַטען צו גאַסט וויינט מען?

וולאַדימיר: מאַמאַ, דו ביזט אַ גוטע, וואָס דו זאָגסט מיר ניט קיין מוסר (אומאַרמט די מוטער) פּאַפּאַ, גיעב־זשע ר' מרדכי'ן אַ פינ־פערעל אויף אַ בויד, זיי דאַרפען ניט פאָהרען ווי שלעפּערס. קאַראַלינע, דו געהסט? איך בין שוין ווידער וולאַדימיר טראַכטענבערג! אסיא, איך קום באַלד, איך וועל דיר קויפען פיעל גוטע זאַכען... מאַרק, ווי

מיינסטו, ביים גרעק סטאפּעלטאקי קען מען איצט קריגען וויינטרויבען?

מרדכי: ווערליג עס וואָלט אַ סך גלייכער געווען, זאָלסט איהר קויפען אַ פּאָאָר שיך.

קאַראָלינע: (נעהמט וולאדימיר'ן געארמט) פערבלאָנדזשעטער זוהן, ביטטע... מאמא, מארק, קומט, איהר געהט? איהר האָט זיך שוין גענוג ערניעדריגט, וואָס נאָך? (וולאדימיר זינגט שטיל: „נאָטשי בעזומניא,"ביידע אָב.)

פריידא: יא, איך געה...

אַסיא: ווילט איהר אפשר פריהער זעהען אייער אייניקעל? עס קען זיין, איהר וועט זי שוין קיין מאָל ניט זעהען...

פריידע: אַן אונגליק, איך זאָג דיר!... דיין גט זאָל מיך אפילו קאָסטען טויזענדער... ביז מיין טוידט וועל איך דיר דאָס ניט פערגעסען!

אַסיא: ביז מיין טויט? מומע, איהר וועט ניט דארפען קיין לאַנגען זכרון...

מאַרק: (שטיל) מאמא, זייט דאָך פּראקטישער... (לויט) מיט ווע־מען שטעלט איהר איך קריגען? אַ גליקליכע רייזע, מאדאם... (פיהרט פריידע'ן) מיין ראטה, מיר זאָלען אַללע דאָ זיין, זי ארויסבעגלייטען און איהם באלד צונעהמען... מיט זיין שוואכען כאראקטער, קען מען ניט זיין זיכער (ביידע אָב) פּאפּא, נו?

טראַכטענבערג: מרדכי, דאָס האָסטו עקסטרא פינף רובעל.. (קוקט אויף אַסיע'ן מיט פּעראַכטונג) טראכטענבערג האָט גענוג געלד צו ערלויבען זיך האָבען אביסעל אַ פיינערע שנור... חוצפה פון שלעפּער! (אָב. בייז.)

מרדכי: חאַסיע, מיט אזא אוצר געלד אין קאַראטשיקראַק, וועסטו לעבען ווי אַ גראַפינע... מיר וועלען קויפען נאָך אַ ציעג.. וועסט ניט דארפען בענשען ליכט בגנבה... טאַלצע, קוקט, וועלכע פּאָמיעשטשיקעס פּאָהרען דאָס פון בארג אין אַ בויד? מאַטיע מיט חאַסיען... חי! חי! חי! אזוי וועדליג גבירים אין אַ בויד... חי! חי! דלות, דלות!

אסיא: (טרויעריג) יא, אין אַ בויד, ווי גבירים... טאַטע, האָסט נאָך עפּעס קליין־געלד?

מרדכי: צוויי פיטאַקעס מיט אַ קאָפּיקע.

אַסיאַ: איך וויל אָבקאָכען דעם וואַרעמעס און האָב פערגעסען, אַז מיר האָבען ניט קיין סירניקלאַך.. זיי זיך מטריח, טאַטע, דאָ איז אַנטקעגען אַ קלייטעל... נעהם די פּראָסטע, די וואָלוועלע, פאַר אַ קאָ־פּיקע גיבען זיי צוויי פּעקלאַך און פאַר ביידע פּיטאַקעס וועלען זיי דיר געבען גאַנצע צעהן פּעקלאַך...

מרדכי: מאָלדייך פּאָהרסט אַוועק, נאָך וואָס דאַרפסטו אַזוי פיעל סירניקלאַך?

אַסיאַ: נאָך וואָס זאָל מען זיי איבערצאָהלען? געה, טאַטע, זייזשע מוחל. (געהט און ברענגט דאָס קינד).

מרדכי: ניט באַשערט האָבען נחת פון די אַלטע פּיטאַקעס... תיכף ומיד... חלילה ניט פערליערען דאָס געלד (האַלט מיט'ן האַנד די קע־שינע, אב.)

אַסיאַ: (בעטראַכט לאַנג דאָס קינד) נו, עטעלע, דיין הערצעלע פיהלט גאָר ניט? אי, קינד, די מאַמאַ דיינע דאַרף דיר עפּעס זאָגען, נאָר דו וועסט ניט קענען פערשטעהען — בעסער פאַר דיר... עטי, דיין מאַמאַ געהט אַוועק פון דאַנען ווייט, זי איז פאַר יעדען אַ צרה, אַן אונגליק... זי איז פאַר אַלעמען אַן איבעריגע... יאַ, עס איז דאָ אַזעלכע אונגליקליכע, אַז זיי זיינען קינדער, זיינען זיי איבעריגע אין שטוב און אַז זיי זיינען גרויסע, זיינען זיי איבעריג אויף דער וועלט... אַ גרוי־סע וועלט און קיין פּלאַטץ פאַר זיי איז ניטאָ... יאַ! קינד מיינס, דיין מאַמע איז אַן איבעריגע, זי געהט אַוועק, אָבער ניט אליין, זי נעהמט דיך אויך מיט... יאַ, דיך אויך!... וואָלט דען פאַר מיר ניט בעסער געווען, מיין מאַמע זאָל מיך געוועז נעהמען מיט זיך? בלייבען אַ יתומה? פון וויעג אָן שוין מוטשען זיך אויף דער וועלט? ניין! ניין! דו וועסט ניט בלייבען קיין יתומה, איך נעהם דיך מיט! דו וועסט געהן מיט מיר, מיט מיר! (אַ גערויש) שאַ! (דער טאַטע געהט אָב אין שלאָף־צימער, מרדכי קומט מיט סירניקלאַך) איצט זיך געהן אָנטהון ווי ער האָט ליעב.

מרדכי: חאַסיע, ביזט דאָרט? אָט האָסטו די סירניקלאַך (לעגט זיי אויפ'ן טיש) איך געה שוין מכח אַ בויד און נאָך היינט וועדליג וואָס אַ גוטע שעה. חי! חי! דו הערסט חכמים? מאָלדייך איך וואָלט דען ניט געדאַרפט בעצאָהלען פון מיין קעשינע „ש" קערבלאַך, ווען איך זאָל האָבען, אַבי פּטור ווערן פון אַזאַ איוואַן? קומען זיי, די שוטים און צאָהלען מיר נאָך צו... דאַנקען גאָט, האָטש איין מאָל געטראָפען.

קומען צו טאָלצע'ן מעשה מענש... חאַסיע, איך גערה און דו מאַך זיך פאַרטיג צום וועג! דו הערסט?

חאַסיע (פון שלאָף־ציממער) יא, טאַטע, איך הער. איך וועל זיך דאָ פאַרטיג מאַכען...

מרדכי: אי! אַזאַ אוצר מיט געלד אומטראָגען מיט זיך... איך וועל דאָס בעסער האַלטען אין דער אַנדער קעשענע (לייגט דאָס געלד איבער) וואו האַלט מען, למשל, אַז מען האָט וועדליג אַ צעהן טויזענד קערבלאַך? אַ מאָראָקע (אב, אסיא קומט, זי איז שוין אין די מאַלאָרוס־סישע העמד און קלייד, ברענגט לענטעס, קאָרעלען, ענדיגט דאָ איהר טואַלעט).

אסיא: דער טאַטע איז אוועקגעגאַנגען? פריהער פון אַלץ פער־שפּאָרען די טהיר (זי פערשפּאַרט די טהיר) איצט וואָס? יא, איצט מאַ־כען דעם געטראַנק... איך בין גיט, ווי די געשטופּעלטע, איך זשאַלעווע ניט... צעהן פעקלאַך (אב מיט דער די סירניקלאַך אין קיך אריין, רעדט פון דאָרט) פּע! עס שמעקט אַזוי מיאוס, ווי דאָס לעבען פון אַן אָרעמע יתומה (אסיע קומט צוריק) איצט אָנטהון זיך, ווי ער האָט ליעב... איך וויל היינט זיין ווידער אַ חאָחלושע... (קוקט אין שפּיגעל) איך זעה טאַקי אויס שעהנער אין די קליידער... מיך פערדריסט זעהר, וואָס ביי אידען בעגראָבט מען ניט אין מלבושים... רויטע לענטעס פּאַסען אַזוי צו אַ בלייכען פּנים. אָבער מען וועט דאָס אַלעס פון מיר אראָבנעהמען און מען וועט אָנטהון תכריכים... איך האָב גאָר ניט צוליעב וואָס לע־בען, נאָך וואָס מוטשען זיך און פארשטערען אַנדערע דאָס לעבען? און דאָס קינד? איך וועל דאָס קינד ניט לאָזען אליין. עטעלע, איך קען דיך ניט פרעגען, אָבער גלויב מיר, איך מיין דיין טובה... איך ווייס שוין גוט, ווי אַן אָרעמע יתומה מוז לעבען אויף דער וועלט, ניין, קינד, דיר וועט זיין בעסער, וועסט שטאַרבען צוזאַמען מיט מיר, מיט דיין אונ־גליקליכע מאַמע... יא, עטי, יא? (פּויזע) אי! מען וועט אונזביידען בעגראָבען אין איין קבר און אויף אונזער קבר וועט אפשר אויסוואַכסען אַ בלימעלע מיט צוויי צווייגעלאַך, און דאָס בלומעלע וועט מען רופען „אסיא און עטי". ווילסטו שטאַרבען מיט מיר? (דריקט דאָס קינד צו זיך און וויינט) ווי אַזוי?... אויך איהר געבען סם? אַזאַ עופעלע! ניין, סם ניט, סם ניט! בעסער דערשטיקען זי... אי, וועה איז מיר, וואָס פאַר אַ מאַמע קען האָבען האַרץ דאָס צו טהאָן?! דאָס קינד קוקט צו מיר

מיט ליעבע, לאַכט צו מיר, זי גיט מיר איהר הענטעלע איך זאָל עס קושען (קושט איהר הענטעלע) פאַרוואָס? ווער קען וויסען? אפשר וועט זי האָבען מעהר גליק פון איהר מאַמע? עטילע, אויף דיר וועט זיך גאָט דערבאַרעמען... קינד מיינס, דו לעב, יא, דו לעב. (דריקט דאָס קינד צו זיך) אי! ווי טהייער קינדער זיינען ביי א מאַמען! א יונגע מאַמע, א נאַרישע מאַמע, און דאָך א מאַמע... עטילע, דו ווייסט? דיין מאַמע האַלט דיך איצט צום לעצטען מאָל אויף איהרע הענד. איך געזעגען זיך מיט דיר אויף עוויג... מאָרגען, אז דו וועסט זיך אויפכאַפּען פון שלאָף, וועלען דיינע אויגעלאַך מיך שוין ניט געפינען... וועסט וויינען און דיין מאַמע וועט דיך שוין ניט וויעגען מעהר, וועסט מיך רופען און איך וועל מעהר ניט קענען קומען צו דיר... קיין מאָל ניט, קיין מאָל ניט! (דריקט דאָס קינד, געהט איבערן צימער און זינגט: „אַי, מאַמא, מאַמא, נע ווידאי מענע זאַמוזש", וויינט.) זיי געזונד, עטעלע! אי! ער קען זיך באַלד אומקעהרען (קושט דאָס קינד און לעגט אין וויעגעלע) שטעלען זיך זיי אין וועג? ער קען מיאום ענדיגען, ניט אומזיסט האָט ער א טראַכט געטהאָן פון שיסען זיך... קומט נאָר איין מאָל דער געדאַנק, קען מען פון איהם זיך ניט בעפרייען... זינד ער האָט מיר דערצעהלט פון די סירניקלאַך, קען איך דאָס ניט פערגעסען... (קוקט אין פענסטער, א קאַטערינקע שפּילט) אָה, זעהסט, א קאַטערינקע! אקוראַט! הם! אזוי איז עס, דאָ שטאַרבט מען, און דאָרט שפּיעלט א שאַרמאַנקע... מאָרגען וועל איך שוין ניט זיין און די קאַטערינקע וועט שפּילען ווי תמיד. האַ? די צייט שטעהט ניט (אַב אין קיך. די קאַטערינקע שפּיעלט נאָהענט פון „טראַוויאַטאַ", ווען די קאַטערינקע הערט אויף שפּיעלען, קומט אסיא צוריק. שטעהט שטיל, זעהר בלאַס.) אַי, אָי! מיר דאַכט זיך איך וועל ניט קענען אויסהאַלטען... איך ברען... איך וועל מוזען שרייען... (לעגט זיך אויפ'ן קושעטקע, אין קרעמפּפּס) אַי! איך זאָל קענען צומאַכען די אויגען און אַנשלאָפען ווערען אויף אייביג... ניין! ניין! איך וויל איהם חאָטש נאָך איין מאָל זעהען... וועט עס איהם פערדריסען? וועט ער וויינען? ער איז ניט קיין שלעכטער... אָי! שלעכט, איך ברען, איך ווער פערברענט. האַ? (הערט זיך צו) אימיצער צונעפאָהרען? (מיט פרייד) ער! דאָס איז ער... (בלייבט שטיל).

וולאַדימיר: (קלאַפּט אין טהיר) קו! קו קו קו עי, אסיא, וואָס האָסט זיך פערשפּאַרט דאָרטען? עפען! נו, שוין! (אסיא געהט לאַנג־

זאָם עפּענען) עפּעָן זעה גאָר! (וולאַדימיר אריין, מיט אַ רייזען־טאַש, ברילען, פיעל פּעקלאַך. זעהר פרעהלאַך) זעה, וואָס איך האָב איינגעהאַנדעלט! ווינטרויבען! אויך געקריגען... אונזערע אויך דאָ... זיי לאָזען מיך ניט אָב אויף איין טריט... וואָס איז דיר, אסיא? אָי, וועה איז מיר! וואָס שמעקט דאָ, סירקע? (זעהר ערשראָקען).

אַסיאַ: (שטיל) גאָר ניט, נאַרר, שרעק זיך ניט, אַ פּעקיל סירניקלאַך אריינגעפּאַלען אין וואַסער.

וולאַדימיר: עס איז אַ ליגען! (לויפט אין קיך) פערגיפטעט! (לויפט צו די אויסערע טהיר) גיכער! מיין אַסיא, האָט זיך פערגיפטעט! (לויפט צו אַסיע'ן) וועה איז מיר, וואָס האָסטו דאָס געטהאָן? וואָס האָסטו געטהאָן?

אַסיאַ: (פאַלט אויף דער קושעטקע) דו האָסט געוואָלט, איך זאָל דאָ ניט זיין מעהר, וועל איך ניט זיין... אָי! וולאַדימיר, איך ברען! איך ברען!

וולאַדימיר: (אין טהיר) מאַרק, אין גאָטעס ווילען, גיכער נאָך אַ דאָקטאָר! (לויפט צו אַסיע'ן) אה, אסיע, וואָס האָסטו געטהאָן? (וויינט ביטער, טראַכטענבערג, פריידא און קאַראָלינא קומען אַללע זעהר ערשראָקען. גאַנץ ווייס, וויערער די זעלבע שאַרמאַנקע).

אסיא: און וואו איז דער טאַטע? ניין, איך מיין מיין טאַטע... וולאַדימיר, שטעל אַנידער דאָס וויעגעלע מיט'ן קינד נעהענטער צו מיר (גריגאָרי ברענגט דאָס וויעג, פאַלט צו צום קינד און וויינט) אי, וולאַדימיר, איך וועל שוין קיין מאָל ניט זעהען אונזער דאָרף... וולאַדימיר, איך האָב ניט געמיינט, דו וועסט אַזוי וויינען... (זי גלעט מיט'ן האנד זיין קאָפּ). איך בעט דיך, פאַרגעס ניט דאָס קינד... (מרדכי לויפט אריין) אָי! אָי!

מרדכי: (ערשראָקען) וואָס איז? אַזוי פיעל מענשען ביים טהיר... אָי, וועה איז מיר...

אסיא: איך בין קראַנק, טאַטע... אָי! איך שטאַרב... איך וויל, דו זאָלסט נעהמען דאָס קינד אַהין... די יתומה נעבאַך...

קאַראָלינע: (וויינט) איך וועל נעהמען דאָס קינד... אסיא!

אסיא: ניין, דאָרט אין דאָרף... בעסער ביי דער מומע טאָלצע... זי איז דאָך אַ מאַמע... אָי! איך געדענק, אַז איך בין געוועזען אַ קינד, פלעג איך זיצען אַליין ביים טייך, אריינוואַרפען אַ שטיין אין וואַסער

און פּלעג וואַרטען... דער שטיין פּלעגט פערזונקען ווערען, ווי איך זינק איצט אין דעם אָבגרונד פון טוידט... און א ווינטעלע פּלעגט לויפען פון די אַלטע בוימער צו דעם טרוקענעם קאמיש און מיר פּלעגט זיך אויסווייזען, ווי אימיצער שעפּטשעט דאָרטען: אסיא, ניטאָ שוין! (גאַנץ שטיל) אסיא.. ניטאָ... שוין (שטאַרבט).

וולאַדימיר: אסיא! אסיא! אונגליקליכער מענש וואָס איך בין! פערלאָרענער מענש וואָס איך בין! איך האָב עס ניט געמיינט! איך האָב עס ניט געמיינט! איך האָב עס ניט געוואָלט (וויינט פערצווייפעלט) איך האָב דיך ליעב געהאַט, אסיא, איך האָב דיך ליעב געהאַט...

מרדכי: ווי א בוימעלע איז זי געוואַקסען דאָרט און דאָ איז דאָס בוימעלע איבערגעבראָכען געוואָרען... אָי! מיין אָרעמע יתומה'לע.... (וויינט ביטער, אַללע וויינען, מארק קומט מיט א דאָקטאָר). (שאַר־מאַנקע).

(פ אָ ר ה א נ ג.)

יהואש׳ס נייע ביכער

יהואש׳ס נייע שריפטען

אין צווייא בענדער פראכטפאל געדרוקט און געבונדען . **$2.00**

הייאוואטהא

דאס וועלט-בעריהמטע עפאס פון דעם אינ־
דיאנישען לעבען, איבערזעצט
פון יהואש. פראכטפאל געדרוקט און געבונדען . . **$1.00**

ישעיה,

איבערזעצט אין ריינעם מאדערנעם אידיש לויט די לעצ־
טע אויסטייטשונגען פון דעם ביבלישען
טעקסט. פראכטפאל געדרוקט און געבונדען . . . **$1.00**

איוב, שיר השירים, רות, קהלת

איבערזעצט אין ריינעם מאדערנעם אידיש לויט דיא לעצטע אויס־
טייטשונגען פון דעם ביבלישען טעקסט.
פראכטפאל געדרוקט און געבונדען **$1.00**

דיא אלע ביכער זיינען געבונדען אין שעהנעם סילק-קלאטה און זייע
א ציהרונג פאר יעדע ביבליאטעק.

מיר האבען אויך דיא זעלבע ביכער געבונדען אין
מאראקא לעדער פעדעד מיט גאלדשניט. דער פרייז
איז **$2.50** פער באנד.

בוכהענדלער ב ֿקומען דעם געוועהנליכען ראבאט.

אלע כתבים פון מענדעלע מוכר ספרים

(ש. י. אבראמאוויץ).

אַלטע מעשה אָדער א נאכט אין צרות, א בילד פון אידישען לעבען אין דער ליטא, 10

וויִנש פינגעריל, א מתנה פיר די ליעבע אידישע קינדער 15

די טאסקע, אָדער די שטאָדט בעלי טובות, א מייסטערהאפטע קריטיק איבער דעם אידישען צושטאַנד אין רוסלאַנד, אין דער צייט ווען אידען האָבען זיך אָהן א טאסקע ניט געקענט בעגעהן, 15

יודעל, א ספור המעשה אין שירים, אין דיעזע ווערק איז אבראמאָוויץ דורכגעגאַנגען די גאנצע אידישע געשיכטע פון אָנפאַנג ביז היינטיגען טאָג, 15

ישראליק דער משוגענער, א מייסטערהאפטע קריטיק איבער די לעצטע פאָגראָמען אויף אידען אין רוסלאַנד, 10

לעצטע שריפטען א זאמלונג פון זיינע לעצטע שריפטען. 35

פישקע דער קרומער, א מעשה פון אידישע אָרימע לייט, 15

דער פריזיוו, א דראמא אין 5 אקטען, 15

די קליאטשע אָדער צער בעלי החיים, דאָס איז די בעסטע מייסטערווערק וואָס איז ארויס פון אבראמאָוויץ'עס פעדער און האָט געמאכט א שטורם צווישען דעם לעזע־פובליקום אין דער וועלט. „די קליאטשע" איז אויך איבערזעצט געוואָרען אין אַלע וועלט שפראַכען און ווערט גערעכט פיר א ליטעראַרישען אוצר אין דער וועלט־ליטעראטור, 15

דאָס קליין מענשעלע, א מייסטערהאַפטע ווערק, וועלכע איז פולל מיט וויטץ, הומאָר און שאַרפזינן און דערביי איז עס א גוואלדיגע קריטיק איבער די אידישע שטאָדט־בעל־טובות, רעדעל־פיהרער און סתם בעלי־צדקות און גוטע אידען פון רוסלאַנד, 15

אַ רייזע־בעשרייבונג פון בנימין דעם דריטען, ווי ער איז אויף זיינע נסיעות פערגאַנגען גאַנץ ווייט, אַז אונטער די הרי חושך, און האָט זיך געגוג אָנגעזעהען און אָנגעהערט חדושים, שעהנע זאַכען, וועלכע זיינען זעהר אינטערעסאַנט צו לע־זען, 10

שלמה ר׳ חיים׳ס, א שילדערונג פון דעם אידישען לעבען אין דער ליטא, וועלכע איז זעהר אינטערעסאַנט, שפּאַנענד און בע־לעהרענד, און ווערט גערעכענט פיר איינע פון די בעסטע ווערק וואס מענדעלע מוכר ספרים האט אין דער לעצטער צייט ארויסגעגעבען, 10

עס איז ערשיענען פון דרוק דער בעריהמטער ראָמאַן

פריהלינג שטראָמען

— פון —

א. טורגעניעוו

איבערזעצט פון לעאָן קאָברין

„פריהלינג שטראָמען“ איז איינע פון די בעסטע ווערק וואָס דער גרויסער רוסישער שרייבער א. טורגעניעוו האט געשאַפען. אין דיעזע ווערק גיט ער אונז אַ בילד פון איין עלטערען אונפערהייראַטען מאַן, וועלכער בערייעט זיין אויסגעלאָסענעם און פריילינען לעבען אין דער יוגענד; עראינערונגען קומען איהם אין קאָפּ אַזוי ווי פריהלינג־שטראָמען, זיי לאָזען איהם ניט רוהען און פערפאָלגען איהם ווי שווארצע שאָטענס, ער דערמאָהנט זיך ווי ער האָט אַמאָל געלעבט, געליעבט און האָט געקענט פיהרען אַ גליקליכען פאַמיליען־לעבען און האָט עס אליין צושטערט און פערניכטעט צוליעב זיינע דומע און רייצענדע פאַנטאַזיעס. אָט דיעזע געדאַנקען דערטרינקט ער אין בערוישענדע געטרענקע.

„פריהלינג־שטראָמען“ איז אַ מייסטערהאַפטע שילדערונג. איהר זעהט ווי אין אַ שפּיגעל אַלעס וואָס די ריינע פאַנטאַזיע פון פערפאַסער האָט געוואָלט ארויסברייִנגען, און איהר ווערט בעגייסטערט לעזענדיג.

„פריהלינג שטראָמען“ איז געדרוקט אויף אַ שעהנעם פּאַפּיער און געפּאַסט אין אַ פּראַכטפאָלען קאָווער.

פּרייז 30 סענט

צו בעקומען ביי אַלע בוכהענדלער, ווי אויך ביי די פערלעגער

HEBREW PUBLISHING COMPANY

New York.

וועלט־בעריהמטע אָפּעראַס

בעשריעבען און ערקלעהרט אין פּליין אידיש פון

וויליאם עדלין.

דעם אינהאַלט פון דעם דראַמאַטישען סוזשעט און דער כאַראַקטער פון דער מוזיק פון די בעסטע פינף און צוואַנציג איטאַליענישע, פראַנצוי־זישע און דייטשע אָפּעראַס. סיי דער וואס געהט אין אָפּערא און סיי דער וואָס האָט ליעב לעזען וועגען די פּראַכטפאָלע סוזשעטען פון די גרעסטע אָפּעראַס, קען אין דיעזען בוך געפינען פיעלעס וואס פערשאַפט דעם העכסטען עסטהעטישען פערגעניגען.

קויפט דעם בוך איבער דיא שעהנסטע קונסט

און זעהט וואס פאַר א וועלט פון גענוס עס איז דאָ פאַר אַלע מענשען פון אַלע קלאַסען. דער בוך דאַרף זיך געפינען ביי יעדען וואָס האָט ליעב צו לעזען די בעסטע ראָמאַנען, דראַמאַס און פּאָעזיע.

אינהאַלט פון די אָפּעראַס.

ריגאָלעטאָ פון ווערדי
טרובאַדור „
טראַוויאַטאַ „
אַאידא „
לא באָהעם פון פוטשיני
מאַדאַם באַטערפליי, פוטשיני
קאַוואלעריא רוסטיקאַנאַ פון מאַסקאַני
פּאַליאַטשי פון לעאָנקאַוואַלאַ
לוציאַ די לאַמערמור, פון דאָניצעטי
פּיוריטאַני, פון בעליני
באַרבער פון סעוויל—ראָסיני
הוגענאָטען פון מייערבער
לע פּראָפעט פון מייערבער
די יודין פון האַלעווי
פאַוסט פון גונאָ
קאַרמען, פון ביזעט
לא נאַווארעז פון מאַסענע
טאַנהייזער פון וואַגנער
לאָהענגרין פון וואַגנער
טריסטאַן און איזאָלדע פון וואַגנער
פּאַרסיפאַל, פון וואַגנער
דאָן זשואַן פון מאָצאַרט
פידעליאָ פון בעטהאָווען
מלכה שבא פון גאָלדמאַרק
סאַלאָמע פון שטראוס

פּרייז 35 סענט בראָשירט און 50 סענט געבונדען.

HEBREW PUBLISHING COMPANY,
83-85 Canal Street, New York.

הערמאַלין׳ס עדיטאָריעלס.

ווער האט דאס ניט געלעזען די אַרטיקלען איבער דעם בוכשטאב „ה״ ?

פיעלע, פיעלע האבען זיי געלעזען.

די פּאָפּולאַריטעט פון דיעזע אַרטיקלען האט דערגרייכט אין אלע ווינקלען, וואו מען לייענט אידיש.

די „היברו פּאַבלישינג קאָמפּאַניע״ האט ערזוכט דעם פּערפאַ־סער צו מאכען אן אויסוואהל פון אלע זיינע אַרטיקלען, זיי אראַנ־זשירען אין פערשיעדענע אבטהיילונגען איבער פערשיעדענע ענינים, און דערפון צוזאמענשטעלען א בוך.

דאס בוך ענטהאלט 500 זייטען און איז דאס בעסטע וואס דער פּערפאַסער האט געשאַפען אין זיין זשורנאַליסטישער קאַריערע.

טויזענדער האבען זיך געוואונשען צו האבען א געלעגענהייט צו לעזען הערמאַלין׳ס עדיטאָריעלס אין א בוך פאָרם. יעצט האבען זיי די געלעגענהייט.

הערמאַלין׳ס עדיטאָריעלס זיינען ניט נאָר אינטערעסאַנט און אַמוזאַנט, זאָנדערן אויך וויכטיג פאר יעדען מענשען און בעלעהרענד.

HEBREW PUBLISHING COMPANY
83-85-87 Canal St. New York.

יעקב גארדין'ס

דראמעס

אונבעקאנטער	20 ס.	יודישער קעניג ליער	20 ס.
אלישע בן אבויה	15 "	יתומה	15 "
אמת (ווארהייט)	20 "	מטורף	20 "
אמת'ע קראפט	20 "	מירעלע אפרת	15 "
גאָט, מענש און טייוועל	25 "	סאפפא	20 "
נעברידער לוריא	20 "	קרייצער סאנאטא	25 "
דבורה'לע מיוחסת	20 "	שחיטה	10 "
ווילדער מענש	20 "	שעהנע מרים	20 "

קירצליך וועלען ערשיינען פיעלע נייע דראַמען
פון יעקב גאַרדין.

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85-87 Canal Street, New York.

דער אשמדאי

— פון —

לעאָניד אַנדרעיעוו

איבערזעצט פון מ. קאַטץ.

דיעזע דראמא איז די גרעסטע קונסט־ווערק וואָס איז בעשאַפען געוואָרען אין דיעזען יאָהר־ הונדערט, עס איז אַ ווערק צו לערנען און שטודירען ערהאַבענע געדאַנקען, פילאָזאָפישע אָבהאַנדלונגען און אירדישע נייגונגען, און אַלעס איז ווי מיט אַ שלייער פערדעקט אום דער לעזער אָדער דער צושויער זאָל ניט מיט אַמאָל פערבלענדעט ווערען פון די גלענצענדע און שטראַהלענדע הערליכקייט וואָס ליעגט אין דיעזער ווערק.

ד ע ר א ש מ ד א י ווערט פון אָנפאַנג פיר דעם לעזער זיין אַביסעל שווער צו פערשטעהן אָבער אז ער וועט האָבען דורכגעלעזען די ערשטע סצענעס פאָרזיכטיג וועט ער דאן שטופענווייז אָנפאַנגען צו פערשטעהן און בעגרייפען די געוואַלדיגע קונסט און קריטיק וואָס ליעגט בעהאַלטען אין דיעזער ווערק, און אזוי ווי אַ מאַגנעטישע קראַפט וועט איהם ציהען צו לעזען אַלץ ווייטער און ווייטער צו דערגרייכען די טיעפסטע געדאַנקען וואָס דער פערפאַסער האָט געוואָלט דורכפיהרען.

ד ע ר א ש מ ד א י איז ערשט מיט אַ יאָהר צוריק ערשיענען פון פערפאַסער'ס פעדער און אין דיעזער קורצער צייט איז עס שוין איבערזעצט געוואָרען אין אַלע וועלט־שפּראַכען און האָט געמאַכט די גרעסטע סענסיישאָן אין אַלע וועלט טהייִלען, עס איז אויפגעפיהרט געוואָרען אין די גרעסטע טהעאַטער־טעמפּלען און איבעראַל האָט עס געמאַכט דעם גרעסטען ערפאָלג.

ד ע ר א ש מ ד א י ווערט אויפגעפיהרט אויף אידישער ביהנע פון די ליפּצין טהעאַטער קאָמפּאַני מיט גרויס ערפאָלג.

ד ע ר א ש מ ד א י איז פיין געדרוקט אויף אַ שעהנעם פּאַפּיער און געבונדען אין אַ פּראַכטפאָלען באַנד.

פּרייז 30 סענט.

HEBREW PUBLISHING COMPANY

83-85-87 Canal St. New York.

גראף לעאָ טאָלסטאָי'ס ווערקע

בעארבייטעט אין אידיש, פון ד. מ. הערמאלין.

איוואן איליטש'עס טויט, א שילדערונג איבער דעם איבערגאנג פון לעבען צום טויט, וואָס מען דענקט און פיהלט אין די לעצטע מינוטען פון לעבען, 10

איוואן דער נאַר, דיעזער בוך שילדערט פאַר אונז א בילד, וועלכעס עפּענט אויף אונזערע אויגען צו זעהן א נייע וועלט מיט נייע מענשען, 3

איך און מיין מאַן, א שילדערונג איבער דער אונגלייכהייט אין פערהייראטהעטען לעבען, און וועלכע הייראטה עס פיהרט צו גליק, און וועלכע צו אונגליק, 10

אננא קאַרעגינא, א שילדערונג איבער די ליידענשאפט פון א יונגע שעהנע פרוי, ווען זי פאלט אריין צו אַן עלטערן אָבגעלעבטען מאַן אונד פערליעבט זיך ענדליך אין א פרעמדען יונגען און שעהנעם מאַן, ווי אזוי זי ליעבט, ליידעט, געניסט פון איהר רייץ און פאלט ענדליך אלס אָפּפער פון דער ביטערער שלאַנג — אייפערזוכט, 25

טאָלסטאָי'ס ביאָגראַפיע, א בעשרייבונג איבער זיין לעבען, ווירקען און איינפלוס איבער זיינע מיטמענשען, מיט א ביילאגע פון זיין בילד. 3

מיין ווידוי, א שילדערונג, צו וועלכען צוועק מענשען זיינען בעשאפען געוואָרען, לעבען אויף דער וועלט און ליידען צרות, 10

מיין פריינד'ס פרוי, א שילדערונג איבער די געמיינהייט און פערדאָרבענהייט וואָס פאַלשע ליעבע קען ארויסברייגגען, 10

דער נסיון, א שילדערונג איבער דעם קאמפף פון אנשטאנד מיט אויסגעלאסענהייט, פון מאָראל מיט פערדאָרבענהייט, און פון עדלען מענער־מוטה מיט ערניעדריגטער פרויען־שוואכקייט, 10

פּאָליקושקא, א בילד פון דעם בויערשען לעבען אין רוסלאנד, 10

די פערפיהרונג, א שילדערונג איבער אזא סאָרט לעבען, וואָס איז פול מיט מענשליבער אויסגעלאַסענהייט און פערדאָרבענ־הייט, 10

די צוויי דורות, א שילדערונג פון דעם רוסישען לעבען, איבער זייער אונטערהאַלט, בעלער, חתונות, ציגיינער טענץ און קאָרטען שפּיעל, 10

די קרייצער סאָנאַטאַ, א שילדערונג איבער דער פערדאָרבענהייט אין פערהייראַטען לעבען, עס ווערט בעוויזען מיט פאַקטען, אז קיין אמת'ע ליעבע עקזיסטירט גאָר ניט אין דער מענשהייט, עס איז נור בלויז ליידענשאַפט, פאַלשקייט און בעטרוג, 10

קריעג און פריעדען, אין דיעזען בוך ווערט געשילדערט דער בלוטיגער יאָהר 1812, ווען נאַפּאָלעאָן האָט איינגענומען גאַנץ אייראָפּאַ, די מפלה פון דעם גרויסען קריעגס העלד אין מאָסקוואַ, און די גאַנצע פּאָליטיק פון אייראָפּאַ צו יענער צייט, דאָס איז דער גרעסטער און בעסטער ראָמאַן וואָס גראַף טאָלסטאָי האָט געשריעבען, 50

תחית המתים, א שילדערונג, ווי איין אַלטער בעל־עברה'ניק ווערט א בעל תשובה, און וויל גוט מאכען זיינע אלטע חטאים, 15

עמיל זאלא'ס קלאסישע ווערקע

בעארבייטעט אין אידיש פון

ד. מ. הערמאלין און אנדערע בעריהמטע אידישע שרייבער.

בלוטיגע חתונה, אדער די שלאכט ביי דער מיהל, א מייסטער־
האפטע שילדערונג איבער די שרעקליכקייטען פון א מלחמה, 10

א גלח'ס זינד, א שילדערונג איבער די העכסטע ליעבעס־געפיהל
אין דעם קאמפף מיט די פינסטערע געדאנקען, 10

די דארפס־מיידעל, א רעאליסטישע שילדערונג איבער מעד־
כען־אונשולד און מענער פערדארבענהייט, 10

דער ווייבערשער גן־עדן, דאס איז א בוך וואס האט געמאכט
דעם גרעסטען סענזאציאן אין אללע וועלט־שפראכען און
איז פערקויפט געווארען אין די הונדערט־טויזענדע עקזעמפ־
ליארען, 25

זשערמינאל אדער נאנאנס ברודער, אין דיעזען בוך ווערט גע־
שילדערט נאטור־טרייא דאס לעבען און ווירקען פון דער
ארבייטער־קלאסע און דער קאמפף פיר זייער עקזיסטענץ,
דאס איז דער גרעסטער און בעסטער ראמאן וואס עמיל
זאלא האט אויפגעשריעבען, 40

טויט שלעגער, אדער נאנאס מוטער, אין דיעזען בוך ווערט גע־
שילדערט ווי אזוי „נאנא", וועלכע איז געוועזן איין איינפא־
כע מיידעל פון פראסטע עלטערן, איז געקומען צו דער שטו־
פע פון א בלענדענדער וועלט־דאמע, 30

די ליעבעס נאכט, דיעזער בוך דעקט אפ דעם שלייער פון די
פרומע נשמות פון דער אריסטאקראטיע און צייגט אונז ווי
אונטער דער מאסקע פון רעליגיאן ליעגט בעהאלטען א
וועלט מיט שמוץ, אויסגעלאסענהייט און פערדארבענהייט, 10

לעבען און טויט, א שילדערונג איבער די געפיהלע פון היהנער־
פלעט און ווי עס שמעקט בעגראבען צו ווערען לעבעדי־
גערהייט, 10

די מענשליכע בעסטיעס, אין דיעזען בוך צייגט אונז עמיל זאלא
די בעסטיע אין מענשען־געשטאלט, די בלוט בעפלעקטע

הענד פון פראנקרייך׳ס פאָלק און די מיט שמוטץ און עקעל־האפטע מאסקע וואָס פראנקרייך׳ס גרויסע לייטע טראָגען. 15

נאנא, א שילדערונג פון א געפאלענע פרויענצימער, וועלכע מאכט דורך אללע שטופען פון אן אויסגעלאסענעם לעבען, אָנגעפאנגען פון אן איינפאכע שטראסען מיידעל ביז א בלענדענדע וועלט־דאמע, פיר וועלכע פירסטען, פרינצען, גראפען און באַנקירען פאלען צו די פיס ווען זיי קו־מען מיט איהר אין בעריהרונג, 35

נאנטאם אָדער דער געקויפטער מאַן, א שילדערונג ווי אזוי א יונגע און וואונדערשעהנע מעדכען איז געפאלען צו דער געמיינהייט פון א פערפיהרער, 10

פערגיפטעטער קוס, א שילדערונג וועלכע איז אינטערעסאנט, שפאַנענד און ריהרענד און ווערט גערעכענט פיר איינע פון די בעסטע ווערק וואָס זאָלא האָט געשריעבען, 25

די פאַריזער דאַמען, אין דיעזען בוך עפענט עמיל זאָלא די אויגען פון פיעלע דומע מענער, וואָס בעהויפּטען, אז אונטער טוי־זענד פרויען גיבט קיין איינציגע א רעכטע, צו זעהן גראדע דעם געגענטהייל, אז אונטער טויזענד פרויען קען מען גע־פינען א סך רעכטע, וועהרענד אונטער טויזענד מענער קען מען ניט געפינען קיין איינציגען א רעכטען, 10

פון חופה צום קבר, אין דיעזען בוך ווערט בעשריעבען די גרוי־סע וועלט שטאָדט פאריז אין איהרע ריכטיגע פארבען, די דונקעלסטע פלעטצער, ווי אויך די רייכסטע סאלאָנען וואו די שטאָלצע אריסטאָקראַטען, מיט זייער גאַנצער פערדאָר־בענהייט, טהוען אָפּ די שענדליכסטע גוואלד טהאטען, 10

פרויען־ליעבע, א שילדערונג איבער די געפיהלע פון א פרויענצי־מער און די אנציהונגען צו איהר מאַן, וועלכע אונטערליעגען מערקווירדיגע וועקסלונגען. דער געניאלער עמיל זאָלא בעווייזט ווי אזוי א פרויענצימער איז אימשטאנדע צו ליע־בען ניט נור איין מאַן, עס איז אונגעפעהר א בילד פון פּאָ־ליאנדריע, (פיעל מענערריי), גראדע ווי עס איז אין פּאָלי־גאמיע (פיעל ווייבערריי), 10

נייע ביכער

מיט דיא ערשטע פאסט!

מיר בעקומען נייע איראפעאישע זשארגאנישע ליטעראטור גלייך וויא זיי ערשיינען פון דרוק צוגעשיקט דורך פאסט.

מיר זיינען דיא הויפט אגענטען פון פערשיעדענע איראפעאישע פערלעגער: פערלאג „פראגרעס", „שימין" א. ז. וו.

היברו פאבלישינג קאמפאני

85־83 קאנעל סטריט, ניו יארק.